

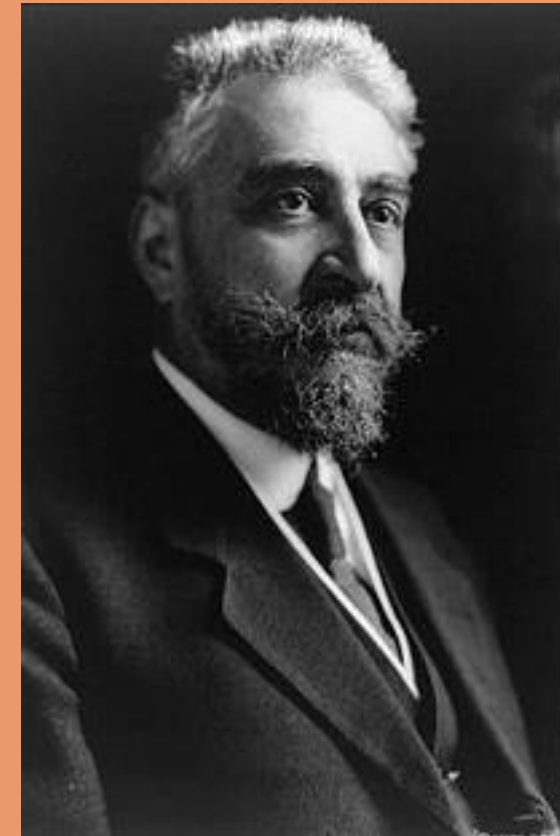
ISSN ONLINE 2457-9904

REVISTA DE ȘTIINȚE MILITARE ANUL XVIII, 2018 NR.2 (51)

Revista de Științe Militare

Editată de Secția de Științe Militare
a Academiei Oamenilor de Știință din România

Nr. 2 (51)
Anul XVIII, 2018

Revista de Științe Militare

EDITOR

**Secția de Științe Militare
a Academiei Oamenilor de Știință
din România**

**CONSILIUL EDITORIAL
PREȘEDINTE DE ONOARE**

general (r) prof. univ. dr. H. C. Vasile CÂNDEA

PREȘEDINTE

general (r) prof. univ. dr. Teodor FRUNZETI

REFERENȚI ȘTIINȚIFICI

general (r) prof. univ. dr. Teodor FRUNZETI

general (r) dr. Gheorghe VĂDUVA

general de brigadă (r) prof. univ. dr. Viorel BUȚA

colonel (r) prof. univ. dr. ing. Eugen SITEANU

colonel (r) prof. univ. dr. Benoni ANDRONIC

colonel prof. univ. dr. Florin GROSARU

MEMBRI

general (r) prof. univ. dr. Anghel ANDREESCU

general maior (r) prof. cons. dr. Constantin MINCU

general de brigadă (r) prof. univ. dr. Viorel BUȚA

locotenent-colonel dr. Cristophe MIDAN, Franța

dr. Karina MARCZUK, Polonia

prof. univ. dr. Adrian GHEORGHE, SUA

Dr. Dana PERKINS, SUA

general de brigadă Bohuslav PRIKRYL, Polonia

general de brigadă Boris DŮRKECH, Slovacia

general de brigadă (r) Rudolf URBAN, Republica Cehă

colonel Gábor BOLDIZSÁR, Ungaria

colonel (r) prof. univ. dr. ing. Eugen SITEANU

colonel prof. univ. dr. Florin GROSARU

COLEGIUL DE REDACȚIE

Redactor șef

colonel (r) prof. univ. dr. ing. Eugen SITEANU

e-mail: esiteanu@yahoo.com

Redactori

colonel (r) prof. univ. dr. Benoni ANDRONIC

e-mail: benoneandronic@yahoo.com

lector univ. dr. Diana Elena ȚUȚUIANU

diana.tutuianu@yahoo.com

Cristina-Mariana TĂLPAN, talpan.cristina86@gmail.com

Tehnoredactor

Cristina-Mariana TĂLPAN

Tipar executat la

**Tipografia Editurii Academiei
Oamenilor de Știință din România**

Revista de Științe Militare apare trimestrial.

COPYRIGHT: sunt autorizate orice reproduceri,
fără perceperea taxelor aferente, cu condiția indicării
precise a numărului și datei apariției revistei din care provin.

*Responsabilitatea privind conținutul articolelor revine în totalitate
autorilor, respectând prevederile Legii nr. 206 din 27.05.2004 referitoare
la buna conduită în cercetarea științifică.*

**COPERTA I:
ION I. C. BRĂȚIANU,
PREȘEDINTE AL CONSILIULUI DE MINIȘTRI,
1908-1910; 1916-1919; 1922-1927**
https://ro.wikipedia.org/wiki/Ion_I.C._Br%C4%83tianu/

**COPERTA II:
COLUMNA LUI TRAIAN**

**COPERTA IV:
ROMÂNIA MARE**
https://ro.wikipedia.org/wiki/Rom%C3%A2nia_Mare

*Pentru publicarea de materiale promoționale în cuprinsul revistei,
rugăm agenții economici și pe toți cei interesați să se adreseze redacției
pentru a conveni forma de colaborare.*

Revista de Științe Militare

*Editată de Secția de Științe Militare
a Academiei Oamenilor de Știință din România*

Revistă științifică trimestrială, cu acces liber și prestigiu recunoscut de
CNATDCU, indexată în baza de date internațională (BDI) CEEOL

ISSN ONLINE 2457-9904

Nr. 2 (51)

Anul XVIII, 2018

**Unele materiale din acest număr au fost susținute la
Masa Rotundă organizată de Academia Oamenilor de Știință din
România împreună cu Universitatea Națională de Apărare „Carol I”
în data de 15.05.2018 cu tema:
„ARMATA ROMÂNIEI ÎN MAREA UNIRE DE LA 1918”**

CUPRINS

ALOCUȚIUNEA CONSILIERULUI PREZIDENȚIAL PENTRU SECURITATE NAȚIONALĂ, DOMNUL ION OPRÎȘOR, ÎN CADRUL MESEI ROTUNDE „ARMATA ROMÂNIEI ȘI MAREA UNIRE DE LA 1918”, ORGANIZATĂ DE ACADEMIA OAMENILOR DE ȘTIINȚĂ DIN ROMÂNIA ÎMPREUNĂ CU UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE „CAROL I”	7
IMPLICAȚIILE CONTEXTULUI POLITIC, ECONOMIC ȘI SOCIAL ASUPRA RESURSELOR UMANE DESTINATE APĂRĂRII.....	10
<i>General-maior (r.) prof. cons. dr. Constantin MINCU</i>	
SPAȚIUL SCHENGEN, MIT SAU REALITATE.....	20
<i>General (r.) prof. univ. dr. Anghel ANDREESCU</i>	
CONSIDERAȚII PRIVIND CONCEPTUL DE „ÎNALTĂ SECURITATE”	26
<i>General de brigadă, prof. univ. dr. Gheorghe CALOPĂREANU</i>	
<i>Colonel (r.) prof. univ. dr. ing. Eugen SITEANU</i>	
<i>Colonel (r.) prof. univ. dr. Benoni ANDRONIC</i>	
NOILE RISCURI, PERICOLE, AMENINȚĂRI ȘI AGRESIUNI LA ADRESA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII GLOBALE, REGIONALE ȘI NAȚIONALE.....	35
<i>Drd. George Aurelian IONESCU</i>	
RĂZBOI ȘI APĂRARE ÎN SPAȚIUL VIRTUAL	47
<i>Colonel (ret.) prof. univ. dr. Gheorghe BOARU</i>	
CONTEXTUL INTERNAȚIONAL AL ROMÂNIEI ÎN PERIOADA ANILOR 1917-1920	59

General de brigadă (r.) prof. univ. dr. Mircea UDRESCU
Colonel (r.) prof. univ. dr. Benoni ANDRONIC

CONTRIBUȚIA SERVICIILOR DE INFORMAȚII ROMÂNEȘTI LA
FĂURIREA ROMÂNIEI MARI 69

General (r.) prof. univ. dr. Anghel ANDREESCU

MAREA UNIRE ȘI GĂRZILE NAȚIONALE ROMÂNE 76

Colonel (r.) Mihai HODOROGEA

CONSPIRAȚII ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI ÎN PERIOADA MARELUI
RĂZBOI..... 87

General-locotenent (ret.) dr. Grigore STAMATE

O URARE DE ACUM 100 DE ANI. „VIVE LA GRANDE ROUMANIE”
(TRĂIASCĂ ROMÂNIA MARE). Elogiu României Mari făcut de către generalul
francez Henri Berthelot..... 91

General (ret.) dr. Florian TUCĂ

EVOLUȚIA RELAȚIILOR POLITICO-MILITARE ROMÂNNO-RUSE POST –
1989 95

CS II dr. Mirela ATANASIU

EVOLUȚIA ȘI TENDINȚELE FENOMENULUI DE CRIMINALITATE
ORGANIZATĂ LA NIVEL GLOBAL 112

Drd. George Aurelian IONESCU

ETICĂ, INTEGRITATE ȘI LUPTĂ ANTI-CORUPȚIE..... 118

Colonel prof. univ. dr. Daniel DUMITRU

Subcomisar de poliție drd. Alexandru Laurențiu ANGHEL

ACADEMIA OAMENILOR DE ȘTIINȚĂ DIN ROMÂNIA
Secția de Științe Militare

Stimate domnule general,

Cu prilejul aniversării zilei dumneavoastră de naștere, Secția de Științe Militare din cadrul Academiei Oamenilor de Știință din România, al cărui ctitor sunteți, vă urează sănătate, prosperitate, bucurii și o inimă mare și generoasă, care să bată etern în inimile noastre și ale tuturor pacienților pe care i-ați salvat de-a lungul deceniilor, a instituțiilor pe care le-ați creat și le-ați dus spre performanță, a Centrului Clinic de Urgență de Boli Cardiovasculare „Academician Vasile Cârdeș”, a cardio-echipei pe care ați inventat-o și ați pus-o în operă, atunci, demult, cu mai bine de două decenii în urmă, ajunsă azi cu strălucire pe aliniamentul misiunii imediate și continuând să performeze în slujba inimilor noastre.

Ați fost, dintotdeauna, un chirurg de mare talent, un vizionar, un integrator, un inventator, un practicant desăvârșit, un profesor emerit, un savant, un manager modern și un om cu totul și cu totul special. Într-o carieră de excepție, într-un demers științific inovator care v-a animat fiecare clipă, fiecare gând, fiecare idee și fiecare experiență, dar mai ales într-un travaliu plin de entuziasm și de umanism, Dumneavoastră ați rămas mereu același om plăcut, cu un zâmbet larg, din inimă, pentru inimă, și cu un orizont luminos și nemărginit.

Purtați cu mândrie, simplitate și eleganță uniforma noastră, a militarilor români, aveți totdeauna un surâs inegalabil pentru fiecare, ne vegheați inimile cu inima dumneavoastră, iar faptele excepționale pe care le-ați săvârșit, ca medic de excepție, ca părinte al chirurgiei cardiovasculare românești, salvând mii de vieți, în trecut, în prezent și în viitor, ca om de știință și prieten al fiecăruia dintre noi, ar înconjura cu ușurință planeta noastră albastră, ca o inimă mare. Inima Dumneavoastră.

La mulți ani!

Secția de Științe Militare a Academiei Oamenilor de Știință din România

București, 24 mai 2018

CENTRUL CLINIC DE URGENȚA DE BOLI CARDIOVASCULARE
„ACADEMICIAN VASILE CÂRDEȘ”

**Alocuțiunea Consilierului Prezidențial pentru Securitate Națională,
domnul Ion Opreșor, în cadrul Mesei Rotunde „Armata României și Marea
Unire de la 1918”, organizată de Academia Oamenilor de Știință din România
împreună cu Universitatea Națională de Apărare „Carol I”**

- 15 mai 2018 -

Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, Sala Senatului

*Doamnelor și domnilor,
Onorată asistență,*

Mă bucur să fiu astăzi alături de dumneavoastră, la această manifestare științifică. Felicit organizatorii pentru alegerea temei de discuții, pe care o consider inspirată, în contextul sărbătoririi, anul acesta, a *Centenarului Marii Uniri*.

Consider că este un privilegiu faptul că suntem contemporani cu marcarea a 100 de ani de la împlinirea marelui ideal național și îmi exprim speranța că simbolistica acestui an va genera un impuls puternic de unitate pentru toți românii.

În același timp, adresez îndemnul ca, împreună, să privim prezentul cu realism și, prin conjugarea eforturilor naționale, să proiectăm România următorului secol și să identificăm obiective durabile menite a moderniza statul român.

Privind spre trecut, reamintesc faptul că tratatul de la Versailles, din 1920, este cel care a consacrat termenul de „România Mare” sau „România Întregită”, ca o stare de fapt obiectivă, în comparație cu dimensiunile geo-politice anterioare ale țării noastre.

Procesul de unire cu Regatul României a acelor teritorii locuite de români a fost rezultatul acțiunii cumulative a cinci factori atât endogeni, cât și exogeni.

Fac referire la **voința și acțiunea clasei politice românești**, la **Armata** și la **coeziunea socială și voința națională** – ca factori interni, precum și la **victoria finală a puterilor Antantei** și la **declarația în 14 puncte a Președintelui SUA, Woodrow Wilson** – ca factori externi.

Elogiez capacitatea deosebită a Guvernului de la acea vreme și a Regelui Ferdinand și a Reginei Maria de a-și asuma un rol determinant în concentrarea energiilor și eforturilor necesare urmării cu consecvență, cu obstinție chiar, a idealului unirii.

În același timp, îmi exprim convingerea că acțiunea strategică a Armatei României a definit devenirea națiunii noastre în perioada Primului Război Mondial, în ciuda lipsurilor cu care aceasta se confrunța din punct de vedere al nivelului capacității de luptă, la izbucnirea războiului, în anul 1914.

Cele patru planuri de reformă a armatei menite a crește capacitatea combativă a acesteia, demarate de Ministerul de Război și de Marele Stat Major, au avut ca efect transformarea Armatei Române într-un real instrument de luptă.

Consider că avem datoria de a ne întoarce privirile spre trecut cu recunoștință și mândrie, pentru că, în ciuda menținerii inferiorității înzestrării tehnice și a slabei instruirii privind noile metode, tactici și procedee de ducere a luptei utilizate pe fronturile de război, ostașii români au continuat să rezoneze cu idealul și interesele națiunii.

Pe tot parcursul războiului, militarii de toate gradele și-au făcut cu prisosință datoria cu devotament, abnegație și spirit de sacrificiu, ca reprezentanți ai celei mai importante instituții care a asigurat supraviețuirea națiunii și a statului nostru.

Armata României a vegheat în permanență la menținerea speranței populației, a coeziunii sociale și a voinței naționale, în ciuda confruntării cu lipsuri și greutăți de neimaginat, epidemii, un regim de ocupație extrem de sever și un aliat, nu numai lipsit de loialitate, dar chiar la fel de periculos ca inamicul. Astfel, în perioada războiului, nu s-au produs mișcări sociale și clivaje cu efect destabilizator la nivel societal.

Victoria finală a puterilor Antantei și semnarea armistițiului cu puterile Centrale, în condițiile impuse de Aliați, la 11 noiembrie 1918, au făcut ca România să se regăsească printre puterile învingătoare la semnarea ulterioară a tratatelor de pace.

În același timp, datorită prevederii în textul **declarației în 14 puncte a Președintelui SUA, Woodrow Wilson**, susținută la 8 ianuarie 1918, a dreptului la autodeterminare a naționalităților din fostul imperiu Austro-Ungar, actele de independență și, ulterior, de unire cu România ale Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei au dobândit și baza juridică recunoscută internațional.

Putem afirma că, la acel moment, națiunea română și statul său, ajuseseră în faza de maturitate politică deplină, grație sacrificiilor și eforturilor Armatei României, unul dintre principalii artizani ai României Mari.

Doamnelor și domnilor,

În anul celebrării Centenarului Marii Uniri, România este un stat independent, furnizor regional de securitate, membru cu drepturi depline al unor organizații internaționale și partener strategic de încredere.

Este important să fim mândri de toate aceste realizări și să rămânem profund atașați patrimoniului național, european și euroatlantic. În acest context, manifestările consacrate *Centenarului Marii Uniri* au un rol esențial în consolidarea, în conștiința colectivă a națiunii noastre, a valorilor perene pe care se fundamentează națiunea română și statul său unitar și care constituie un catalizator al identității noastre naționale.

În același timp, este esențial să nu uităm lecțiile trecutului și să conștientizăm faptul că pacea și securitatea de care ne bucurăm astăzi trebuie protejate, întrucât acestea nu sunt garanții de la sine înțelese.

Într-un context global de securitate complex și dinamic, îmi exprim speranța că vom menține viu spiritul de unitate și coeziune transmis de bravii noștri înaintași. Continuăm să fim puternici numai dacă ne angajăm împreună, pe același drum. Indiferent de situație, apărarea intereselor naționale trebuie să rămână o prioritate pentru noi toți.

În încheiere, având în vedere că peste numai două zile sărbătorim Înălțarea Domnului și Ziua Eroilor, se cuvine să arătăm Armatei recunoștință veșnică și să cinstim memoria tuturor celor care au căzut pe câmpurile de luptă. Mai mult, consider că suntem datori să onorăm moștenirea trecutului prin a răspunde cu demnitate și curaj tuturor provocărilor ce vin atât din interiorul țării, cât și din exteriorul acesteia.

Vă mulțumesc!

IMPLICAȚIILE CONTEXTULUI POLITIC, ECONOMIC ȘI SOCIAL ASUPRA RESURSELOR UMANE DESTINATE APĂRĂRII

THE IMPLICATIONS OF THE POLITICAL, ECONOMIC AND SOCIAL CONTEXT ON HUMAN RESOURCES FOR DEFENCE

General-maior (r.) prof. asoc. dr. Constantin MINCU*

Rezumat: În acest articol autorul prezintă, pe scurt, câteva aspecte legate de influența contextului politic, economic și social asupra resurselor umane destinate apărării țării. Sunt expuse câteva considerente privind o evaluare realistă, cantitativă și calitativă, a cetățenilor apti pentru serviciul militar pe timp de pace, în situații de criză și la război, în condițiile unui declin demografic accentuat și al unui proces de emigrare masiv.

Cuvinte-cheie: resurse umane pentru apărare, indicatori valorici, populația României, declinul demografic, starea educației tinerei generații.

Abstract: In this article the author briefly presents some aspects related to the influence of the political, economic and social context on the human resources destined for the defence of the country. There are shown some considerations regarding a realistic, quantitative and qualitative assessment of citizens capable of military service in peacetime, in crisis situations and in war, in the context of a emphasized demographic decline and a massive emigration process.

Keywords: human resources for defence, value indicators, population of Romania, demographic decline, stage of education of the young generation.

1. Necesitatea abordării temei

Începând cu anul 1990 și până astăzi (martie 2018) România a parcurs un drum relativ lung de transformări profunde în toate domeniile vieții sociale (politică, economie, financiar-bancar, educație, sănătate, apărare etc.).

Unele dintre aceste transformări au avut efecte benefice, pe termen scurt și mediu, iar altele cât se poate de negative, chiar periculoase pentru Statul Român.

Nu este în intenția noastră să facem un inventar amănunțit cu aspecte pozitive și cu cele negative, în acest material, vă propunem să ne concentrăm asupra acelor fenomene care au afectat și afectează apărarea țării și anume: econo-

* Membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România, membru al Consiliului Onorific al Academiei Oamenilor de Știință din România, secretar științific al Secției de Științe Militare, Telefon: 0722.303.015, email: mincu_constantin@yahoo.com.

mia și finanțele, degradarea educației și declinul demografic accentuat, precum și starea armatei ca instituție fundamentală a unui stat pretins puternic și independent.

În context, subiectul legat de evoluția demografică îl consider de maximă actualitate dată fiind realitatea scăderii dramatice a populației țării de la 23.206.720 cetățeni la 1 iulie 1990, la 19.660.000 în anul 2017 (minus 3.546.720)¹. În ultimii cinsprezece ani nu am întâlnit nici un studiu, privind efectele negative grave, asupra apărării, derivate din depopularea țării.

Voi încerca să fac o mică și modestă analiză pe acest subiect.

2. Economia și finanțele

Economia unui stat reprezintă pivotul existenței și permanenței sale, în condițiile accentuării elementelor pozitive (puține) și negative (numeroase) ale globalizării, impuse într-un ritm din ce în ce mai accelerat de marile puteri economice ale lumii, aflate și ele, sub influența corporațiilor multinaționale, din ce în ce mai lacome și mai distructive pentru mediul natural mondial.

Dacă luăm în calcul PIB/locuitor observăm discrepanțe uriașe între țările lumii, astfel: 134 400 USD (Liechtenstein), 108 800 (Luxemburg), 84 490 (Norvegia), 47 380 (SUA), iar ultimele cu 180 USD/anual – Burundi și R.D. Congo.

România cu un PIB anual/locuitor de 7540 USD se clasează printre ultimele țări din Europa la acest capitol. De ce suntem în această situație?

Iată câteva posibile răspunsuri:

- Distrugerea, cu bună știință și cu rea credință, în ultimii 28 de ani, a patrimoniului industrial național, în valoare de aproximativ 1600 miliarde de euro (surse publice);

- în anul 2017 numai 30% din PIB-ul României s-a realizat din activitatea industrială;

- accesarea unor împrumuturi haotice și iresponsabile, care, au atins în 2018, valoarea de 110 miliarde de euro, din care 54 miliarde de euro – datoria publică, fără nici-un fel de lucrări de infrastructură și investiții (datele „oficiale” dau cifre mai mici);

- înstrăinarea, pe nimic, a unor active industriale și resurse naturale (petrol, gaze, aluminiu, aur, metale rare etc.);

- despăgubiri „stil” ANPR (controlată și încadrată politic) acordate foștilor proprietari sau celor „avizați” care au cumpărat drepturile letigioase, în valoare totală de 14,7 miliarde de euro, din care 70% s-au acordat fraudulos, prin supraevaluarea (de fapt aici s-au dus banii din privatizări, din împrumuturi externe și din fondurile europene);

¹ Anuarul statistic al României, 2016, Institutul Național de Statistică.

- distrugerea, prin „contribuția” directă a guvernelor României și a partidelor politice, a sistemului bancar cu capital românesc, astfel că astăzi 80% din băncile care operează în România sunt străine, fără nici-un interes pentru dezvoltarea țării în care operează;

- diminuarea rezervelor valutare ale țării la 32 miliarde de euro și a rezervei de aur, la 103,7 tone, cauzate de plata datoriei externe uriașe și a unor dobânzi înrobitoare către actorii principali ai globalizării (FMI și Banca Mondială);

- multe alte cauze care au fost și sunt identificate de către unii economiști și finanțiști români, cu un simț mai ridicat al dreptății și animați de patriotism.

Să aducem în atenție câteva date credibile, publicate în noiembrie 2014, de către Viceguvernatorul BNR – prof. univ. dr. Florin Georgescu, pe site-ul BNR²:

De unde am plecat și unde suntem?

În anul 1989	În anul 2014
PIB a fost de 42,6 mld., echivalent euro	PIB a fost în 2014 de 150 mld. Euro (de 3,5 ori mai mare decât în 1989)
• Industrie: 46,2%	• Industrie: 25,2%
• Agricultură: 14,4%	• Agricultură: 5,5%
• Construcții: 5,5%	• Construcții: 7,0%
• Alte ramuri: 37,5%	• Alte ramuri: 62,3%
Număr salariați = 8,2 milioane persoane	Număr salariați = 4,4 milioane persoane (-46%)
Număr de pensionari = 3,7 milioane persoane	Număr de pensionari = 5,2 milioane persoane (+41%)
Rata de dependență = 2,2 salariați/un pensionar	Rata de dependență = 0,85 salariați/un pensionar
Proprietate de stat dominantă și cooperatistă într-o măsură mai mică	Capital public 17% și privat 83% (43% autohton- 40% străin)
Datorie publică zero și disponibilități valutare de 1,5 miliarde USD	Datorie publică netă a fost de 54 mld. euro (36% din PIB)

Studiul menționat remarcă că începând cu anul 2000 și până în anul 2015, intrările din veniturile salariaților români aflați peste hotare compensează numai parțial ieșirile de venituri obținute de capital străin în România (astfel în 2013, intrări de 3,2 miliarde euro și ieșiri de 5,9 miliarde euro).

² Prof. univ. dr. Florin Georgescu, Viceguvernatorul BNR, Studiu „Capitalul în România anulului 2015”, București, 24 noiembrie 2015.

Venitul național net³ se repartizează preponderent în favoarea capitalului, limitându-se veniturile din muncă. Astfel pentru muncă în România s-a acordat (2014) 39,7%, iar în Franța 62,5%.

Privatizarea capitalului social al companiilor de stat a fost un eșec pentru România. Au fost privatizate 7500 de întreprinderi (dintre care mai mult de jumătate au dispărut) pentru care s-au încasat 7 mld. euro (din care 2,3 mld, reprezentând 40%, au rezultat din privatizarea BCR). Pentru întreprinderile privatizate s-a obținut un preț mediu de 667 000 euro/pe întreprindere (fără BCR), putând spune s-au dat aproape gratuit.

Cele 7 miliarde de euro obținute din privatizări s-au topit rapid printre degetele statului nepăsător.

Sumele restituite foștilor proprietari (urmași etc.) în natură și în bani s-au ridicat la 14,7 miliarde de euro și procesul nu este încheiat. Probabil că va mai dura încă 100 de ani.

Din datele de sinteză prezentate rezultă că statul român, prin autoritățile sale, s-a ocupat și se ocupă, cu lejeritate, de administrarea banului public și de economie, spre avantajul exclusiv al celor care au beneficiat de procesul de privatizare și de cel al restituirilor.

Am prezentat la punctul 2 câteva probleme legate de economie și finanțe, pentru că acestea influențează decisiv viața cetățenilor, stabilitatea țării și desigur, alocarea unor resurse rezonabile pentru apărare, în mod ritmic, potrivit angajamentelor asumate ca stat membru NATO.

3. Starea educației

În cei 28 de ani care au trecut de la evenimentele din decembrie 1989, învățământul românesc, de toate gradele, a suferit un număr mare de așa-zise reforme, constituite după dorințele numeroșilor miniștri ai Educației și Cercetării, care s-au perindat la conducerea acestui important minister. Influențele politice directe și adesea violente au bulversat sistemul de educație, prin politizarea funcțiilor de inspector și directori, prin promovarea unor învățători și profesori nepregătiți și adesea plictisiți și lipsiți de motivație.

În ultimii ani, modificări majore se produc din șase în șase luni, cu efecte negative asupra elevilor și studenților. Aceste schimbări dese nu sunt susținute de studii de impact, nu sunt puse în dezbatere publică, iar programele de studii excesiv de încărcate, nu țin seama de cerințele noi apărute pe piața muncii.

³ Venitul național net este calculat ca diferență între venitul brut și consumul de capital fix (amortizare și depreciere).

Din datele furnizate de INS, situația absolvenților pe niveluri de educație (2014/2015), a fost: gimnaziu – 33,5%, liceu – 34,1%, învățământ profesional – 2,1%, învățământ postliceal și de maiștri – 6,4%, învățământ superior – 23,9%.

Cifrele arată că în România nu se mai pregătesc meseriași, aceștia au dispărut după celebrele „reforme”, cu consecințe negative majore pentru economie, dar și pentru tinerii care optează pentru înrolarea în armată.

Specialiștii în domeniul educației au concluzionat că învățământul românesc este încă defazat față de realitatea din viața socială și din economie, astfel 40% dintre absolvenții ciclului gimnazial sunt declarați (pe bază de teste) analfabeți funcționali, adică nu înțeleg un text pe care se chinuie să-l citească, au slabe abilități digitale, mai ales cei din mediul rural și sunt complet lipsiți de motivație pentru a învăța.

Recentele teste naționale au arătat că 66% dintre elevii de clasa a 8-a au obținut note sub cinci la matematică, fiind cel mai rușinos scor în ultimii douăzeci și opt de ani.

La aceste rezultate foarte slabe putem considera că au „contribuit” din plin toți miniștrii Educației și Cercetării, inspectoratele județene și majoritatea învățătorilor și profesorilor, unii slab pregătiți, iar alții plictisiți și demotivați. O răspundere revine părinților neinteresați de „performanțele” școlare ale copiilor lor și elevilor furajați de alte preocupări, altele decât studiul.

Trebuie să remarcăm că în programele de studiu istoria dispare treptat, iar ceea ce rămâne sunt texte îndoielnice care falsifică grosolan faptele înaintașilor, texte produse de indivizi care au dezvoltat o ură naturală față de România.

Toate aceste fapte și fenomene pun în pericol societatea românească, oferind indivizi lipsiți de pregătire și de simț moral, fără nici o urmă de patriotism.

Este de la sine înțeles că una dintre cele mai afectate instituții este Armata, care, se vede nevoită să-și completeze efectivele cu tineri care nu mai cred în nimic și care se lasă duși de val spre nicăieri.

4. Declinul demografic

Specialiștii români în probleme demografice, precum și cei din Institutul Național de Statistică, consideră că România a intrat într-o tendință ireversibilă, în ceea ce privește scăderea dramatică a populației țării, începând cu anul 1990. Acest fenomen profund negativ se petrece sub ochii și „autoritatea” decidenților politici, care în loc să conștientizeze pericolul, i-au măsuri tot mai nepotrivite pentru a scădea natalitatea și pentru a crește numărul de decese la vârste tinere.

Propun să analizăm cifrele furnizate de INS⁴:

TOTAL	MASCULIN	FEMININ	%M	%F
1 Iulie 1989 = 23.151.564	11.422.474	11.729.092	49,3	50,7
1 Iulie 1990 = 23.206.720	11.449.147	11.757.573	49,3	50,7
1 Iulie 1995 = 22.680.951	11.123.977	11.556.974	49,0	51,0
1 Iulie 2000 = 22.435.205	10.968.854	11.466.351	48,9	51,1
1 Iulie 2005 = 21.319.673	10.384.483	10.935.190	48,7	51,3
1 Iulie 2010 = 20.246.798	9.856.669	10.390.129	48,7	51,3
1 Iulie 2015 = 19.819.477	9.681.929	10.137.548	48,9	51,1

Potrivit INS în anul 2017 populația României a fost de 19.660.000, din care M = 9.567.420 (48,7%) și F = 10.092.580 (51,3%), rezultând o scădere față de 1990 de 3.546.720 oameni.

Cauzele acestei scăderi dramatice sunt multiple, datorate în special politicilor greșite și nepăsării guvernanților, putând contabiliza: plecarea definitivă din țară, creșterea ratei mortalității și scăderea natalității (începând din 1990 creștere negativă, care în 2017 a ajuns la -2%).

Din punct de vedere demomilitar ne interesează, în mod deosebit ecartul de vârstă 20 -54 de ani.

Iată care a fost situația în anul 2015 (sursă INS):

GRUPE DE VÂRSTĂ	TOTAL	MASCULIN	FEMININ
20-24	1.103.201	570.830	532.380
25-29	1.388.899	724.043	664.856
30-34	1.325.448	681.897	643.551
35-39	1.552.329	791.691	730.638
40-44	1.520.318	779.348	740.970
45-49	1.581.134	809.804	771.330
50-54	1.094.774	550.424	544.350

Din aceste grupe de vârstă se pot recruta tineri de ambele sexe pentru completarea Armatei la pace, în situații de criză și la război.

Un impact negativ îl are fenomenul emigrației, accelerat în mod deosebit după anul 2010.

Cifrele oferite de autorități sunt contradictorii, deoarece nu a existat o preocupare de a cunoaște și a încerca să încetinească procesul plecării în străinătate

⁴ Institutul Național de Statistică, 2016, București. Cea mai mare populație din Istoria României, în actualele granițe (23.206.720).

(prin mijloace social-economice). Astfel, cifrele, în funcție de sursă, oscilează între 3,5 milioane și 4,5 milioane, dintre care 60-80% sunt tineri cu vârste cuprinse de la 25 la 39 de ani. Aproximativ jumătate dintre acești tineri sunt apti pentru serviciul militar, dar este aproape imposibil ca România să se poată baza pe ei, în caz de nevoie.

Există totuși o statistică INS cu țările în care au emigrat românii, astfel: Marea Britanie – 28,3%, Italia – 20,8%, Spania – 14,8%, Germania – 13,3%, Belgia – 5,9%, Austria – 4,3%, Danemarca – 2,2%, alte țări – 10,4%.

Dacă fenomenul depopulării masive nu va fi stopat, se presupune că în varianta optimistă, România va avea în anul 2040 numai 16 milioane de locuitori, iar în cea pesimistă 14,5 milioane. Actualii guvernanți nu dau semne că au înțeles și se pare că nici nu le pasă, aplicând dictonul „după noi potopul”.

5. Factorul demomilitar și influența acestuia asupra dimensionării resurselor umane destinate apărării

Pentru România întărirea structurilor de apărare (în primul rând Armata, dar și celelalte componente ale Sistemului Național de Apărare, Securitate și Ordine Publică) reprezintă o condiție vitală a statalității, a menținerii suveranității și integrității naționale.

O analiză generală a evenimentelor petrecute în ultimii ani, la nivel global, regional și zonal arată o creștere îngrijorătoare a riscurilor, amenințărilor și vulnerabilităților, inclusiv în zona noastră geografică.

România, fără voia ei, este situată în apropierea unor zone turbulente, inclusiv din punct de vedere militar (Ucraina - Rusia, Turcia - cu unii vecini, Balcanii de Vest și Orientul Mijlociu).

Ar fi fost de așteptat din partea structurilor de putere de la noi (Președinte, Parlament, Guvern, Ministere, autorități centrale și locale) să conștientizeze în cei 28 de ani de la Revoluție, rolul Apărării și al Armatei pentru menținerea în picioare a Statului Român. Din contră – acțiunile acestor decidenți au fost ferm direcționate spre distrugerea și umilirea micuței Armate care a mai rămas.

Să ne oprim puțin asupra componentei demomilitare a Apărării României, în contextul geopolitic actual.

Astfel în 1989 în Armată erau 340 000 de militari, reprezentând 1,48% din populație și se aflau pe statele de mobilizare încă 820 000 de rezerviști, reprezentând 3,6% din totalul populației.

Acum în 2018 sunt numai 60 000 de militari (din 70 000 prevăzuți la pace), reprezentând numai 0,30% din populație, cel mai scăzut nivel dintre țările Emisferei Nordice (numai în anul 2017 au părăsit Armata 8000 de militari, fără a fi

înlocuiți până la această dată). Se apreciază că în 2018 sunt 80 000 de rezerviști, reprezentând 0,35%.

Așa s-a ajuns sub privirile blând – contemplative ale decidenților politici și militari, ca multe structuri centrale, comandamente și unități să fie încadrate în proporție de numai 35% din necesar, cel mai mare deficit fiind la ofițeri, datorită necorelării, ani la rând, a cifrelor de școlarizare cu dinamica plecării naturale din Armată. Cuvântul iresponsabilitate este deja prea blând.

Diversi „analști” autointitulați „politico-militari” consideră că și așa Armata Română este prea mare, argumentând că o armată micuță, veselă și foarte bine dotată cu armament modern este mai potrivită.

Numai că Armata astăzi este doar micuță, deloc veselă (prost plătită și atacată zilnic de oficiali ai Statului Român) și slab înzestrată cu tehnică modernă.

Efectivele armatei, în decursul istoriei moderne, depinde și la alții și la noi de mai mulți factori:

- **de raportul om-tehnică** al unei anumite perioade. Se apreciază că tehnica modernă presupune efective mai mici. Acest adevăr funcționează până la o anumită limită minimă, care, în România a fost deja depășită;

- **de locul** unde România se găsește, în raport cu intențiile mai mult sau mai puțin pașnice a unor vecini;

- **de riscurile și amenințările** existente în regiune, ca urmare a unor conflicte calde sau înghețate;

- **ca stat de frontieră estică a NATO și UE** îi revin unele responsabilități mai mari decât să spunem, ale Olandei (să luăm în calcul efectivele pe linia de demarcație dintre RFG și RDG pe timpul Războiului Rece și al existenței, la contact, a NATO și a Tratatului de la Varșovia).

Specialiștii străini și unii români (mai puțini) au ajuns la concluzia că în timp de pace statele își pot permite armate cu efective între 0,8 - 1% din populație, pentru a nu afecta dezvoltarea economică și pentru a nu împovăra prea mult bugetul. Deja Ucraina, Rusia și Turcia se încadrează în acest ecart.

La război, în funcție de amploarea operațiilor, statele pot crește efortul la 5% din populație și în situații critice chiar la 10%.

Faptul că Armata are numai 60 000 de militari, dintre care doar 2/3 sunt pregătiți pentru luptă, arată lipsa de discernământ și nepăsarea decidenților politici foști și actuali.

Având în vedere realitățile de mai sus și faptul că la capitolul arme moderne suntem aproape de zero (avem însă dorințe neprecizate în timp), ar fi fost necesar să avem o Armată la pace între 120 000 și 140 000 de militari (luptători, nu clienți politici civili plantați, din belșug în structurile centrale ale M.Ap.N.), iar cifra mobilizabililor, în prima fază, să fie de minimum 400 000 de oameni. Ar fi fost un

efort, dar apărarea Statului și statalității costă peste tot în lume. Ținând seama că un tânăr apt pentru serviciul militar, șomer fiind, consumă resurse fără să facă ceva util, s-ar mai fi adăugat ceva până la salariul minim pe economie, pe care îl primește un soldat profesionist și s-ar fi rezolvat două probleme, una socială și alta militară și de apărare.

6. Câteva aspecte privind starea actuală a Armatei

Analizând la rece, fără patimă și fără nici o exagerare putem să luăm act de o serie de fapte și evenimente negative care au determinat o stare necorespunzătoare a Apărării și a Armatei:

- așa-zisele reforme s-au rezumat la o singură dimensiune – distrugerea multor unități militare și reducerea masivă a efectivelor la pace (de 4,5 ori);
- aceste reduceri iresponsabile nu au fost compensate până acum, așa cum s-a promis, cu echipamente și sisteme moderne;
- bugetele anuale ale M.Ap.N. au fost, pe hârtie, între 1,2-1,4% din PIB, dar în realitate, prin manevre perverse, ale factorilor politici și ale Guvernului, nu au fost mai mari de 0,9-1,1% din PIB (cu o excepție – în guvernarea Văcăroiu a fost de 0,4%). Nu a contat deloc că prin Tratatul de Aderare la NATO (2004) România s-a obligat la cheltuieli de apărare de 2,28% din PIB;
- deși prin acordul forțelor politice parlamentare s-a decis ca începând cu anul 2017 să se asigure 2%, în realitate anul 2017 s-a încheiat cu 1,2%;
- o acțiune „originală” a debutat în 2010, an în care a început atacarea și insultarea militarilor activi și în rezervă de către Președintele României și Primul-Ministru, urmați de o cohortă de alți politicieni, jurnaliști și „analști”;
- atacurile au reînceput cu și mai multă furie în Ianuarie 2017 și continuă până astăzi, existând semne clare că vor continua. Din acest motiv moralul unităților a scăzut dramatic, cu consecințe pe măsură, în eventualitatea unui conflict militar (poate chiar asta s-a dorit și se dorește încă). Nu cunosc niciun caz dint-o țară din Emisfera Nordică în care politicienii din fruntea statului să procedeze în acest mod antinațional și incalificabil;
- se repetă obsesiv încă din 2002 că nu mai avem nevoie de cine știe ce armată, că ne apără NATO. Este o mare și impardonabilă prostie, NATO ne poate apăra dacă suntem capabili să ne apărăm și singuri;
- sistemele de arme și echipamentele, mai vechi sau mai noi, sunt lipsite de lucrările normale de mentenanță și reparații curente, fiind aproape de colaps;
- se manifestă un proces de reducere a rezervelor de echipamente și materiale, unele chiar până la nivelul zero;
- a avut și are loc în continuare distugerea planificată a capacităților de producție autohtone, din domeniul apărării;

- Armata noastră stă cât se poate de prost la capitole importante pentru capacitatea de descurajare și de ripostă, de exemplu: avioane de luptă multirol, elicoptere de atac, mijloace antitanc, tancuri și transportatoare blindate cu capacități sporite de lovire și supraviețuire în luptă;

- echiparea luptătorului este încă învechită și departe de standardele moderne.

Prevederile principale din „Strategia Națională de Apărare a Țării”⁵ și cele din „Ghidul Strategiei Naționale de Apărare a Țării pentru perioada 2015-2016”⁶, nu sunt luate în seamă de decidenți, ele fiind simple eseuri fără efect.

În concluzie, la acest articol, constatăm, pe date și informații din surse publice, că apărarea țării a fost lăsată, cu bună știință, de izbeliște, în cei 28 de ani. Din păcate sunt semnale slabe că situația s-ar putea îmbunătăți, pe termen scurt și mediu, în pofida elaborării unor documente de planificare a apărării și a unor legi, acestea fiind ignorate imediat după aprobare sau promulgare.

BIBLIOGRAFIE

- *** *Anuarul statistic al României, 2016*, Institutul Național de Statistică.
 - *** *Documente din surse publice* de pe site-urile Președinției, Guvernului, Ministerului Apărării Naționale și ale altor instituții.
 - *** *Ghidul Strategiei Naționale de Apărare a Țării, pentru perioada 2015-2016*, Aprobare prin Hotărârea CSAT, din 10.12.2015.
 - *** *Revista de Științe Militare* nr. 1- 4/2015, 1- 4/2016 și 1- 4/2017.
 - *** *Strategia Națională de Apărare a Țării (09 iunie 2015)*; Hotărârea Parlamentului nr. 33, din 23 iunie 2015, MO partea I, nr. 450, 23.06.2015.
- GEORGESCU F., Viceguvernatorul BNR, Studiu „Capitalul în România anulului 2015”, București, 24 noiembrie 2015.

⁵ *Strategia Națională de Apărare a Țării (09 iunie 2015)*; Hotărârea Parlamentului nr. 33, din 23 iunie 2015, MO Partea I, nr. 450, 23.06.2015.

⁶ *Ghidul Strategiei Naționale de Apărare a Țării, pentru perioada 2015-2016*, Aprobare prin Hotărârea CSAT, din 10.12.2015.

SPAȚIUL SCHENGEN, MIT SAU REALITATE

THE SCHENGEN AREA, MYTH OR REALITY

General (r.) prof. univ. dr. Anghel ANDREESCU*

Rezumat: Spațiul Schengen a demarat după discuții îndelungate între: Franța, Luxemburg, Germania, Belgia și Olanda, statuat printr-un acord semnat la 14.06.1985 în localitatea Schengen din Luxemburg.

A urmat semnarea Convenției de aplicare a acordului Schengen, la 19.06.1990 și intrarea în vigoare în 1995, eliminând controalele la frontierele interne ale statelor semnatare; creând o singură frontieră externă, cu reguli clare, comune în materie de: vize, migrație, azil, cooperare polițienească, judiciară sau vamală etc.

Cuvinte-cheie: Spațiul Schengen; Uniunea Europeană; migranți; integrare; rute de migrație; extrădare; Frontex; Europol.

Abstract: The Schengen Area was initiated following extensive discussions between France, Luxembourg, Germany, Belgium and the Netherlands. It was officially established through an agreement signed in Schengen, Luxembourg, on 14th of June 1985.

The signing of the Schengen agreement followed on the 19th of June 1990 and its enforcement started in 1995, removing the internal frontier controls among signing states, creating a single external frontier, with clear and common rules with respect to visas, migration, asylum, police cooperation, judicial or customs etc.

Keywords: the Schengen Area; European Union; migrants; migration routes; extradition; Frontex; Europol.

Așa cum am arătat în rezumatul de mai sus, Spațiul Schengen a luat ființă după discuții îndelungate între mai multe state din Vestul Europei, aderând 24 de state din Europa la această structură, determinând o libertate de mișcare a persoanelor din statele membre, fără controale interne, din Portugalia în Polonia, din Grecia în Finlanda etc.

Trecerea frontierelor interne poate fi asemănată cu o călătorie în interiorul unei țări.

Totuși controalele la frontierele interne ale Spațiului Schengen pot fi introduse pentru perioade limitate de timp, din motive de ordine publică sau de

* General (Chestor de Poliție în rezervă), membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România, E-mail: xwx52@yahoo.com

securitate națională, decizie luată la nivelul fiecărui stat membru din spațiul Schengen.

Odată cu eliminarea controalelor la frontierele interne au crescut pericolele pentru securitatea internă a țărilor implicate, prin faptul că se lasă cale liberă infractorilor, dar mai ales al jihadiștilor care se reîntorc acasă, în Europa.

Toate acestea, și mai ales ultimele evenimente teroriste de tulburare gravă a ordinii publice, în majoritatea statelor Europei de Vest, demonstrează slăbiciunea instituțiilor de ordine publică, de informații, cu concursul larg al liderilor politici europeni, inclusiv a celor 17 instituții europene (Frontex, Cefpol, Europol, Eurojust, Olaf etc.).

Acquis-ul Schengen a fost acceptat, în totalitate, de România și Bulgaria, odată cu aderarea la UE. Ambele state au depus Declarația de Pregătire pentru Evaluarea Schengen, începută din anul 2008, pe mai multe domenii bine stabilite.

Etapete de parcurs au fost multe, respectiv: chestionare cu întrebări; completarea acestora; vizite de evaluare; redactarea raportului; recomandări. Decizia Consiliului UE de eliminare a controalelor la frontierele interne a fost votată în unanimitate de Consiliul JAI, iar ultima etapă, decizia ce va fi luată, va fi publicată în Jurnalul Oficial al UE.

Din nefericire, după consultarea de la Budapesta, din anul 2012, s-a opus Germania, Finlanda și Austria.

Cu toate că România, în anul 2011, a depus ultimul raport tehnic, decizia a fost amânată, chiar dacă Parlamentul UE a aprobat aderarea invocându-se, totuși, nerealizarea reformei în justiție.

În anul 2013, Consiliul JAI nu a clarificat situația, chiar dacă:

- purtătorul de cuvânt Mark Gray al Comisiei Europene a apreciat că cele două state au îndeplinit condițiile stabilite;

- ministrul slovac de externe a declarat în anul 2016 că „România a îndeplinit condițiile impuse”;

- idem directorul Diviziei de Analize Strategice din Polonia etc.

- Comisia Europeană a sprijinit în anul 2014, aderarea României la Spațiul Schengen.

Cu toate acestea, după anul 2015, majoritatea statelor UE au reintrodus controalele la frontierele interne, din cauza amplificării atentatelor teroriste în Europa.

Așadar, Spațiul Schengen a rămas doar cu numele deoarece:

- s-au reluat controalele la frontierele statelor membre;

- s-au introdus gardurile de sârmă ghimpată (Ungaria);

- s-au luat unele măsuri pentru a împiedica pătrunderea teroriștilor în statele membre.

S-au născut multe întrebări la care nu s-au dat încă răspunsuri:

- De ce se amână la nesfârșit luarea deciziei pentru România și Bulgaria de primire a acestor state în Spațiul Schengen?

- De ce s-a ajuns, conform comunicatului prim-ministrului României, la stabilirea unui ultim termen în anul 2019 de integrare în Spațiul Schengen, când alte state europene au aderat la acesta în câteva luni?

- Mai este de actualitate Spațiul Schengen, atât de penetrat de migranți și teroriști, pentru România și Bulgaria?

Toate aceste întrebări sunt puse în condițiile în care frontiera externă a României este a doua ca lungime după Finlanda.

Situația actuală din Europa, referitoare la valul continuu de atacuri teroriste fără precedent, de tulburări grave ale ordinii publice, nu se datorează decât indeciziei liderilor europeni de a le pune capăt.

Îndepărtarea despoților din Nordul Africii și Orientul Mijlociu a fost o mare eroare strategică a SUA și UE. Nu s-a mers până la capăt cu o strategie coerentă, și nici în prezent nu se acționează, astfel încât, înlăturarea celor doi tirani să nu provoace un haos nemaivăzut vreodată, determinând retribalizarea unor state, o dezordine totală și fluxuri migratoare nemaîntâlnite spre Europa.

Uniunea Europeană a demonstrat că nu este în stare să aibă grijă de proprii cetățeni așa cum procedează SUA, prin introducerea Loteriei Vizelor, din anul 2018, privitoare la selecția riguroasă a migranților.

Invitația doamnei Merkel, la o migrație liberă în Germania, a fost total neinspirată, determinând acuzații grave din partea analiștilor din domeniu.

Uniunea Europeană a fost șantajată de cererile lui Erdogan privitoare la „închiderea robinetului” cu refugiați, cerând în schimb mai multe milioane de euro, plus admiterea mai repede a Turciei în Uniunea Europeană.

Liderii europeni susțin discursuri la comemorări, în timp ce teroriștii comit acte teroriste sângeroase, nemaîntâlnite vreodată (Nisa, Paris, Bruxelles, Londra etc.).

După refuzul României și a altor state, a acelor cote de refugiați, România și Estul Europei au fost etichetate ca bastioane rasiste și au primit amenințări privind suprimarea cotei de bani pentru dezvoltare.

Poate le putem aminti că România, din nefericire, nu a impozitat profitul anual de peste 50 miliarde de euro la companiile străine din România și că din resursele naturale nu mai avem decât 3,5% pe hârtie, restul sunt acaparate de state din Europa pe nimic.

Mai multe lucrări în domeniul situației actuale din Nordul Africii și Orientului Mijlociu demonstrează haosul creat și consecințele sale pe termen îndelungat, dezastruoase pentru batrânul continent european:

• Peter Mansfield, *O istorie a Orientului Mijlociu*, socotită cea mai avizată sinteză pe domeniu, din lume;

• Michael Weiss, Hassan Hassan, *Ascensiunea ISIS*;

• Loretta Napoleoni, *ISIS. Califatul terorii*;

• Robert Leiken, *Islamiștii Europei*, cel mai aprofundat studiu în domeniu, respectiv situația gravă din 8 state și 30 de orașe ale Europei pe mai mulți ani.

Câteva exemple sunt edificatoare și nu poate lăsa loc de incertitudini:

- în Franța, musulmanii veniți din Nordul Africii reprezintă 8% din populația țării. Într-un oraș important ca Marsilia, populația musulmană a ajuns la 30%, cu peste 1600 de moschei, în creștere rapidă și conform informațiilor DST, 40 000 de francezi au fost convertiți în câțiva ani la islam, plus întoarcerea celor aproape 1000 de foști jihadiști ai ISIS în Franța.

- în Marea Britanie, 6% din populația Regatului sunt musulmani, există peste 2000 de biserici creștine demolate și în construcție peste 2000 de moschei.

- în Germania, 6% din populația țării sunt musulmani, există 32 000 de extremiști și 18 000 din populația franceză s-au convertit la islam în ultimii ani.

- în Bulgaria 14% din populația țării sunt musulmani și există 1300 de moschei.

- în România sunt 63 000 de musulmani (conform recensământului din anul 2012), concentrați în Dobrogea, destul de bine integrați.

Arabia Saudită a construit cele mai multe moschei în Europa și în lume (peste 1500) și i-a sponsorizat continuu pe teroriști, inclusiv „Al Qaida Albă” din Balcani și împreună cu bin Laden au sponsorizat acțiunile teroriste din Spania și unele din Orientul Mijlociu.

Deseori s-a invocat migrația prin România, însă analizând rutele de migrație conform datelor de la Poliția de Frontieră Română din ultimii 3 ani, se poate aprecia, fără dubii, că suntem situați pe rute secundare, iar datele despre migranți sunt transmise la instituțiile europene pe profil: Frontex, Europol etc.

Rutele de migrație cele mai uzitate sunt:

• Maroc, Spania, Franța;

• Tunisia, Libia, Italia, Grecia;

• Turcia, Grecia, Bulgaria, Serbia, Occident și o rută secundară spre România;

• Turcia, Marea Neagră, România (rută secundară);

• Ucraina – România și Moldova – România, secundare;

Analizând situația operativă de la frontierele României (conform tabelului anexat) se poate constata foarte bine că Poliția de Frontieră Română și-a făcut datoria, infirmând acele ipoteze de penetrare a granițelor românești.

Drumul drogurilor spre Europa, din Afganistan; trece prin Nordul Turciei, Peninsula Balcanică, respectiv: Kosovo, Albania spre Vest, asigurând peste 80% din necesarul de consum în valoare de peste 700 miliarde de euro anual.

O anchetă a congresului SUA din anul 2001, referitor la perioada 1990 – 2000, a stabilit că „băncile din SUA și Europa au spălat anual între 500 miliarde și 1000 de miliarde de dolari proveniți din activități criminale internaționale”⁷.

În anii 1990, în SUA, în băncile americane s-au spălat între 2,5 – 5 trilioane de dolari proveniți din activități criminale și corupție și au fost puși în circulație prin circuite financiare din acest stat.⁸

Un alt autor⁹ menționează că în fiecare an crima organizată reprezintă peste 20% din comerțul mondial.

În concluzie, apreciem că este nevoie de un consens adevărat în domeniul politicii interne și externe, de o consolidare a frontierelor externe, de o gestionare a fluxului de migranți, inclusiv o politică de stabilitate din punct de vedere economic și social în statele de unde provin migranții.

În ciuda reproșurilor Uniunii Europene, România a demonstrat că are granițe sigure și o ordine publică stabilă fără atentate teroriste sau alte manifestări grave la adresa securității populației.

Nu același lucru se poate constata în Europa, de fapt enunțul următor este mai valabil ca oricând:

- „Să culegi ce-ai semănat, se numește agricultură”,
- „Să te miri de recoltă, pentru că nu înțelegi ce ai semănat, se numește impostură”.

015	50,3 mil. pers.	13,5 mil. mijl. transp.	8437 infracț. depist.	5000 intrare opr.	2611 trec ilegal
016	56,3 mil. pers.	16,6 mil. mijl. transp.	8084 infracț. depist.	5500 intrare opr.	2922 trec ilegal
017	59,7 mil. pers.	16,1 mil. mijl. transp.	8436 infracț. depist.	5462 intrare opr.	14788 trec ilegal

Tabel cu situația operativă de la frontierele României

⁷ Daniel Estulin, *Stăpânii din umbră*, Editura Meteor Press, București, 2001, p. 93.

⁸ Idem pct. 1, p. 94.

⁹ Miguel Pedrero, *Corupția marilor puteri*, Editura Litera Internațional, București, 2008, p. 130.

BIBLIOGRAFIE

- Colectiv, *Efectul migrației asupra securității României și a Europei*, Editura Rao, București, 2016.
- DAVIES N., *O istorie a Orientului Mijlociu*, Editura Hummanitas, București, 2015.
- LAW D.R., *Istoria terorismului. De la asirieini la jihadiști*, Editura Corint, București, 2017.
- LEIKEN R., *Islamiștii Europei. Revolta tinerei generații*, Editura Corint, București, 2017.
- MANSFIELD P., *O istorie a Orientului Mijlociu*, Editura Hummanitas, București, 2015.
- NAPOLEONI L., *ISIS. Califatul terorii*, Editura Corint, București, 2014.
- UNGUREANU T., *Proștii Europei. Cum se sinucid civilizațiile*, Editura Hummanitas, București, 2017.
- WEISS M., HASSAN H., *ISIS, Armata Jihadului*, Editura Corint, București, 2010.

CONSIDERAȚII PRIVIND CONCEPTUL DE ÎNALTĂ SECURITATE

ASPECTS REGARDING THE CONCEPT OF HIGH SECURITY

General de brigadă, prof. univ. dr. Gheorghe CALOPĂREANU
Colonel (r) prof. univ. dr. ing Eugen SITEANU*
Colonel (r) prof. univ. dr. Benoni ANDRONIC**

Rezumat: În articol autorii prezintă pe scurt câteva dintre argumentele care stau la baza fundamentării conceptului de înaltă securitate, procesul cibernetic al managementului securității, componentele principale ale securității sistemului managerial național, locul și rolul managementului securității naționale, problema determinării securității optime, relația (expresia) matematică de determinare a nivelului securității naționale în funcție de conservare, readaptare funcțională, siguranță în funcționare.

Cuvinte-cheie: conceptul de înaltă securitate; managementul securității naționale; proces cibernetic; securitate optimă; componentele securității naționale; metasecuritate.

Abstract The article briefly presents a few of the arguments that ground the concept of high security, the cyber process of security management, the main components of the security of national management system, the place and role of national security management, the issue of determining optimal security, the mathematical relation (expression) of determining the level of national security function of preservation, functional re-adjustment, secure functioning.

Keywords: concept of high security, national security management, cyber process, optimal security, national security components, metasecurity.

Perfecționarea securității, atât practică, cât și teoretică, în special în sfera cercetărilor inter și trans-disciplinare este din ce în ce mai evidentă și vizibilă în toate domeniile și la toate nivelele (politico-militar, economic, social, cultural, de mediu etc.), inclusiv la cele zonale și regionale.¹⁰

* Prof. univ. dr., membru corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România, E-mail: esiteanu@yahoo.com

** Prof. univ. dr., Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, membru corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România, E-mail: benoneandronic@yahoo.com

¹⁰ Gheorghe Calopăreanu, *Regionalizarea securității în Europa Centrală*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2011, p. 3.

În ultimele două decenii au apărut multe sintagme în legătură cu securitatea dintre care menționăm: sufficient security (securitate suficientă); oportune security (securitate oportună); obligatory security (securitate obligatorie); optimum security (securitate optimală/optimă); minimum security (securitate minimală); maximum security (securitate maximă/maximală); absolute security (securitate absolută); vital security (securitate vitală); total security (securitate totală), securitate zonală, securitate regională¹¹ etc. Deoarece noi considerăm că unele dintre acestea sunt prețioase sau prea pretențioase, cum ar fi de pildă securitatea totală și securitatea maximă/maximală, vom propune sintagma de înaltă securitate care este un concept de calitate, ce are legătură cu managementul calității și cu faptul că securitatea este o caracteristică de calitate a sistemelor, organizațiilor, proceselor etc. Așadar, înalta securitate sau securitatea de înaltă calitate este un adevărat concept fundamentat științific. Considerăm că argumentele care stau la baza fundamentării acestui concept sunt următoarele:

- calitatea, respectiv înalta calitate sunt două atribute necesare și suficiente conceptului de securitate;

- maximă, totală și absolută sunt atribute și deziderate foarte greu de realizat/atins;

- înalta calitate se poate asocia cerinței de completitudine a securității fiind totodată o reflexie a cuprinderii mulțimii aspectelor sale calitative și anume: răspunsul prompt la atacuri/amenințări; descurajarea, prevenirea și combatere amenințărilor și diminuarea consecințelor/efectelor.

- înalta securitate este, în fond, o măsură/mărime a calității securității, care reflectă imaginea sa de cuprindere, eficacitate și eficiență, apropiind-o de dezideratele securității depline, totale sau de cea optimă și corespunde mult mai bine caracterului cibernetic al securității ca proces puternic structurat, informațional, acțional, tehnologic și comportamental, proces energetic-informațional care asigură desfășurarea activității în securitate și protecția fizică, psihologică și a informațiilor, de asemenea, asigură reglajele pentru menținerea stării de organizare, măsurile pentru compensarea, restructurarea și adaptarea sistemului/ organizației/ națiunii etc. în scopul măririi gradului de organizare al acestora și nivelului de securitate al lor.

Nivelul de securitate realizat depinde de costuri și se poate determina o valoare optimă a securității pe baza criteriului raportului cost/risc asumat.¹²

Managementul securității naționale trebuie să asigure o politică (internă și externă) de reducere a amenințărilor și riscurilor identificate, precum și a

¹¹ Gheorghe Calopăreanu, *Op. cit.*, p. 12.

¹² Siteanu Eugen, Naianu Petru, Ilie Gheorghe, *Fiabilitatea produselor tehnice*, Editura Aisteda, București, 2000, p. 131.

vulnerabilităților naționale. El constă într-un ansamblu de măsuri (figura nr. 1) sociale, organizaționale, economice, juridice, politice, militare, informatice, tehnice, ecologice și religioase care să fie coerente în scopul realizării unei funcționări de înaltă calitate a societății în ansamblul ei și unui înalt nivel de securitate.¹³

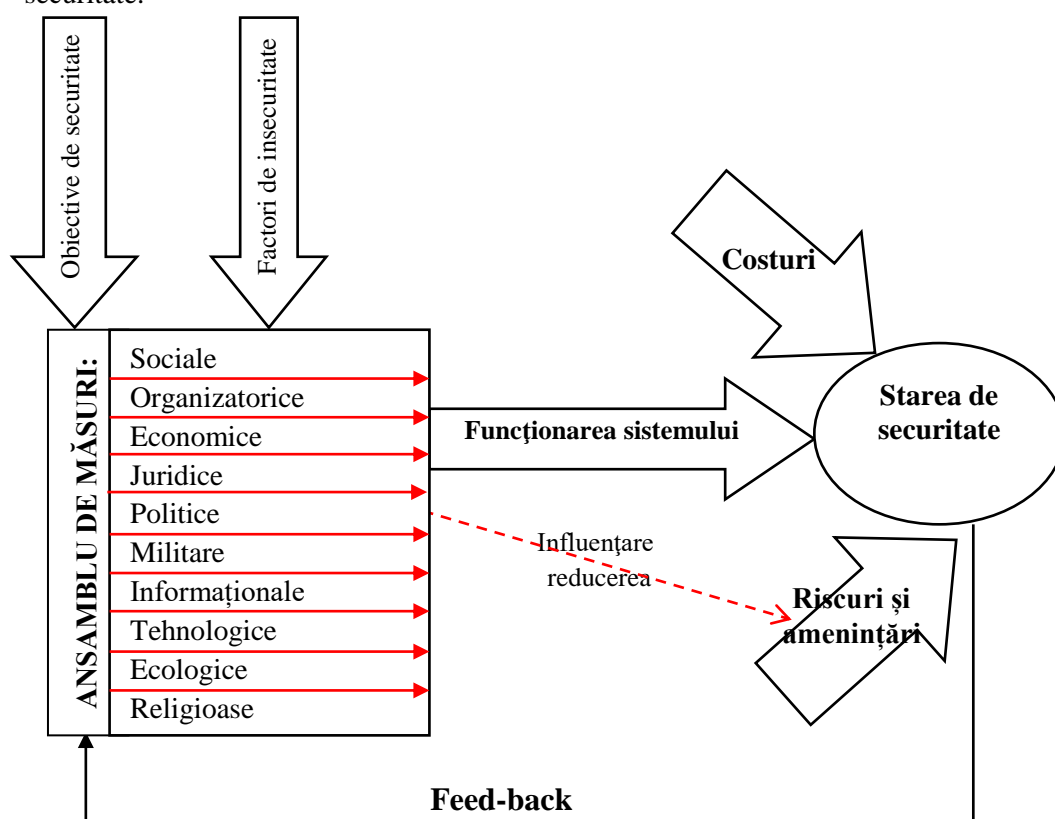

Figura nr. 1. Schema procesului cibernetic al managementului securității

Ansamblul acestor măsuri (figura nr. 1) sunt elaborate de către un sistem managerial național; securitatea acestui sistem are patru componente principale: componenta procesuală; cea fizică; informațională; de personal¹⁴ și următoarele dimensiuni:

¹³ Gheorghe Ilie, *Risc și securitate, articole, comunicări și prelegeri*, Vol. I, Editura UTI Press, București, 2015, p. 33.

¹⁴ Cătălin Zisu, Liviu Scricciu, Alexandru Mihalcea, *Capacitatea operațională a sistemelor manageriale*, Editura Militară, București, 2008, pp. 178-180.

- juridică;
- organizatorică;
- fizică;
- științifică;
- economică;
- informațională;
- politico-militară;
- culturală;
- de mediu.

Conceptul de înaltă securitate asigură securității calitatea de înglobare conceptuală a unei serii de aspecte științifice, juridice, procesuale, organizatorice, fizice, informaționale și de personal în medii de înaltă calitate. În acest scop sunt necesare mecanisme fiabile, viabile, adaptive și perfecționabile pentru a combate o serie de amenințări tratate previzionar, cu asumarea unui risc rațional în limita unui cost suportabil.¹⁵

Managementul securității naționale are scopul preîntâmpinării declanșării cauzelor riscurilor și minimizarea pierderilor umane, materiale și financiare pentru a asigura siguranța, stabilitatea și securitatea națională (figura nr. 2¹⁶).

Înalta calitate a personalului sistemului de securitate, înaltul profesionalism, calitatea strategiei de securitate și a măsurilor luate reprezintă garanția asigurării unui înalt nivel de securitate națională la un preț de cost asumat de factorii de decizie.

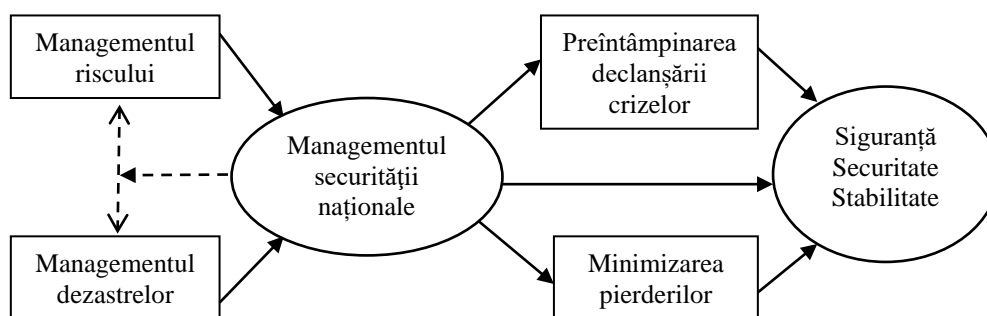

Figura nr. 2. Locul și rolul managementului securității naționale

¹⁵ Gheorghe Ilie, *op. cit.*, p. 13.

¹⁶ *Ibidem*, p. 32.

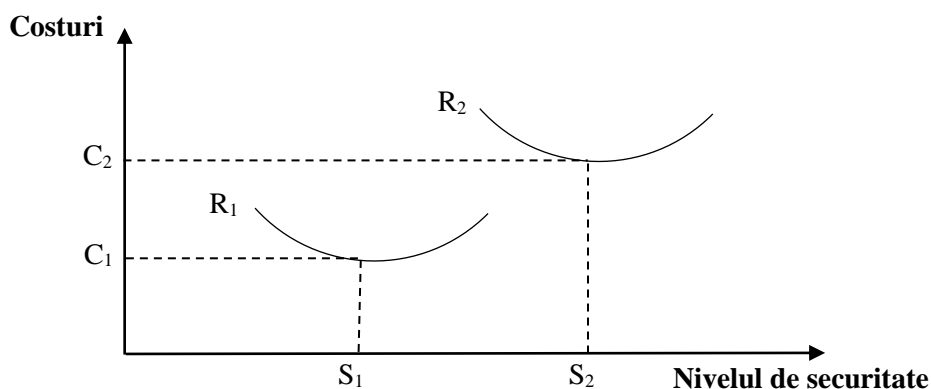

Figura nr. 3. Determinarea securității optime

NOTĂ:

R_1 și R_2 sunt riscurile asumate; $R_1 > R_2$

C_1 este costul minim pentru R_1

C_2 este costul minim pentru R_2

S_1 reprezintă securitatea optima pentru R_1

S_2 reprezintă securitatea optima pentru nivelul R_2 de risc.

Dacă nu se pot asigura costuri mai mari de C_2 pentru asigurarea securității naționale, atunci S_2 va fi nivelul optim de Securitate. Dar dacă sunt disponibile resurse financiare mai mari pentru un risc de Securitate R_3 (astfel încât $R_3 < R_2$) atunci la o valoare a cheltuielilor $C_3 > C_2$, securitatea optima va fi S_3 .

Managementul securității naționale are rolul de a influența/reduce riscurile și amenințările printr-o politică (internă și externă) rațională, care să profite de fiecare oportunitate apărută, de a preveni pericolul producerii acestora, de a detecta oportun momentul declanșării lor, de a întârzia desfășurarea lor și a stopa acțiunile ostile (insecuritare), precum și de a asigura reluarea activităților perturbate/stopate de efectele insecuritare (destabilizatoare), încheind ciclul de conducere (managementul) cu analiza post-factum (figura nr. 4¹⁷).

¹⁷ Gheorghe Ilie, *op. cit.*, p. 35.

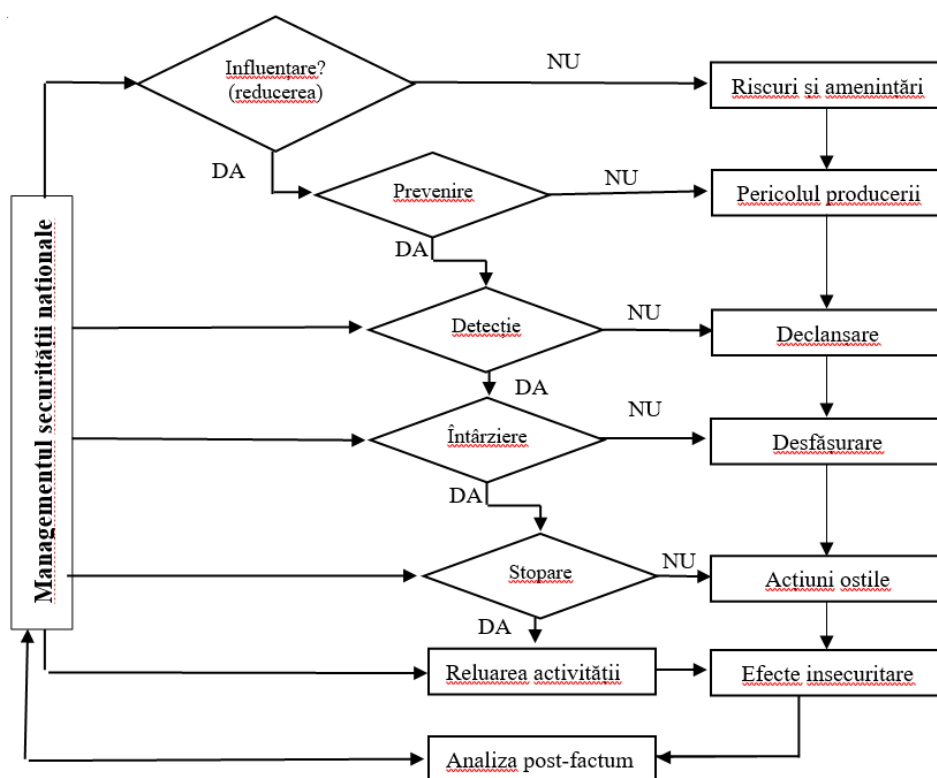

Figura nr. 4. Rolul managementului securității naționale

Plecând de la asocierea dintre conceptul de calitate și cel de securitate se poate determina modelul cibernetic al realizării înaltei securități, în mod asemănător cu modelul cibernetic al optimului securității elaborat de Ilie Gheorghe.¹⁸

Esența securității este echilibrul dinamic între amenințările și vulnerabilitățile la toate aceste amenințări, dar și o stare sau un rezultat al coerenței elementelor și acțiunilor care se dezvoltă în sistem, organizația și procesele respective. Metasecuritatea reprezintă o post-securitate sau o securitate transformată față de cea inițială, o securitate dinamică sau o super-securitate, o ieșire din starea de securitate clasică și trecerea ei într-una de tip nou, care este altceva decât a fost ea în faza anterioară, o securitate ce va asigura un plus ori un minus de

¹⁸ Eugen Siteanu., Petre Naianu. Gheorghe Ilie, *op. cit.*, pp. 139-140.

securitate. Așadar, securitatea este totodată și un proces în care metasecuritatea este o nouă stare a vechii securități, care apar în relația (1) sub forma $\pm Ms$.¹⁹

Cunoscând componentele securității (figura nr. 5), securitatea se poate exprima prin relația:

$$Sec = Cv + Ra + Si \pm Ms \quad (1)$$

Din expresia (1) rezultă că securitatea este o funcție internă a sistemului, procesului, organizației, națiunii etc., iar metasecuritatea este o nouă configurație a securității care poate însemna un plus sau un minus de securitate, ba chiar, în unele situații/circumstanțe, o stare de insecuritate cum a fost, de exemplu, aderarea României la UE în problemele agricole (alinierea mecanică, fără discernământ a agriculturii României la constrângerile UE).

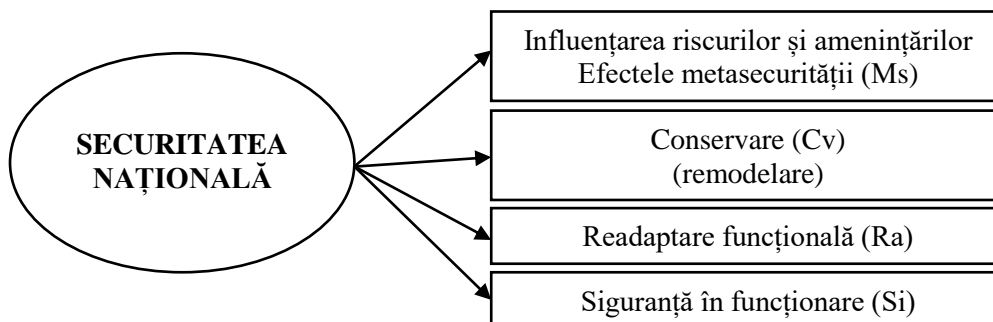

Figura nr. 5. Componentele securității

Trecerea de la o stare de securitate (insecuritate) la o nouă stare este foarte complicată, dar necesară și obligatorie, în condițiile civilizației actuale. În figura de mai jos (Figura nr. 6), sugerăm, principial, acest tip de metamorfoză procesuală din spațiul securitar, ca și din cel insecuritar (de fapt, unul și același), care ar fi și una dintre modalitățile de cunoaștere și înțelegere a conceptului de metasecuritate.

¹⁹ Eugen Siteanu, *Metasecurity – a concept of intempestive geometry*, Annals Series on Military Sciences, Volume 9, 2017, Issue 1, pp. 42-61.

DINAMICA SECURITĂȚII (METASECURITATE PROCESUALĂ)

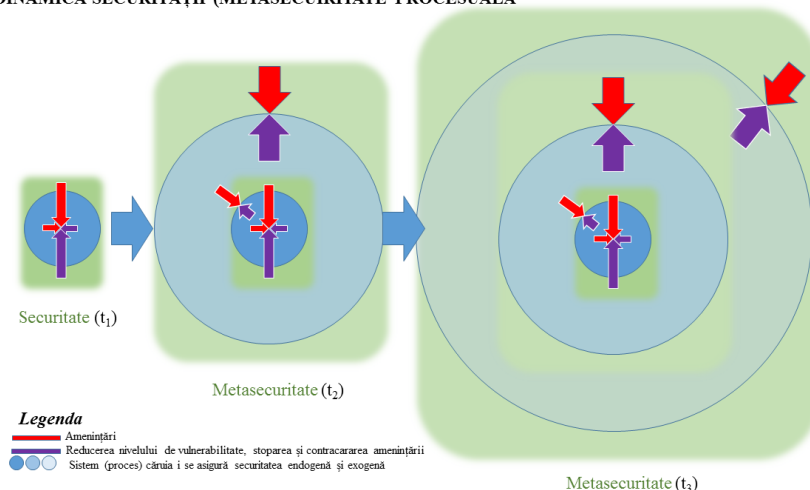

Figura nr. 6. Dinamica securității (Metasecuritate procesuală)

În procesul transformării (tregerii de la starea de securitate și de insecuritate) existentă la timpul t_1 la cea existentă la timpul t_2 , și de la cea existentă la timpul t_2 , la o nouă stare, cea de la timpul t_3 etc., se preiau în întregime elementele interioare, la care se adaugă cele nou intervenite. În cazul nostru, riscul de securitate, definit pe intersecția dintre amenințări (roșu) și vulnerabilități (violet) este preluat, prin procesul transformării) și încorporat, holistic, în starea de securitate (metasecuritate) rezultată în procesul transformării, la timpul t_2 , apoi t_3, \dots, t_n .

În concluzie, securitatea este concomitent atât știință, artă, cât și practică, toate acestea având un puternic impact social, politico-militar, cultural, economic, demografic, de mediu etc. pentru că marile probleme care preocupă umanitatea pot fi rezolvate în primul rând prin asigurarea securității societății, în general, și al tuturor organizațiilor, în special, ceea ce presupune un management eficient și eficient al securității oamenilor (indivizilor), organizațiilor, sistemelor și societății umane în egală măsură.

BIBLIOGRAFIE

- CALOPĂREANU G., *Regionalizarea securității în Europa Centrală*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2011.
- ILIE G., *Risc și securitate, articole, comunicări și prelegeri*, Vol. I, Editura UTI Press, București, 2015.
- SITEANU E., *Metasecurity – a concept of intempestive geometry*, Annals Series on Military Sciences, Volume 9, 2017, Issue 1.
- SITEANU E., NAIANU P., ILIE G., *Fiabilitatea produselor tehnice*, Editura Aisteda, București, 2000.
- ZISU C., SCRIECIU L., MIHALCEA A., *Capacitatea operațională a sistemelor manageriale*, Editura Militară, București, 2008.

**NOILE RISCURI, PERICOLE, AMENINȚĂRI ȘI AGRESIUNI
LA ADRESA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII GLOBALE,
REGIONALE ȘI NAȚIONALE**

**NEW RISKS, HAZARDS, THREATS, AND AGGRESSIONS
TO GLOBAL, REGIONAL, AND NATIONAL SECURITY**

George Aurelian IONESCU*

Rezumat: *Articolul identifică și analizează o parte dintre noile riscuri, pericole, amenințări și vulnerabilități la adresa securității și apărării globale, regionale și naționale. Privite în mod sistemic, noțiunile supuse analizei se află întotdeauna într-un raport bine determinat. Pe perioada coexistenței lor, când prognozele în domeniul securității nu întrevăd eliminarea vreuneia prea curând, riscurile, amenințările și vulnerabilitățile pot funcționa după principiile jocurilor cu sumă nulă. Astfel, securitatea și apărarea, indiferent de aria lor de întindere, pot fi asigurate fie prin diminuarea vulnerabilităților, fie prin prevenirea amenințărilor sau micșorarea riscurilor. Aceasta determină orientarea strategiei de securitate națională care se poate concentra spre interior, încercând să reducă vulnerabilitățile statului, sau spre exterior, alocând forțe și mijloace pentru a acționa în mod direct sau nu asupra surselor de risc.*

Cuvinte-cheie: *risc, amenințare; vulnerabilitate; securitate globală; securitate regională; securitate națională; globalizare; riscuri asimetrice.*

Abstract: *The article identifies and analyzes a part of the new risks, hazards, threats and vulnerabilities to global, regional, and national security and defense. Viewed systemically, the notions subject to analysis are always in a well-established ratio. During their coexistence, as security prognoses do not anticipate any of them being eradicated in the near future, the risks, threats and vulnerabilities can work according to the principles of the zero stakes game. Thus, security and defense, irrespective of their area, can be ensured either by reducing vulnerabilities, or by preventing threats or reducing risks. This determines the orientation of the national security strategy which can focus on the internal aspects, trying to reduce the vulnerabilities of the state, or on the external ones, allocating forces and means to act directly or not on the risk sources.*

Keywords: *risk, threat; vulnerability; global security; regional security; national security; globalization; asymmetric risks.*

* Doctorand în domeniul Științe militare al Universității Naționale de Apărare „Carol I” din București.
E-mail: personalgeorgeionescu@yahoo.ro

Introducere

Secolul XXI este marcat prin profunde transformări ale mediului de securitate, momentul de referință fiind reprezentat de atacul terorist din 11 septembrie 2001. De atunci, fenomenul de globalizare a securității a cunoscut o intensificare fără precedent, având parte de noi abordări, la nivelul tuturor organismelor internaționale. Existența modernă a națiunilor și a statelor presupune un permanent avans al cunoașterii, capacitatea de a analiza și prognoza, spiritul de adaptare și acțiunea anticipativă. În acest context, realizarea securității constituie o condiție obligatorie a supraviețuirii și dezvoltării societăților. Securitatea s-a transformat într-o problemă globală, fiind analizată în termeni asociați drepturilor omului, interesului național și cooperării internaționale, integrității teritoriale, riscurilor, pericolelor, amenințărilor și agresiunilor la nivelurile individual, național, regional sau global.

În continuare, demersul nostru științific caută să identifice și să analizeze noile riscuri, pericole, amenințări și agresiuni la adresa securității și apărării globale, regionale și naționale.

1. Precizări conceptuale

Riscul reprezintă probabilitatea de manifestare a unui eveniment incert, cu impact direct sau indirect asupra securității naționale. El reprezintă posibilitatea de a avea de înfruntat un potențial pericol. Riscul este cauzat de nedeterminare, de incapacitatea de a cunoaște cu certitudine evenimentele viitoare, reprezentând o stare potențială, care, în anumite condiții, poate deveni efectivă. În sens larg, riscul se manifestă în discrepanța dintre așteptarea pozitivă și evenimentul negativ care se poate produce și prin probabilitatea sa de a se produce. Vulnerabilitatea poate fi definită, pe larg, ca fiind rezultatul combinării dintre riscurile existente la adresa unei societăți și capacitatea acesteia de a face față și de a supraviețui situațiilor de urgență, interne și/sau externe.

Vulnerabilitățile sunt consecințe ale unor disfuncții ori deficiențe sistemice, care pot fi exploatate sau pot contribui la materializarea unei amenințări sau a unui risc.²⁰

Amenințările reprezintă capacități, strategii, intenții ori planuri ce pot afecta valorile, interesele și obiectivele naționale de securitate. Pericolul reprezintă o primejdie, un posibil eveniment cu urmări grave. El poate reprezenta caracteristica

²⁰ Administrația Prezidențială, *Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2015-2019*.

acțiunii de a aduce prejudicii valorilor unei societăți. În cazul pericolului, sursa, adresa, scopul, obiectivele și efectele sunt probabile.²¹

Toate conceptele prezentate anterior sunt specifice domeniului securității, indiferent de nivelul de amploare a acesteia. Caracteristicile care le apropie sunt reprezentate de: origine (internă și externă); natura (care poate fi: politică, economică, socială, militară, informațională, ecologică, culturală etc.); caracter (direct și indirect). Catalizatorul tuturor îl constituie „circumstanțele istorice” și modul/gradul în care acestea sunt exploatare.²²

Deosebirile dintre conceptele analizate sunt prezentate în tabelul următor și constă în genul proxim și diferența specifică care dezvăluie caracteristicile esențiale ale fiecăruia²³:

	Risc	Pericol	Amenințare
Sursă	Posibilă	Probabilă	Certă
Adresă	Difuză	Posibilă	Certă
Scop	Difuz	Probabil	Cert
Obiectiv	Difuz	Probabil	Cert
Efecte	Posibil	Probabile	Certe

Securitatea internațională este acea stare a sistemului de relații internaționale în care toate statele lumii se află la adăpost de orice agresiune, act de forță sau de amenințare cu forța în raporturile dintre ele, de orice atentat la adresa independenței și suveranității lor naționale sau integrității teritoriale.²⁴

În sens larg, securitatea națională desemnează ansamblul coerent format din concepția, organizarea și desfășurarea acțiunilor și activităților destinate să asigure și să garanteze siguranța cetățenilor unui stat, a întregii societăți prin răspunsuri adecvate la provocările interne și externe de securitate. Statul este în același timp o structură organizațională complexă, o colectivitate și un instrument politic. În acest sens, statul este mai întâi un instrument de promovare a securității înainte de a fi un subiect. El este entitatea care asigură medierea între interesul național, definit de o manieră unitară și interesele comunității în cadrul său. Prin urmare, interesul național poate să se regăsească în competiție cu nevoile membrilor unei entități statale. În sens restrâns, securitatea națională constituie starea de normalitate în care cetățenii își trăiesc viața și își desfășoară activitatea fără teama zilei de mâine

²¹ Ministerul Apărării Naționale, *Culegere de termeni, concepte și noțiuni de referință din domeniile politicii militare, securității naționale și apărării armate*, Editura Militară, București, 2000, p. 30.

²² Buzan Barry, *Popoarele, statele și teama*, Editura Cartier, Chișinău, 2000, p. 142.

²³ *Amenințări la adresa securității*, Editura UNAp „Carol I”, București, 2004, p. 6.

²⁴ *Dicționarul diplomatic*, Editura Politică, București, 1979, p. 789.

și în siguranță. Aici, este vorba nu atât de absența riscurilor, pericolelor și/sau amenințărilor de securitate, cât de prevenirea lor, iar în cazul manifestării lor active de limitarea, atât cât este posibil, a efectelor lor negative. Termenul de securitate națională trimite la un obiectiv atotcuprinzător definit prin caracterul său general și maleabil. Conceptul de securitate națională definește: un obiect (ceea ce trebuie securizat față de amenințări, riscuri etc.); un subiect (cei care securizează: principalii actori și instituții); ținte (împotriva cui se adresează amenințarea de securitate); modalitățile de intervenție (mijloacele de securitate).²⁵

2. Riscuri, pericole și amenințări la adresa securității globale

La nivel global, mediul de securitate se află într-o continuă transformare, care se reflectă în principal în accentuarea interdependențelor și impredictibilității în sistemul de relații internaționale și dificultatea de a delimita riscurile și amenințările de tip clasic de cele asimetrice și hibride.²⁶

Jaap de Hoop Scheffer, secretarul general al NATO, aflat în vizită la București, în luna mai 2004, a precizat că: „amenințările defînitorii ale acestui secol sunt: terorismul, proliferarea armelor de distrugere în masă și statele instabile”²⁷.

La acestea, adăugăm și alte amenințări²⁸ la adresa securității internaționale și anume: cele care provin din procesul de globalizare însuși; tensiunile etnice; criminalitatea organizată transfrontalieră; provocarea deliberată de catastrofe ecologice; amenințarea cibernetică.

Prin procesele pe care le incumbă, globalizarea va reprezenta pentru viitor o sursă de tensiuni multiple care vor influența mediul internațional de securitate. Fragmentarea și integrarea, localizarea și internaționalizarea, centralizarea și descentralizarea sunt doar câteva dintre situațiile care pot genera insecuritate. În acest fel, globalizarea nu este numai un drum direct și ușor către pace și stabilitate,

²⁵ Duțu Petre, *Amenințări asimetrice sau amenințări hibride: delimitări conceptuale pentru fundamentarea securității și apărării naționale*, Editura UNAp „Carol I”, București, 2013, p. 11, disponibil pe https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/amenintari_asimetrice_sau_amenintari_hibride.pdf, accesat la 27 mai 2018.

²⁶ Administrația Prezidențială, *Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2015-2019*.

²⁷ Rădulescu George, Costache Bogdan, *Jaap de Hoop Scheffer: Suntem bucuroși să colaborăm cu România ca aliați*, în *Curierul Național* nr. 4017 din 14 mai 2004.

²⁸ Gheorghe Calopăreanu, *Regionalizarea securității în Europa Centrală*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2011, p. 21.

ci și un fenomen care poate genera multe momente care să amenințe securitatea existentă, la anumite niveluri și perioade de timp.²⁹

Globalizarea este un catalizator al multor provocări, iar efectele sale se resimt pentru că au adus în centrul atenției comunității internaționale probleme precum: armele convenționale; corupția; comunicațiile; asistența pentru dezvoltare; finanțele globale; comerțul internațional; conflictele interstatale; sănătatea; drepturile omului; comunicarea globală; conservarea naturii; armele nucleare, biologice și chimice; poluarea; refugiații; migrația; traficul de ființe umane; traficul de droguri; crima organizată transfrontalieră; terorismul; conflictele interetnice și religioase. Toate aceste amenințări transnaționale, profitând de permeabilitatea frontierelor, și-au majorat șansele de a se propaga la scară planetară, generând noi amenințări, care se configurează cu o viteză și o reacție nemaipomenită. Globalizarea, manifestată prin accentuarea interdependențelor multiple dintre state, precum și prin liberalizarea fluxurilor mondiale de mărfuri, servicii, capital și informații, a făcut ca riscurile interne și externe să se poată genera și potența în mod reciproc.³⁰

Terorismul internațional reprezintă o amenințare strategică. Acest nou tip de terorism este legat de mișcări religioase fundamentaliste care au cauze deosebit de complexe. Dincolo de riscurile imediate, terorismul amenință deschiderea și toleranța specifice societăților democratice. Proliferarea armelor de distrugere în masă reprezintă o altă importantă amenințare contemporană la adresa păcii și securității țărilor și popoarelor. Riscurile deosebite determinate de acest tip de amenințare rezidă în faptul că, prin intermediul armelor de distrugere în masă un grup terorist de mici dimensiuni poate provoca pierderi care anterior nu puteau fi cauzate decât de armate ale unor state naționale. Referitor la existența unor structuri statale slabe, menționăm că, în unele părți ale globului (Somalia, Liberia, Afganistan, Bosnia și Herțegovina, Serbia și Muntenegru, Kosovo, etc.) existența unor structuri statale slabe, conflictele civile și accesul la arme au determinat întărirea pozițiilor crimei organizate. Aceste situații sunt amenințări la adresa securității globale, de exemplu, prin sprijinirea traficului de droguri sau a celui de ființe umane.³¹

Valorile care sprijină existența grupurilor etnice și religioase se referă la cultură, tradiții și cutume, limbă, mod de viață și o anume psihologie comună. Toate acestea constituie fundamentul de la care se pornește pentru a defini identi-

²⁹ Alexandrescu Grigore, *Amenințări la adresa securității*, Editura UNAp „Carol I”, București, 2004, p. 10, disponibil pe https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/amenintari_la_adresa_securitatii.pdf, accesat la 26 mai 2018.

³⁰ *Politica europeană de securitate și apărare*, Institutul European din România, București, 2005, p. 3, disponibil pe http://beta.ier.ro/documente/formare/Securitate_si_aparare.pdf, accesat la 26 mai 2018.

³¹ *Ibidem*, p. 4.

tatea oricărui grup etnic. Asemenea valori nu pot fi nici eliminate și nici distruse. Ele reprezintă o realitate obiectivă, definind fiecare grup etnic și elementele sale caracteristice. A analiza sistemele de valori pe care se bazează grupurile etnice este deosebit de important, deoarece astfel pot fi cunoscute izvoarele sale și însăși evoluția grupului. Recrudescența fenomenelor etnice și religioase nu este, exclusiv, un efect al globalizării, ele având multiple conotații istorice, culturale și economice. Acolo unde nu există probleme sociale și economice, nu există nici conflicte etnice, fără însă, ca aceasta să însemne că nu există și alte căi de alimentare a conflictelor etnice. Prevenirea conflictelor presupune o abordare mai largă, depășind zona culturală și cea a economicului, deoarece conflictele etnice au cauze complexe, de natură istorică, culturală, teritorială și politică, care se materializează, într-o măsură mult mai mare, în confruntarea de interese decât în cea de valori. Interesele de natură etnică și religioasă se bazează pe sistemele de valori, dar nu sunt un rezultat direct al acestora. Ele sunt un produs al necesității de a trăi într-o zonă geografică în care grupurile etnice acceptă ori, după caz, neagă sau sfidează statele în care trebuie să trăiască. Modalitățile de exprimare a intereselor de natură etnică și religioasă nu sunt întotdeauna foarte clare pentru cei din afara grupurilor etnice respective. De multe ori, ele sunt disimulate de unele revendicări aparent legitime, de respectare a drepturilor omului, a drepturilor minorităților, a autonomiei etc.³² Mișcările religioase extremiste militante au tendința să stimuleze anumite tipuri de activități internaționale destabilizatoare. Astfel, se evidențiază tendința unor grupuri etnice sau a unor grupări religioase de a revendica teritorii într-o zonă adiacentă, care în unele cazuri a fost pierdută în favoarea unui alt stat care o deține în prezent. Pentru a realiza un asemenea obiectiv, de cele mai multe ori, este utilizată forța armată.³³

Bazându-se pe creșterea traficului internațional ilegal de bunuri, bani și persoane, organizațiile criminale și-au extins influența și puterea, devenind mai bogate în comparație cu guvernele statelor cu care se confruntă. Acest tip de acțiune a devenit o amenințare reală la adresa securității naționale a multor state, precum și la adresa securității internaționale, în general. Drept rezultat al activității transfrontaliere (trafic ilicit de droguri, spălarea banilor, trafic de persoane, falsificare de monedă, traficul ilicit sau furtul de obiecte culturale, furt de materiale

³² Cederman Lars Erik, *Emergent Actors in World Politics: How States and Nations Develop and Dissolve*, Princeton University Press, Princeton, New Jersey, 1997, p. 43, disponibil pe <https://deepblue.lib.umich.edu/handle/2027.42/104268>, accesat la 27 mai 2018.

³³ Ioniță Liviu, *Provocări la adresa mediului contemporan de securitate*, în Băhnăreanu, Cristian, Atanasiu, Mirela (coord.) – materialele Conferinței științifice internaționale Strategii XXI, cu tema: *Complexitatea și dinamismul mediului de securitate*, din 22-23 noiembrie 2012, Editura UNAp „Carol I”, București, 2012, p. 138, disponibil pe https://cssas.unap.ro/ro/pdf_carti/conferinta_2012_vol_1.pdf, accesat la 27 mai 2018.

nucleare, acte teroriste, trafic ilicit sau furt de autovehicule, coruperea oficialităților publice etc.), organizațiile criminale sunt capabile să acumuleze bogății și putere într-o asemenea măsură încât pun în pericol eficacitatea și chiar legitimitatea funcționării aparatului de stat din unele țări.³⁴

Totodată, accentuarea migrației provenind din zonele de conflict sau cu o situație economică precară a generat provocări la adresa capacității statelor membre de gestionare a fluxurilor de imigranți ilegali și de preluare/integrare în cadrul comunităților locale.

Web-ul răspândit la scară globală, o invenție veche de câteva decenii, a evoluat. Dar la fel au făcut și amenințările. Viermii și virușii s-au transformat din simple mici probleme agasante în serioase provocări de securitate și instrumente perfecte ale spionajului cibernetic. Atacurile executate cu implicarea unui grup numeros de calculatoare care generează refuzul de a presta serviciile solicitate („distributed denial of service” – DDOS), privesc până acum ca, de fapt, nimic mai mult decât niște „blocaje de protest”, au devenit un instrument în războiul informațional. Până în prezent, cei mai periculoși actori în domeniul cibernetic sunt tot statele-națiuni. În pofida unor capacități ofensive aflate din ce în ce mai mult la dispoziția rețelelor criminalității care ar putea să fie folosite în viitor, de asemenea, de actori non-statali precum teroriștii, spionajul și sabotajul de înaltă sofisticare în domeniul cibernetic au în continuare nevoie de capacitățile, hotărârea și rațiunea cost-beneficii ale unui stat-națiune. Pagubele fizice și terorismul cibernetic cinetic real nu s-au produs încă. Este clar că tehnologia atacurilor evoluează de la mici probleme agasante la o amenințare serioasă la adresa securității informațiilor și chiar la adresa infrastructurii naționale de o importanță crucială. Nu există nicio îndoială că unele țări investesc deja masiv în capacități cibernetice care pot fi folosite în scopuri militare. La prima privire, cursa digitală a înarmării se bazează pe o logică clară și implacabilă, deoarece domeniul războiului cibernetic oferă numeroase avantaje: este asimetric, atrăgător prin costurile scăzute și atacatorul deține inițial toate avantajele. Mai mult decât atât, nu există practic nicio formă reală de descurajare în cadrul războiului cibernetic, deoarece până și identificarea atacatorului este extrem de dificilă și, respectând dreptul internațional, probabil, aproape imposibilă. În aceste condiții, orice formă de retorsiune militară ar fi foarte problematică, atât din punct de vedere legal, cât și din punct de vedere politic. Pe de altă parte, capacitățile apărării cibernetice evoluează în mod egal și cele mai multe țări occidentale și-au sporit considerabil apărarea în ultimii ani. O bună apărare în domeniul cibernetic face ca aceste amenințări să fie gestionabile, în

³⁴ Ibidem, p. 140.

măsura în care riscurile reziduale par, în mare parte acceptabile, în mod similar amenințărilor clasice.³⁵

3. Riscuri, pericole și amenințări la adresa securității regionale

La nivel regional și sub-regional, mediul în care România își apără și promovează valorile, principiile și interesele se află într-o nouă fază de reconfigurare. Dinamica actuală de securitate poate afecta atât direct, cât și indirect, starea de securitate a României și siguranța cetățenilor săi. Federația Rusă încearcă să-și consolideze statutul de putere în plan regional, acțiunile sale afectând stabilitatea regională și parcursul european al Ucrainei, Republicii Moldova și Georgiei. Perpetuarea instabilității din Balcanii de Vest generează derapaje populiste, extremiste, radicale sau chiar fundamentaliste, prin adâncirea unor clivaje istorice și afectarea drepturilor comunităților etnice, favorizând criminalitatea organizată și corupția. Arhitectura energetică regională poate suferi mutații determinate de eventuale sincope în valorificarea resurselor energetice din arealul pontic și dezvoltarea unor proiecte energetice concurente celor susținute de Uniunea Europeană și România. Punerea sub semnul întrebării a sistemului de valori liberale, derapajele de la normele statului de drept, tendințele autoritare în exercitarea puterii, exacerbarea discursului naționalist și populist determină creșterea instabilității regionale și diminuarea sentimentului de securitate în zonă. România are obligația de a păstra echilibrul strategic într-o zonă de interferență a unor complexe de securitate regionale, dar și de a contribui la consolidarea procesului de europeanizare, prin extinderea graduală a spațiului european de libertate, prosperitate, securitate și justiție.³⁶

Riscurile și amenințările de natură non-militară care afectează mediul de securitate regional sunt: nerespectarea angajamentelor internaționale; nerezolvarea problemelor de natură teritorială; evoluții interstatale negative; crima organizată; traficul de arme, droguri și persoane; corupția; dezordinea socială. Cele de natură militară sunt: prezența în regiune a militarilor, a echipamentului militar și al muniției aparținând fostei Armate a 14-a.³⁷

³⁵ Theiler Olaf, *Noi amenințări: dimensiunea cibernetică*, în Revista NATO, disponibilă pe <https://www.nato.int/docu/review/2011/11-september/cyber-threads/ro/index.htm>, accesată la 27 mai 2018.

³⁶ Administrația Prezidențială – *Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2015-2019*.

³⁷ Dolghin Nicolae, Sarcinschi Alexandra, Dinu Mihai Ștefan, *Riscuri și amenințări la adresa securității României. Actualitate și perspectivă*, Editura UNAp „Carol I”, București, 2004, p. 23, disponibil pe https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/riscuri_si_amenintari_actualitate_si_perspectiva.pdf, accesat la 27 mai 2018.

4. Riscuri, pericole și amenințări la adresa securității naționale

Cea mai mare vulnerabilitate privind securitatea națională este dată de fenomenul corupției generalizate care creează ceea ce experții numesc un „stat captiv”, adică un stat fără instituții puternice, incapabil să asigure buna guvernare, cu un climat economic bazat pe incertitudine și cu o economie subterană puternic dezvoltată. Aceste disfuncții de sistem permit infiltrarea cu ușurință a unor entități ostile interesului național în sfera deciziei strategice a României. Lipsa bunei guvernări urmată de scăderea nivelului de trai sunt aspecte ce pot determina frustrările sociale ale cetățenilor, care, ca urmare a decepției și nemulțumirilor generalizate, devin sensibili în fața războiului psihologic ajungând a nu mai respecta valorile statului, detașându-se sentimental de acestea, devenind astfel vulnerabil în fața propagandei și a intereselor străine. La nivelul României, astfel de vulnerabilități specifice războiului psihologic sunt întâlnite fie în acțiuni ce privesc slăbirea conștiinței naționale precum scoaterea sau diminuarea unor materii din sistemul de învățământ precum limba latină, religia sau istoria românilor, fie în acțiuni ce urmăresc distrugerea unor simboluri naționale. Lipsa unei continuități strategice în domeniul învățământului a determinat slăbirea nu numai asupra percepției asupra școlii românești, ci și aceea referitoare la capacitatea acestora de a forma tineri pregătiți pentru accesarea pe piața muncii. Această vulnerabilitate conduce în mod indirect către o dezvoltare lentă din punct de vedere socio-economic.³⁸

Un nou tip de amenințare la adresa securității României este reprezentat de către acțiunile sau inacțiunile care lezează interesele economice strategice ale României, cele care au ca efect periclitarea, gestionarea ilegală, degradarea ori distrugerea resurselor naturale, fondurilor forestier, cinegetic și piscicol, apelor și altor asemenea resurse, precum și monopolizarea ori blocarea accesului la acestea, cu consecințe la nivel național sau regional.

România nu este exclusă de pe harta statelor susceptibile la atacuri cibernetice, risc potențat și de statutul de țară membră a unor organizații internaționale, însă riscurile asociate agresorilor cibernetici se situează, încă, la un nivel mediu. Securitatea cibernetică a devenit o problemă de securitate națională deoarece s-a constatat că spațiul cibernetic românesc este în vizorul agresorilor cibernetici. La începutul anului 2013, România s-a confruntat cu două atacuri cibernetice de mare amploare care au vizat, în special, accesul la informații confidențiale prin accesarea site-urilor guvernamentale și a anumitor entități private cu influență în economia națională. Gradul de complexitate a atacurilor

³⁸ Munteanu Răzvan, *Vulnerabilități și riscuri la adresa securității naționale a României specifice războiului hibrid*, disponibil pe http://adevarul.ro/international/foreign-policy/vulnerabilitatisi-riscuri--adresa-securitatii-naționale-romanieispecifice-razboiului-hibrid-1_56eaa5ec5ab6550cb8f12d98/-index.html, accesat la 28 mai 2018.

crește continuu chiar dacă, media nivelului cunoștințelor tehnice de care beneficiază marea masă a agresorilor cibernetice scade. Această situație este explicabilă prin faptul că agresorii cibernetici cu abilități tehnice excepționale dezvoltă instrumente pe care un novice le utilizează ulterior cu un singur click, fără a fi un bun tehnician, iar efectele produse pot fi dezastruoase. Mai mult, atât instituțiile guvernamentale, cât și mediul de afaceri și utilizatorii casnici înregistrează un flux masiv de date confidențiale care nu sunt întotdeauna protejate adecvat. În cele mai multe situații, factorul uman este veriga cea mai slabă în procesul de securitate, din cauza lipsei culturii de securitate cibernetică ori a insuficienței informării cu privire la necesitatea și modurile de protejare a propriilor sisteme informatice.³⁹

În afara factorilor de risc, securitatea poate fi afectată și de vulnerabilitățile interne care pot îmbrăca diferite forme. Principalele vulnerabilități pot fi: insuficiența resurselor alocate instituțiilor de siguranță și apărare publică; adâncirea inechităților sociale; proliferarea economiei subterane și accentuarea corupției; criminalitatea economică; perturbarea ordinii publice; posibilitatea producerii unor dezastre ecologice, catastrofe naturale; menținerea la un nivel scăzut a infrastructurii informaționale; emigrarea specialiștilor din diferite domenii de vârf („brainstorming”). Toate acestea au efecte asupra potențialului de dezvoltare a societății românești.⁴⁰

Concluzii

O parte din riscurile actuale la adresa securității diferă în mod fundamental de cele de la sfârșitul secolului trecut. Bineînțeles, unele riscuri au capacitatea de a transcende istoria (războiul, riscurile epidemice etc.), dar și acestea își schimbă relevanța odată cu evoluția societății. Discursul și acțiunea comunității internaționale se adaptează în mod continuu noilor realități. Provocările nu se rezumă numai la conflictele militare dintre state, ci sunt de natură mult mai complexă. Una din cauzele schimbării paradigmei riscurilor este dată de apariția, alături de actorii statali, a actorilor non-statali. Pe fondul acestor schimbări, observăm apariția unui concept nou în literatura de specialitate și în diversele strategii de securitate: riscul asimetric. Riscurile asimetrice sunt prezente sub menționări diverse în majoritatea

³⁹ Ververa Adrian Victor, *Amenințări cibernetice globale și naționale*, în Revista Română de Informatică și Automatică, vol. 24, nr. 3, 2014, disponibilă pe <https://rria.ici.ro/wp-content/uploads/2014/09/04-art-2-A-V-Vevera-Amenințari-cibernetice-globale-si-nationale.pdf>, accesată la 28 mai 2018.

⁴⁰ Bădălan Eugen, *România în noul mediu de securitate după Summit-ul de la Instabil*, în Moștoflei, Constantin (coord.), *Surse de instabilitate la nivel global și regional. Implicații pentru România*, Editura UNAP „Carol I”, București, 2004, p. 14, disponibilă pe <https://adlunap.ro/uv1/lib/read.php?id=43>, accesată la 28 mai 2018.

strategiilor de securitate. Acestea sunt menționate direct (ca riscuri asimetrice) sau indirect (sub formă de: riscuri neconvenționale, riscuri de tip nou, dar prezentând aceleași caracteristici). În gestionarea riscurilor asimetrice considerăm ca fiind importantă dimensiunea preventivă, anticipativă a strategiilor de securitate, față de dimensiunea activă, care urmărește gestionarea consecințelor. Aceasta are beneficii multiple: resursele necesare sunt mai reduse decât cele eventual folosite pentru lichidarea consecințelor, caracterul anticipativ are rolul de a preveni pierderile de vieți omenești și bunuri materiale, consecința directă este de stabilitate a sistemului de securitate și a celorlalte sisteme.⁴¹

BIBLIOGRAFIE

- ***Administrația Prezidențială, *Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2015-2019*.
- ****Amenințări la adresa securității*, Editura UNAp „Carol I”, București, 2004.
- ****Dicționarul diplomatic*, Editura Politică, București, 1979.
- ***Institutul European din România, 2005, *Politica europeană de securitate și apărare*, disponibil pe http://beta.ier.ro/documente/formare/Securitate_si_aparare.pdf.
- ***Ministerul Apărării Naționale, *Culegere de termeni, concepte și noțiuni de referință din domeniile politicii militare, securității naționale și apărării armate*, Editura Militară, București, 2000.
- ALEXANDRESCU G., *Amenințări la adresa securității*, Editura UNAp „Carol I”, București, 2004, disponibil pe https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/amenintari_la_adresa_securitatii.pdf.
- BĂDĂLAN E., *România în noul mediu de securitate după Summit-ul de la Instabil*, în C. MOȘTOFLEI, (coord.), *Surse de instabilitate la nivel global și regional. Implicații pentru România*, Editura UNAp „Carol I”, București, 2004, disponibilă pe <https://adlunap.ro/uvl/lib/read.-php?id=43>.
- BUZAN B., *Popoarele, statele și teama*, Editura Cartier, Chișinău, 2000.
- CALOPĂREANU G., *Regionalizarea securității în Europa Centrală*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2011.

⁴¹ Iova Iulian Titel, *Securitatea statelor europene: anomie vs. asimetrie în strategii*, disponibilă pe <http://revistapolis.ro/securitatea-statelor-europene-anomie-vs-asimetrie-in-strategii/>, accesată la data de 28 mai 2018.

- CEDERMAN L.E., *Emergent Actors in World Politics: How States and Nations Develop and Dissolve*, Princeton University Press, Princeton, New Jersey, disponibil pe <https://deepblue.lib.umich.edu/handle/2027.42/104268>.
- DOLGHIN N., SARCINSCHI A., DINU M.Ș., *Riscuri și amenințări la adresa securității României. Actualitate și perspectivă*, Editura UNAp „Carol I”, București, 2004, disponibil pe https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/riscuri_si_amenintari_actualitate_si_perspectiva.pdf.
- DUȚU P., *Amenințări asimetrice sau amenințări hibride: delimitări conceptuale pentru fundamentarea securității și apărării naționale*, Editura UNAp „Carol I”, București, 2013, disponibil pe https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/amenintari_asimetrice_sau_amenintari_hibride.pdf.
- IONIȚĂ L., *Provocări la adresa mediului contemporan de securitate*, în C. BĂHNĂREANU, M. ATANASIU, (coord.), materialele Conferinței științifice internaționale Strategii XXI, cu tema: *Complexitatea și dinamismul mediului de securitate*, din 22-23 noiembrie 2012, Editura UNAp „Carol I”, București, 2012, disponibil pe https://cssas.unap.ro/ro/pdf_carti/conferinta_2012_vol_1.pdf.
- IOVA I.T., *Securitatea statelor europene: anomie vs. asimetrie în strategii*, disponibilă pe <http://revistapolis.ro/securitatea-statelor-europene-anomie-vs-asimetrie-in-strategii/>.
- MUNTEANU R., *Vulnerabilități și riscuri la adresa securității naționale a României specifice războiului hibrid*, disponibil pe http://adevarul.ro/international/foreign-policy/vulnerabilitatisi-riscuri-adresa-securitatii-nationale-romanieispecifice-razboiului-hibrid-1_56eaa5ec5ab6550cb8f12d98/index.html.
- RĂDULESCU G., COSTACHE B., *Jaap de Hoop Scheffer: Suntem bucuroși să colaborăm cu România ca aliați*, în Curierul Național nr. 4017 din 14 mai 2004.
- THEILER O., *Noi amenințări: dimensiunea cibernetică*, în Revista NATO, disponibilă pe <https://www.nato.int/docu/review/2011/11-september/cyber-threads/ro/index.htm>.
- VERVERA A.V., *Amenințări cibernetice globale și naționale*, în Revista Română de Informatică și Automatică, vol. 24, nr. 3/2014, disponibilă pe <https://trria.ici.ro/wp-content/uploads/2014/09/04-art-2-A-V-Vevera-Ameninintari-cibernetice-globale-si-nationale.pdf>.

RĂZBOI ȘI APĂRARE ÎN SPAȚIUL VIRTUAL

WAR AND DEFENSE IN VIRTUAL SPACE

Colonel (ret.) prof. univ. dr. Gheorghe BOARU*

Rezumat: În societatea informațională, informația - ca armă, țintă și materie primă strategică stă la baza tuturor deciziilor.

Războiul informațional a devenit o zonă de cercetare și dezvoltare excepțională, pentru care se acordă o atenție sporită dar și resursele necesare pentru cercetare și implementare, datorită progreselor rapide ale tehnologiei informației din ultimele decenii.

Conflictul din mediul cibernetic sau războiul cibernetic a devenit un fenomen la confluența mai multor forme de confruntare dintre acești actori, cum ar fi războiul imagistic, războiul psihologic, războiul informațiilor/contra-informațiilor, terorismul cibernetic, războiul bazat pe rețea, războiul electronic, criminalitatea informatică etc.

Spațiul virtual a devenit a cincea dimensiune a confruntării militare, astfel încât în cadrul războiului informațional putem defini, în funcție de stările de pace, criză, conflict (război) sau perioada postconflict, anumite faze specifice ale confruntării cibernetic.

Caracteristica comună a confruntărilor din spațiul cibernetic este raportul antagonic continuu stabilit între amenințările care se manifestă în spațiul cibernetic (terorism, spionaj, sabotaj, subversiune și crimă organizată) și securitatea informațională.

NATO a dezvoltat politici și strategii, a înființat organisme și instituții, în domeniul apărării cibernetic. România a acționat în conformitate cu măsurile europene și ale NATO elaborând documente similare și creând structuri naționale specifice de securitate cibernetică.

Cuvinte-cheie: războiul informațional; războiul cibernetic; spațiul virtual; securitatea cibernetică; terorismul cibernetic; războiul electronic; securitatea informațională.

Abstract: Within the information society, information - as a weapon, target and strategic raw material is the starting point from which all decisions are made.

Information warfare has therefore become an area of exceptional research and development, generating a lot of interest and attention as well as involving a lot of resources needed for research and implementation, due to the rapid advances in information technology in recent decades.

The conflict in cyberspace or cyber warfare has become a phenomenon at the confluence of several forms of confrontation between these actors, such as imagistic warfare, psychological warfare, information / counter-information warfare, cyber-terrorism, network-based warfare, electronic war, cybercrime, etc.

* Membru corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România, Membru al Academiei de Științe ale Securității Naționale, e-mail: boarugheorghe@yahoo.com

Cyberspace has become the fifth dimension of the military confrontation so that in the information warfare, we can define, depending on the states of peace, crisis, conflict (war) or the post-conflict period, some specific phases of cyber confrontation.

The common feature in the cyber-space confrontations is the continual antagonistic ratio established between cyber threats (terrorism, espionage, sabotage, subversion and organized crime) and information security.

NATO has developed policies and strategies, set up bodies and institutions in the field of cyber defense. Romania has acted in accordance with European and NATO measures by developing similar documents and creating specific national cyber security structures.

Keywords: *information warfare; cyber war; virtual space; cyber security; cyber terrorism; electronic warfare; information security.*

În **era informațională**, războiul nu mai ține exclusiv de domeniul militar. În cadrul competiției informaționale, care este la fel de veche ca și conflictul uman, statele, instituțiile și indivizii încearcă să-și mărească și să protejeze propria bază de informații, în paralel cu încercarea de a o limita pe cea a adversarului. În societatea informațională, informația - ca armă, țintă și materie primă strategică stă la baza tuturor deciziilor.

De altfel, este evident faptul că, în era informațională, informația a devenit parte integrantă a competiției umane. Actorul care posedă abilități mai bune de culegere, înțelegere, de control și de utilizare a informației va deține superioritatea și, în final, va obține avantaje substanțiale față de ceilalți competitori.

Acțiunile militare moderne se prezintă ca un proces dinamic cu două componente care se condiționează reciproc: componenta energetică și componenta informațională. Acțiunea componentei energetice are ca obiectiv distrugerea ori neutralizarea unui sistem fizic advers.

Componenta informațională își propune procurarea, prelucrarea și transmiterea informațiilor, în scopul asigurării eficacității acțiunii energetice.

Comparativ cu cea distructivă, componenta informațională se caracterizează printr-un consum mult mai mic de energie. De aceea, se apreciază că informația reprezintă o adevărată armă de luptă, a patra armă⁴².

În literatura de specialitate, informația este abordată atât ca „o armă puternică, precum și ca o țintă preferată”⁴³, sau se afirmă că „informația poate fi cea mai de temut armă în cadrul evoluțiilor tehnologice din spațiul de luptă...”⁴⁴.

Asigurarea informațională, în mediul militar, este dependentă strict de tehnologia informației și a comunicațiilor, iar componentele de comunicații și informatice moderne

⁴² Stan Petrescu, *Informațiile a patra armă*, Editura Militară, București, 1999, p. 18.

⁴³ *Cornerstones of Information Warfare*, Department of the Air Force, Washington DC, 1995, p. 2.

⁴⁴ Peter Grier, „*Information Warfare*”, Air Force Magazine, No. 3, March 1995, p. 23.

au devenit suportul principal al sistemelor militare, în special al sistemelor informaționale specifice pentru comandă și control (C4I, C4I2, C4ISR, C4ISTAR etc.).

Revoluția informațională a condus la apariția unui nou tip de război în care nici dimensiunea forțelor și nici mobilitatea acestora nu pot decide rezultatul. Acest fapt se datorează în primul rând noilor tehnologii, modului de colectare, stocare, procesare, transmitere și prezentare a informațiilor, iar în al doilea rând modului în care organizațiile sunt pregătite să folosească avantajul cantității uriașe de informații disponibile în sistemele informatice și de comunicații.

Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC), în special Internetul, au fost un aspect tot mai important al vieții sociale politice și economice, timp de două decenii, la nivel mondial și sunt coloana vertebrală a societății informaționale globale de astăzi. Evoluția și dezvoltarea acestora au adus multe beneficii pentru persoane fizice, precum și pentru o serie de instituții și actori publici și privați, dar, în același timp, ne-au permis să fim martori al impactului pozitiv a rețelelor sociale în revoltele din primăvara arabă din 2011, sau la utilizarea sporită a comerțului electronic în rândurile oamenilor de afaceri și persoanelor fizice.

Cu toate acestea, TIC a adus, de asemenea, amenințări grave de atacuri cibernetice, demonstrate în ultimii ani, prin acte de spionaj cibernetic și criminalitatea informatică în rețelele virtuale, în cadrul ecosistemului în care trăim.

Vulnerabilitățile sistemelor care folosesc TIC depind de mai mulți factori dintre care consider că numărul și calitatea utilizatorilor (cultura de securitate) sunt foarte importante. În această idee am analizat câteva date statistice care să-mi permită a trage câteva concluzii, astfel:

- la 31 decembrie 2017 din 7 515 560,214 locuitori ai globului⁴⁵ existau 4 156 932,140 utilizatori de Internet⁴⁶ ceea ce înseamnă peste 55% din populația globului;

- distribuția utilizatorilor de Internet pe glob arată că toate continentele (zonele geografice), utilizează acest serviciu în procente diferite⁴⁷, astfel: Asia:48,7%; Europa: 17,0%; Africa:10,9%; America Latină:10,5%; America de Nord:8,3%; Orientul Mijlociu: 3,9%; Oceania/Argentina: 0,7%.

Cel mai recent raport al Uniunii Internaționale pentru Telecomunicații (UIT) arată că din peste patru miliarde de oameni care folosesc Internetul în lume, opt din primele zece țări din topul statelor cu cei mai mulți utilizatori sunt europene.

⁴⁵ Statisticile lumii în timp real, [<http://www.worldometers.info/ro/>].

⁴⁶ Internet World Stats, [<http://www.internetworldstats.com/stats.htm>].

⁴⁷ Idem.

Potrivit clasamentului realizat de ITU, Danemarca este cea mai „conectată” țară din lume, clasamentul în Top 10 fiind completat de Coreea de Sud, Suedia, Islanda, Marea Britanie, Norvegia, Olanda, Finalnda, Hong Kong și Luxemburg.

Ca țară europeană România a cunoscut o evoluție exponențială în domeniul TIC după 1989. Acum, în Europa, în topul țărilor cu cei mai mulți utilizatori de Internet România este în primele 60. Demn de evidențiat este mai ales faptul că România ocupă locul 58 în topul Mondial, ce cuprinde 166 de state, fiindcă, deși viteza conexiunilor este printre cele mai bune, suntem „depunctați” la rata de penetrare⁴⁸,

România se află pe locul șase din 20 de țări într-un clasament realizat trimestrial de compania americană Akamai Technologies⁴⁹ privind viteza de conectare la Internet, reușind să surclaseze SUA și Marea Britanie în acest domeniu. Clasamentul, elaborat pentru perioada iulie - septembrie 2013, a fost realizat în funcție de viteza maximă de conectare, în traficul realizat prin rețeaua globală a companiei⁵⁰.

Statele Unite ale Americii se afla doar pe locul 13, unul dintre motive fiind suprafața mare a țării, care face dificilă instalarea pe întreg teritoriul a cablurilor din fibră optică.

Romania era devansată în ordine de Hong Kong, Coreea de Sud, Japonia, Singapore și Israel. Pe poziția a șaptea se afla Letonia, Akamai Technologies explicând că țările mici reușesc mai repede să instaleze tehnologia necesară Internetului de mare viteză.

Bulgaria era pe locul 12, cu o viteză de conectare de 37 megabiți pe secundă, de peste două ori mai mare decât media globală, iar Marea Britanie se afla pe locul 16, cu o viteză de 35,7 megabiți pe secundă, cu 3,9% mai scăzută față de trimestrul precedent, dar cu 27% mai rapidă față de acum un an.

Aproape 70% dintre persoanele cu vârste între 16 și 74 de ani din România, echivalentul a 10,6 milioane de utilizatori, au folosit Internetul, în 2016, în creștere 1,2 puncte procentuale față de anul anterior, în timp ce 65% dintre gospodăriile din țară au avut acces la rețeaua de Internet de acasă, potrivit datelor Institutului Național de Statistică (INS)⁵¹.

Explicația acestor performanțe românești este că datorită faptului că în România Internetul a fost adoptat mult mai tarziu decât în unele țări mai dezvoltate economic, aceasta a permis să se sară peste tehnologiile incipiente, care erau mai lente, și au fost adoptate direct tehnologiile mai performante.

⁴⁸ hotnews.ro.

⁴⁹ Akamai Technologies este un operator american de rețea de Internet din Cambridge, Massachusetts - SUA, prin intermediul căruia are loc 15%-20% din traficul total de Internet la nivel mondial.

⁵⁰ <https://www.bloomberg.com/>.

⁵¹ http://www.insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/tic_r2016.pdf.

Numărul utilizatorilor de Internet, dar și proporția acestora din cadrul populației totale mondiale, a crescut într-un ritm inimaginabil, ceea ce ne îndreptățește să afirmăm că suntem în plină eră informațională.

Securizarea spațiului virtual a devenit una dintre provocările de securitate cele mai presante ale secolului al XXI-lea, prin importanța sa pentru viața de zi cu zi, pentru guvern, securitate națională, afaceri și deopotrivă pentru cetățeni. Lumea cibernetică și tehnologiile asociate au creat, pe de o parte, mai multe oportunități sociale, culturale, economice și politice pentru toți, iar pe de altă parte, natura sa fără frontiere a adus cu ea amenințări sub formă de atacuri cibernetice și criminalitate informatică⁵².

Conflictul cibernetic este strict determinat de cel informațional și cel bazat pe rețea și reprezintă o formă concretă, particularizată pentru perioadele de criză și război, a acestuia. Conflictul cibernetic nu trebuie confundat cu acțiunea hackerilor sau cu infectarea aleatoare a unor rețele de calculatoare cu viruși informatici. El se compune dintr-un sistem de acțiuni care vizează îndeosebi perturbarea sau „orbirea”, prin toate mijloacele, a rețelelor informaționale adverse, protecția celor proprii, dezinformarea adversarului și intoxicarea informațională a acestuia.

Dacă admitem că spațiul cibernetic este un spațiu în care poate avea loc o confruntare complexă, cu importanți actori statali sau non-statali, ca în cazul terorismului internațional sau criminalității transfrontaliere, atunci conflictul din mediul cibernetic, sau **războiul cibernetic** este un fenomen aflat la confluența mai multor forme ale confruntării dintre acești actori, astfel: război imagologic (mediatic); războiul psihologic; războiul informațiilor/contrainformațiilor; terorism cibernetic; război bazat pe rețea; război de comandă și control; război electronic; criminalitate informatică etc.

Studiul mijloacelor și metodelor de atac informatic, precum și identificarea scopurilor acestor acțiuni ofensive ne permite analiza și caracterizarea amenințărilor din spațiul cibernetic, pornind de la domeniile amenințărilor clasice TESSO⁵³ proiectate în spațiul cibernetic.

Odată cu apariția războiului cibernetic, ca răspuns imediat la agresiunile informatice, specialiștii au căutat să definească noi soluții de apărare cibernetică (*cyber defence*), care s-au concretizat într-un set complex de acțiuni ofensive și defensive. În cadrul acestuia, cel mai bine s-au dezvoltat și implementat atât la nivelul societății civile, cât și în domeniul militar, acțiunile defensive pentru răspuns la incidentele de securitate IT, desfășurate de structuri specializate cunoscute sub denumirea de *Computer Emergency Response Team (CERT)*.

⁵² Colonel (r.) prof. univ. dr. Gheorghe Boaru, *Securitatea cibernetică în Uniunea Europeană*, Revista Academiei de Științe ale Securității Naționale nr. 2/2017, p. 65.

⁵³ TESSO - Terrorism, Espionage, Sabotage, Subversion, Organized Crime.

La nivel european există agenții cheie ale UE, inclusiv Agenția Europeană de Apărare (**EDA - European Defence Agency**), care funcționează pentru dezvoltarea apărării cibernetice a UE.

Mai mult decât atât, este esențial pentru UE, de a atinge obiectivele pe care le-a stabilit în Agenda digitală pentru Europa (2010), și la fel de semnificativă, forța motrice a unei astfel de agende - *Strategia Europa 2020*.

Strategia de securitate cibernetică pentru Uniunea Europeană (**EUCSS**) recunoaște că „este în principal sarcina a statelor membre de a face față provocărilor de securitate în spațiul virtual”⁵⁴, dar de asemenea și că UE trebuie să joace un rol-cheie ca actor în sine în acest „joc”.

În același spirit de abordare (**EUCSS**) precizează că „Securitatea cibernetică poate fi solidă și eficientă doar dacă se bazează pe drepturile și libertățile fundamentale așa cum sunt consacrate în Carta

Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene”⁵⁵.

În acest scop, este clar că UE poate fi un mediator care să ofere o platformă sau chiar o punte de legătură între diferitele domenii de securitate cibernetică, să creeze condițiile necesare pentru implementarea eficientă a unei culturi a securității cibernetice în cadrul statelor membre.

La nivel național, în deplin acord cu acțiunile europene, a fost aprobată în februarie 2015 *Strategia Națională privind Agenda Digitală pentru România 2020*⁵⁶, care definește patru domenii de acțiune dintre care amintesc doar primul domeniu, care este: e-Guvernare, Interoperabilitate, *Securitate Cibernetică*, Cloud Computing și Social Media.

Acest document a preluat și adaptat la specificul țării noastre elementele Agendei Digitale pentru Europa. Agenda Digitală definește astfel rolul major pe care utilizarea TIC trebuie să-l joace în realizarea obiectivelor Europa 2020.

În România cadrul general de cooperare care reunește acele autorități și instituții publice cu responsabilități și competențe în domeniul securității cibernetice este reprezentat de Sistemul Național de Securitate Cibernetică (**SNSC**). Activitatea SNSC este coordonată la nivel strategic de Consiliul Suprem de Apărare a Țării.

Coordonarea unitară a elementelor SNSC este asigurată de Consiliul Operativ de Securitate Cibernetică (**COSEC**). În funcție de competențele specifice, în

⁵⁴ *Cybersecurity Strategy of the European Union*, Brussels, 7.2.2013, JOIN (2013) 1 final, p. 4, [http://eeas.europa.eu/archives/docs/policies/eu-cyber-security/cybsec_comm_en.pdf], accesat la data 10.03.2018.

⁵⁵ *Cybersecurity Strategy of the European Union*, op. cit.

⁵⁶ *Strategia Națională privind Agenda Digitală pentru România 2020* a fost aprobată prin Hotărârea de Guvern nr. 245/7 aprilie 2015.

domeniul securității și apărării naționale, fiecare dintre instituțiile care au reprezentare în COSC cooperează cu organismele internaționale ale UE, NATO, OSCE etc.

Guvernul României, prin Centrul Național de Răspuns la Incidente de Securitate Cibernetică - *CERT-RO*⁵⁷ – asigură, potrivit ariei sale de competență, elaborarea și promulgarea politicilor publice de prevenire și contracarare a incidentelor din cadrul infrastructurilor cibernetice naționale.

Ca element de specific național, în accepțiunea Strategiei de securitate cibernetică a României, *apărarea cibernetică* este definită ca fiind: „*acțiuni desfășurate în spațiul cibernetic în scopul oportun împotriva amenințărilor asupra infrastructurilor cibernetice specifice apărării naționale*”⁵⁸.

Este de evidențiat faptul că, în acest domeniu al securității cibernetice, abordările românești sunt în deplin accord cu cele europene dar și cu cerințele NATO.

În formularea *strategiilor de apărare cibernetică* se au în vedere următoarele aspecte:

- multidisciplinaritatea domeniului INFOSEC: abordează aspecte privind securitatea personalului, fizică și a documentelor, securitatea IT și cea industrială;
- capacitatea de reacție să fie aptă să răspundă la cele mai diverse și imprevizibile forme de agresiune cibernetică;
- apărarea cibernetică reprezintă și o formă complementară de cooperare între persoane, organizații, alianțe și state pentru combaterea *criminalității cibernetice*.

Apărarea împotriva atacurilor cibernetice este deosebit de complexă și presupune mult mai mult decât folosirea unor proceduri simple sau unui sistem de protecție singular. Ca răspuns imediat la agresiunile informatice, specialiștii au căutat să definească noi soluții de apărare cibernetică, care s-au concretizat într-un set complex de acțiuni ofensive și defensive.

Dacă acțiunile ofensive țin mai mult de domeniul militar, este recunoscut faptul că măsurile defensive sunt rezultatul unei colaborări eficiente a societății civile cu organizațiile militare. Astfel, la ora actuală se poate afirma că cel mai bine s-au dezvoltat și implementat atât la nivelul societății civile, cât și în domeniul militar, acțiunile defensive pentru răspuns la incidentele de securitate IT.

În prezent, NATO și statele membre sunt expuse riscului de atacuri cibernetice care pot afecta activele lor fizice sau informaționale, acțiunile acestora

⁵⁷ Hotărârea Guvernului nr. 494/2011 privind înființarea Centrului Național de Răspuns la Incidente de Securitate Cibernetică - CERT-RO.

⁵⁸ HG nr. 271/2013 pentru aprobarea *Strategiei de securitate cibernetică a României* și a Planului de acțiune la nivel național privind implementarea Sistemului național de securitate cibernetică, Anexa nr. 1 la Strategia de Securitate Cibernetică a României.

derulate în plan internațional sau imaginea publică a acestora. Astfel de atacuri se pot desfășura în scopul dezinformării, spionajului electronic pentru obținerea avantajului competitiv global, modificării clandestine a datelor sensibile din cadrul teatrelor de operații sau pentru alterarea sau întreruperea funcționării unor infrastructuri critice naționale, cum ar fi cele de energie, apă, combustibil, comunicații, bancare sau transport, care sunt esențiale pentru funcționarea societății și economiei.

În plan militar acestea pot urmări sabotajul, subversiunea, spionajul sau terorismul și sunt concretizate în exploatarea/provocarea de scurgeri de informații, împiedicarea desfășurării misiunilor, provocarea unor anomalii în cursul de desfășurare al operațiilor etc.

De regulă, astfel de acte pot fi motivate de obținerea unor câștiguri ilicite sau a unor avantaje politice și pot fi comise de persoane, organizații sau state care au capacitatea de a executa, induce, transporta, transmite sau susține o amenințare, desfășurând acțiuni și folosind procese automate pentru a sprijini/dezvolta această capacitate. În funcție de actorii implicați, precum și de motivația lor, atacurile cibernetice pot fi categorisite drept acte de criminalitate informatică, terorism cibernetic sau război cibernetic.

Pe scurt, infrastructurile noastre digitale au devenit active naționale de nivel strategic, iar acum sunt expuse unor riscuri majore de securitate. Natura expediționară a misiunilor armatelor moderne, desfășurarea operațiunilor pe baza noii doctrine bazate pe capacitățile facilitate de rețea NEC – *Network Enabled Capability*, pentru a permite interoperabilitatea coalițiilor, aduce o nouă eră a amenințărilor și provocărilor la adresa securității operațiilor militare.

Războiul cibernetic determină și dezvoltarea unor strategii și doctrine noi de organizare și ducere a acțiunilor, în măsură să răspundă unor noi întrebări de genul: ce tipuri de forțe sunt necesare, unde și cum se desfășoară, cum pot lovi inamicul, unde și când se poziționează sistemele informatice și de comunicații, ce tip de computere, senzori, rețele și baze de date se utilizează.

Ca inovație a războiului, războiul cibernetic a devenit pentru secolul XXI, ceea ce „războiul fulger” (*blitzkrieg*) a fost pentru secolul XX. Simplificând la minim, războiul cibernetic reprezintă o extensie a importanței acordată în trecut acțiunilor pentru obținerea informațiilor în război: deținerea superiorității cu ajutorul sistemelor de comandă și control și realizarea surprinderii adversarului prin descoperirea, localizarea și inducerea în eroare a acestuia.

Caracteristica comună a confruntărilor din spațiul cibernetic este raportul antagonic continuu stabilit între *amenințările* care se manifestă în spațiul cibernetic – *terorism, spionaj, sabotaj, subversiune și crimă organizată, pe de o parte și securitatea informațională* pe de altă parte. Aceste amenințări se manifestă într-un

mediu foarte larg, oferit de războiul informațional, într-o accentuată interferență conceptuală și acțională între războiul *electronic*, cel al *hackerilor*, cel *psihologic*, *economic* și între o tipologie complexă a *atacurilor informatice*.

Dat fiind faptul că este o Alianță pentru apărare, NATO a identificat și a recunoscut, încă de la începutul deceniului trecut, gravitatea amenințărilor cibernetice și importanța protecției rețelelor informaționale.

Apărarea cibernetică a apărut pe agenda NATO la Summit-ul de la Praga din 2002 și a fost ulterior confirmată ca prioritară la Summit-ul de la Riga, din 2006. O politică în domeniu a fost agreată, pentru prima dată, de șefii de state și de guverne la Summit-ul de la București, în aprilie 2008.

Evoluția rapidă a atacurilor și caracterul lor sofisticat au determinat plasarea temei în centrul agendei de securitate a NATO. Astfel, la Summit-ul de la Lisabona (2010) s-a adoptat un Concept Strategic care menționează amenințările din domeniul cibernetic, arătând că „*acestea pot viza direct securitatea infrastructurilor naționale vitale și pot atinge niveluri de natură a pune în pericol prosperitatea, securitatea și stabilitatea națională și euro-atlantică*”⁵⁹.

În consecință, acest tip de provocări impune dezvoltarea de către Alianță a capacității de prevenire, detectare și apărare împotriva lor, de redresare în urma apariției lor, de consolidare și coordonare a capabilităților naționale de apărare cibernetică.

Analizând esența Summit-ului de la Lisabona constatăm că în timp ce Conceptul Strategic stabilea Strategia NATO în domeniu pentru următoarea decadă, Declarația Summit-ului prevedea revizuirea în profunzime a actualei politici aliate, vizând adaptarea acesteia la dinamica mediului de securitate.

Pasul următor s-a făcut la Summit-ul din Țara Galilor (2014), unde șefii de state și de guverne NATO au confirmat, împuternicit și girat, noua Politică întărită în domeniul apărării cibernetice, care subliniază faptul că *apărarea cibernetică este parte a sarcinii de bază a NATO privind apărarea colectivă*.

Considerăm că deosebit de important, pentru domeniul abordat în acest articol, este Summit-ul NATO de la Varșovia (8-9 iulie 2016) la care șefii de stat și de guvern participanți la întrunirea Consiliului Nord-Atlantic, au elaborat o declarație comună cu 139 puncte dintre care unele (punctele 5, 47, 70) se referă chiar la tipurile de amenințări, despre care am vorbit în acest articol, din partea unor actori statali, dar și non-statali - din partea unor forțe militare, dar și din partea atacurilor teroriste, cibernetice sau hibride.

Importanța care s-a acordat acestei probleme la nivelul NATO este demonstrată și de faptul că la Summit-ul de la Varșovia s-au reluat unele teme

⁵⁹ NATO, *Apărarea cibernetică*, [<https://nato.mae.ro/node/435>].

discutate la Summit-urile de la București (2008), Lisabona (2010), Chicago (2012) și Țara Galilor (2014).

Atacurile de natură cibernetică pot afecta direct fluxurile de informații care se vehiculează în cadrul sistemelor de comandă și control militare și în legătură cu acest aspect la Varșovia s-a afirmat că „*Este din ce în ce mai importantă abilitatea noastră de înțelegere, urmărire și, în cele din urmă, anticipare a acțiunilor potențialilor adversari, prin capacități de Informații, Recunoaștere și Supraveghere (IRS) și acorduri cuprinzătoare privind schimbul de informații. Acestea sunt esențiale pentru a permite luarea unor decizii politice și militare prompte și informate. Am stabilit adecvarea capacităților necesare pentru a ne asigura viteza de răspuns, față de forțele noastre cu cel mai înalt grad de operativitate*”⁶⁰.

Oficialii NATO apreciază că atacurile cibernetice prezintă o provocare clară la adresa securității Alianței și ar putea fi la fel de dăunătoare pentru societățile moderne ca și atacurile convenționale. Se reamintește, cu această ocazie, că NATO are un *mandat defensiv* și că „*cyber-spațiul este considerat ca un domeniu de operații în care NATO trebuie să se aplece la fel de eficient ca și în aer, la sol sau pe mare*”⁶¹.

În același context participanții la acest summit, care după opinia mea a fost cel mai relevant pentru domeniul apărării cibernetice, și-au exprimat susținerea pentru acțiunile NATO de descurajare și apărare pe scară mai largă, în care apărarea cibernetică va continua să fie integrată în planificarea operațională și operațiunile și misiunile Alianței, și că vor lucra împreună pentru a contribui la succesul acestora.

Declarațiile făcute de participanți subliniază acest lucru: „*Continuăm să implementăm Politica întărită în domeniul apărării cibernetice a NATO, și să consolidăm capacitățile NATO în domeniul apărării cibernetice, beneficiind de tehnologii de ultimă generație. Ne reafirmăm angajamentul de a acționa în conformitate cu dreptul internațional, inclusiv Carta ONU, dreptul umanitar internațional și legislația privind drepturile omului, după caz*”⁶².

Reuniunea miniștrilor apărării din statele membre ale NATO care a avut loc la Bruxelles pe 14 februarie 2018, au vizat și implementarea deciziilor asumate anterior la Summit-urile de la Varșovia și din Țara Galilor referitoare la postura de apărare și descurajare, discuții pe dimensiunea proiectării stabilității și a luptei împotriva terorismului precum și pe cooperarea între NATO și UE.

⁶⁰ *Declarația Summit-ului din Varșovia*, adoptată de șefii de stat și de guvern participanți la reuniunea Consiliului Nord Atlantic din Varșovia (8-9 iulie 2016), pct. 47, [<https://www.mae.ro/node/36635>].

⁶¹ *Idem.*, pct. 70.

⁶² *Declarația Summit-Ului din Varșovia*, *op. cit.*

Analizii militari apreciază că rezultatele discuțiilor vor contribui la conturarea cadrului abordării acestui subiect la Summit-ul NATO de la Bruxelles, din iulie 2018.

În cadrul discuțiilor, Președintele României a salutat progresele înregistrate în implementarea Prezenței Înaintate (Forward Presence), subliniind necesitatea ca, „*prin deciziile care vor fi adoptate la Summitul de la Bruxelles, din acest an, să fie asigurate unitatea, coerența și consolidarea măsurilor aliate pe Flancul Estic în cadrul posturii de descurajare și apărare a NATO*”⁶³.

Considerăm și sperăm că activitățile politico-militare care au avut loc și care vor urma în cadrul NATO, UE dar și la nivel național vor contribui la elaborarea unor norme și/sau reglementări internaționale/naționale care să ridice nivelul comportamentului responsabil al statelor și a măsurile de sporire a încrederii în legătură cu spațiul cibernetic.

Concluzii

Considerăm că specificul amenințările la adresa securității cibernetice, care au devenit din ce în ce mai serioase în ultimii ani, este dat și de faptul că ele nu sunt limitate de frontiere și înregistrează o creștere permanentă a frecvenței și a gradului de sofisticare dar și de apartenența universală a spațiului cibernetic. Riscurile de securitate pe care le implică atacurile cibernetice și caracterul global al efectelor lor impun eforturi comune de cooperare internațională pentru asigurarea securității sistemelor informaționale ale statelor membre ale Alianței.

Documentele elaborate de țările membre NATO reafirmă principiile indivizibilității securității Alianțelor, precum și ale prevenției, detectării, rezistenței, recuperării și apărării. Acestea reamintesc faptul că responsabilitatea fundamentală a NATO, în domeniul apărării cibernetice, este de a-și apăra propriile rețele, precum și faptul că asistența către Aliați trebuie abordată în concordanță cu spiritul solidarității, cu sublinierea responsabilității Alianțelor de a-și dezvolta capacitățile relevante în vederea protejării propriilor rețele naționale.

⁶³ <http://www.amosnews.ro/iohannis-s-intalnit-cu-ministrii-apararii-ai-cele-noua-state-membre-nato-din-flancul>.

BIBLIOGRAFIE

- *** *Hotărârea de Guvern nr. 494/2011* privind înființarea *Centrului Național de Răspuns la Incidente de Securitate Cibernetică - CERT-RO*.
- *** *HG nr. 271/2013* pentru aprobarea *Strategiei de securitate cibernetică a României* și a Planului de acțiune la nivel național privind implementarea Sistemului național de securitate cibernetică, Anexa nr.1 la Strategia de securitate cibernetică a României.
- *** *Hotărârea de Guvern nr. 245/7 aprilie 2015* prin care se aprobă *Strategia Națională privind Agenda Digitală pentru România 2020*.
- *** *Cybersecurity Strategy of the European Union*, Brussels, 7.2.2013, JOIN (2013) 1 final, [http://eeas.europa.eu/archives/docs/policies/eu-cyber-security/cybsec_comm_en.pdf].
- *** *Declarația Summit-ului din Varșovia*, adoptată de șefii de stat și de guvern participanți la reuniunea Consiliului Nord Atlantic din Varșovia (8-9 iulie 2016), pct. 47, [<https://www.mae.ro/node/36635>].
- *** *Cornerstones of Information Warfare*, Department of the Air Force, Washington DC, 1995.
- BOARU G., *Securitatea cibernetică în Uniunea Europeană*, Revista Academiei de Științe ale Securității Naționale nr. 2/2017.
- GRIER P., *Information Warfare*, *Air Force Magazine*, No. 3, March 1995.
- PETRESCU S., *Informațiile a patra armă*, Editura Militară, București, 1999.
- NATO, *Apărarea cibernetică*, [<https://nato.mae.ro/node/435>].
- <http://www.amosnews.ro/iohannis-s-intalnit-cu-ministrii-apararii-ai-cele-noua-state-membre-nato-din-flancul>.
- Statisticile lumii în timp real*, [<http://www.worldometers.info/ro/>].
- Internet World Stats*, [<http://www.internetworldstats.com/stats.htm>].
- www.insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/tic_r2016.pdf.
- hotnews.ro.
- www.bloomberg.com/.

CONTEXTUL INTERNAȚIONAL AL ROMÂNIEI ÎN PERIOADA ANILOR 1917-1920

ROMANIA'S ROLE IN THE INTERNATIONAL CONTEXT BETWEEN 1917-1920

Gl. bg. (r.) prof. univ. dr. Mircea UDRESCU*
Col. (r.) Benone ANDRONIC**

Rezumat: Autorii articolului, ca urmare a cercetării documentelor vremii și a scrierilor istorice, observă că, pentru orice țară, un context internațional, favorabil sau nefavorabil, impune, cu necesitate, formularea și reformularea intereselor sale naționale și implicit, un mod adecvat de acțiune, atât pe plan intern, dar, mai ales, pe plan internațional.

La declanșarea primei conflagrații mondiale, interesul său național era de a reuni, într-un stat unitar, populațiile vorbitoare a limbii române din bazinul Dunărean, Câmpia Transilvaniei și a teritoriului cuprins între Prut și Nistru. Din nefericire vremurile găsecesc România, nepregătită, din punct de vedere militar, dar cu o voință nestrămutată de a-și afirma poziția pe plan internațional privitoare la dreptul să de a-și reinstaura statul voivodului Mihai Viteazul.

Cuvinte-cheie: context internațional; interes național; alianță favorabilă; tratate de pace; unitate națională.

Abstract: Following extensive research of the documents of the time and historic writings, the authors of the present article acknowledge the fact that for any country an international context – favorable or unfavorable circumstances – necessarily determines formulating its national interests and, implicitly, an adequate manner of action, both internally, but especially internationally.

When the first world conflagration broke out, our national interest was to reunite in one single state the Romanian-speaking populations in Danube's riverbed, Transylvanian Plain and the territory lying between Prut and Dniester. Unfortunately, these times found Romania militarily unprepared, but with an unbreakable will to assert its position internationally regarding its right to restore the state of Michael the Brave.

Keywords: international context; national interest; favorable alliance; peace treaties; national unity.

* Profesor universitar asociat la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, membru titular al Academiei Oamenilor de Științe din România, email: mirceaudrescu@yahoo.com

** Profesor universitar asociat la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, membru asociat al Academiei Oamenilor de Științe din România, email: benoneandronic@yahoo.com

Aspecte introductive. Contextul internațional al unei țări este dat de ansamblul factorilor externi care influențează atât direct cât și indirect politica sa internă și externă. Interesul național reprezintă o expresie a trebuințelor naționale, ce se constituie în mobil de acțiune pentru întreaga populație, sub coordonarea instituțiilor statului și organismelor cetățenești. În 1914, la declanșarea primei conflagrații mondiale, contextul internațional se prezenta pentru România destul de turbulent și extrem de imprevizibil. Interesul său național declarat era păstrarea securității sale statale, așa cum era consfințit de tratatele internaționale. Semnatară a tratatului secret cu Germania și Austro-Ungaria, încă din 1883, România se găsea înconjurată de state ce au aderat la Tripla Alianță (Turcia, Bulgaria și Austro-Ungaria), dar și în vecinătatea celui mai agresiv membru al Antantei (Rusia). Intrarea de la început în luptă, indiferent de tabără, ar fi transformat România într-un teatru de acțiuni militare, cu urmări greu de bănuț. Politica de neutralitate activă a făcut ca România, concomitent o insuficientă dotare a armatei cu cele necesare luptei, să analizeze cu discernământ asupra condițiilor intrării sale în luptă. Tripla Alianță promitea României integritatea teritoriului și îmbunătățirea situației sociale și politice a românilor din Transilvania, în timp ce Antanta promitea integritatea teritorială și re poziționarea granițelor înspre Transilvania, după încheierea păcii. În plan intern, Coroana înclina spre tabăra puterilor centrale, iar partidele politice și opinia publică înclinau balanța spre o înțelegere cu Franța, Rusia și Anglia. În final, România a ales tabăra puterilor aliate, care, în plan militar promiteau României forțe militare rusești în Dobrogea, o ofensivă rusească puternică în nordul Bucovinei, precum și acțiuni ofensive de anvergură în Grecia, la care se adăuga asigurarea cu mari cantități de tehnică militară de proveniență franceză și engleză. Ca urmare a acestui context internațional, România și-a motivat scopul războiului împotriva puterilor centrale prin „...realizarea idealului nostru național, adică întregire neamului...prin nimicirea forțelor inamice din Transilvania, de bușarea în câmpia ungară și ajungerea în văile Tisei și Dunării pentru a pune stăpânire pe zona de hrănire a armatelor austro-ungare”.⁶⁴ Deși au acționat cu toate puterile pentru atragerea României de partea lor, la 19 iulie 1916, Germania, Austro - Ungaria, Bulgaria și Turcia au semnat o convenție militară de acțiune asupra României, în cazul în care aceasta ar fi trecut de partea puterilor aliate. Într-o primă etapă, armata austro-ungară din Transilvania trebuia să respingă acțiunile ofensive ale armatelor române, concomitent cu desfășurarea de acțiuni ofensive comune germano - bulgare în Dobrogea. Ulterior, o grupare germano -

⁶⁴ Bărbulescu Petre, Ionel Cloșca, *Repere de cronologie internațională 1914-1945*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983, p. 111.

austro - ungară trebuia să acționeze ofensiv peste Carpați, concomitent cu o altă acțiune ofensivă la nord de Dunăre, având ca scop scoaterea din luptă a României. Scenariul Puterilor Centrale s-a îndeplinit, în bună parte în anul 1916.

Context internațional în 1917. România în agonie. Din nefericire, din cauză că acțiunile militare ale Rusiei și Franței nu s-au concretizat, așa cum au fost stabilite în plan politico-militar, la începutul anului 1917, România se reducea la o parte din Moldova tradițională, în timp ce Oltenia, Muntenia și Dobrogea se aflau sub ocupație militară germano-austro-ungară-bulgară. Intersul național consta în refacerea autorității statale asupra întregului teritoriu național avut înainte de intrarea în război. Antanta susținea continuarea războiului de către România, deoarece frontul românesc atrăgea importante forțe militare germane, care ar fi putut să fie folosite pe direcția principală de acțiune – frontul din vest. Pe ansamblu, frontul românesc, aflat sub conducere militară în subordinea Comandamentului Suprem rusesc, concentra, pentru puterile centrale, o armată germană, o armată austro-ungară și o armată bulgară, iar pentru componenta ruso-română, trei armate ruse și două armate românești. În anul 1917, în cadrul ofensivei generale preconizate, forțelor ruse și române le revenea misiunea de a trece la ofensivă pentru a atrage cât mai multe forțe de pe direcția principală, practic slujirea unor interese internaționale susținute de Franța și Anglia.⁶⁵ La rândul lor, Puterile Centrale preconizau să treacă la ofensivă, să scoată România din luptă și să iasă în zona ucraineană, unde se spera la o joncțiune cu forțele germane ce treceau la ofensivă din Galiția. Puterile Centrale, sigure pe victoria lor, proiectau deja o soartă de groază pentru România. Astfel, pe 27 martie 1917, la Viena, Germania și Austro-Ungaria au hotărât ca România să fie redusă teritorial, rămânând numai cu o suprafață simbolică localizată pe Gurile Dunării. Oltenia, Muntenia și Moldova până la Siret urmau să intre în administrarea Austriei, iar porțiunea dintre Siret și Prut era destinată Rusiei, în condițiile în care aceasta era dispusă să încheie pace separată cu Germania. Dobrogea urma să fie atribuită, în cea mai mare parte, Bulgariei. Dar, în timp ce ofensiva din Galiția s-a desfășurat cu succes pentru forțele germano-austro-ungare, ofensiva acestora din zonele Mărăști, Mărășești și Oituz, din lunile iulie-august 1917, a fost respinsă în întregime. Ca atare, Germania a luat decizia de a se înceta orice acțiune ofensivă pe frontul de est, care cuprindea și Moldova, și de a continua ofensiva numai pe frontul de vest. În acest context, în octombrie –noiembrie s-a produs defecțiunea politică și militară a Rusiei, iar locul Rusiei în dispozitivul de apărare al României nu a fost preluat de puterile aliate, dar se cerea României să continue ostilitățile militare. La 2 decembrie 1917, la Bret-

⁶⁵ Dumitru Preda, Vasile Alexandrescu, Costică Prodan, *În apărarea României Mari. Campania armatei române din 1918-1919*, București, 1993, pp. 51-56.

Litovsk au avut loc discuții preliminare de încetare a ostilităților militare între Rusia și Puterile Centrale, discuții ce s-au sprijinit pe „Declarația popoarelor din Rusia”, prin care se proclama egalitatea și suveranitatea popoarelor dezrobite din dominația burgheziei și prin care se garanta dreptul acestora la autodeterminare până la separarea lor de Rusia și formarea de state independente. Imediat, pe 20 decembrie 1917, Ucraina și-a făcut cunoscută independența. Deși situația României devenise dramatică, la sfârșitul anului 1917 și începutul lui 1918, Ucraina a fost curtată intens de Franța și Marea Britanie, care au și recunoscut-o ca stat. Parisul și Londra sperau să mențină frontul oriental activ, pentru ca germanii să nu poată transfera trupe pe frontul de vest și astfel să încline balanța în favoarea lor. Dar insistențele occidentale, în special franceze, nu au avut nici un efect. Odată cu Declarația popoarelor și cu începerea discuțiilor de la Brest-Litovsk, România se găsea într-un context internațional distrugător: Rusia era pe cale de a face pace cu dușmanul comun, trupele germane și austriece așteptau doar un semn pentru a desăvârși rolul lor militar, în timp ce Franța și Anglia cereau României să continue ostilitățile militare. Pe fondul destrucției Rusiei, românii din Basarabia au început să-și manifeste speranțele de suveranitate. Astfel, în 9 noiembrie, Congresul ostașilor moldoveni a proclamat autonomia teritorială și politică a Basarabiei, pentru ca, în 20 decembrie, Sfatul Țării să proclame Republica Democratică Moldovenească drept entitate statală în cadrul Republicii Federative Democratice Ruse, pentru ca în 21 decembrie, Consiliul Directorilor, organ executiv al noii republici moldovene, să solicite la Iași, reprezentanților Antantei, ajutor militar pentru restabilizarea ordinii sociale degradate de grupuri de militari și de bolșevici ce se deplasau în dezordine către Rusia. Deși anul 1917 se încheia dramatic pentru români, semnale încurajatoare veneau de peste ocean, în sensul că SUA au anunțat că se alătură Puterilor Aliate, acestea constituindu-se în Puterile Aliate și Asociate.

1918. De la agonie spre extaz. Anul 1918 a debutat, în 8 ianuarie, cu mesaje revoluționare dinspre SUA, care făceau cunoscut ansamblul de principii care vor sta la baza construcției păcii după terminarea războiului mondial pustiitor, în rândul cărora de o mare actualitate și dătătoare de mari speranțe era principiul popoarelor la autodeterminare. În timp ce dinspre SUA veneau vești îmbucurătoare despre noua construcție mondială, inclusiv de constituire a unui organism internațional de supraveghere asupra stărilor de război, Liga Națiunilor, contextul internațional al României se desfășura sub spectrul acțiunilor generale, prin acțiuni proprii și impuse, cât și prin acțiuni conexe, astfel:

Acțiuni generale (globale): în 8 ianuarie, Programul de pace prezentat Congresului de către președintele Woodrow Wilson;⁶⁶ la 3 martie, la Brest-Litovsk s-a încheiat tratatul de pace dintre Puterile Centrale și Rusia bolșevică; în vara anului au avut loc trei mari acțiuni ofensive ale Puterilor Centrale pe frontul de vest, toate fiind oprite cu mari pierderi de ambele părți; la 29 septembrie, Bulgaria se recunoaște învinsă pe frontul de sud și iese din război; la 16 octombrie, Împăratul Carol I de Habzburg a difuzat manifestul „Către popoarele mele credincioase”⁶⁷ prin care propunea reorganizarea imperiului în mod federal, prin state considerate relativ independente, de entitate: austriacă, ungară, cehă, iugoslavă, poloneză și ucraineană (românii erau încorporați în continuare în națiunea dominantă ungară); la 28 octombrie, Cehoslovacia își proclamă independența; la 30 octombrie, Turcia se recunoaște învinsă și iese din război; la 2 noiembrie Ungaria și-a proclamat independența; la 3 noiembrie Austria semnează armistițiul cu Puterile Aliate și Asociate; la 6 noiembrie secretarul de stat al SUA proclamă dreptul românilor la autodeterminare și la desăvârșirea unității; la 7 noiembrie Polonia și-a proclamat independența; la 11 noiembrie s-a semnat armistițiul între Antantă și Germania, document prin care s-a consacrat faptul că Tratatul de Pace de la București, din 7 mai 1918, era caduc; la 13 noiembrie, la Belgrad, s-a semnat Convenția de Armistițiu dintre Puterile Aliate și Asociate și Ungaria; în principal, acest tratat cerea Ungariei să-și retragă trupele la nord până pe o line marcată de izvoarele Someșului, Bistrița, satul Mureș, râul Mureș până la confluența cu Tisa; ținând seama de faptul că tratatul a fost girat de Franța, iar în cadrul lui s-au stabilit frontiere fără o consultație prealabilă cu România, aceasta nu a recunoscut prevederile tratatului și s-a considerat nedreptățită de poziția adoptată de Franța; la 24 noiembrie s-a format Regatul Sârbilor, Croaților și Slovenilor, numit din 1929 Iugoslavia;

Acțiuni proprii sau impuse, cu implicații asupra contextului internațional: în 9 ianuarie, guvernul român a decis măsuri militare de asanare a teritoriului aflat sub suveranitate națională de orice grupuri bolșevice; la 5 februarie Puterile Centrale au adresat un ultimatum României pentru începerea tratatelor de pace, iar condițiile de pace au fost prezentate regelui Ferdinand de către ministrul de externe austro-ungar, într-o formă ultimativă, începerea tratatelor fiind condiționată de acceptarea imediată a următoarelor imperative: cedarea Dobrogei, rectificări de graniță cu Austro-Ungaria, ce urmau să se precizeze ulterior, demobilizarea a opt divizii, trecerea de trupe prin Moldova spre Ucraina, plecarea delegațiilor militare străine din Moldova și acceptarea unor angajamente economice preferențiale; pe acest

⁶⁶ Mircea Mușat, Ion Ardeleanu, *De la statul geto-dac la statul român unitar*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983, p. 519.

⁶⁷ Ibidem, pp. 436-437.

fond, la 12 martie, delegația militară franceză a părăsit România, iar forma finală a tratatelor de pace dintre România și Puterile Centrale s-a concretizat în Pacea de la București din 7 mai; la 9 noiembrie, pe fondul succeselor militare pe frontul de sud, guvernul român a dat un ultimatum trupelor de ocupație ale Puterilor Centrale de a părăsi teritoriul național în 24 de ore; pe 10 noiembrie, guvernul român a adresat un memoriu Puterilor Aliate și Asociate în care s-a explicat situația politică și militară a României, precum și atașamentul ei la cauza aliată, reamintindu-se dreptul românilor la unitate națională; la 25 noiembrie forțe armate românești trec Carpații și ocupă dispozitive în zonele stabilite prin Tratatul de la Belgrad; la 24 decembrie Regele Ferdinand a emis Decretul-lege de unire a Transilvaniei cu România și Decretul - lege de organizare a Transilvaniei; la 31 decembrie regele Ferdinand a emis Decretul - lege de unire a Bucovinei cu România.

Acțiuni conexe: acțiuni venite din vecinătatea apropiată, astfel:

Din Basarabia: la 19 ianuarie a sosit la Iași o delegație a Sfatului Țării care a solicitat ajutor militar în vederea impunerii ordinii sociale împotriva grupurilor bolșevizate de sorginte străină; guvernul român a decis să trimită trupe la est de Prut, primele unități fiind formate din Divizia 11 Infanterie, comandată de generalul Ernest Broșteanu, și Regimentul 2 Roșiori; aceste trupe au intrat în Chișinău în 26 ianuarie, zi în care noua conducere politică din Rusia decide ruperea relațiilor diplomatice cu România, expulzarea misiunii diplomatice și confiscarea tezaurului românesc deșus la Moscova; ca urmare a deciziei conducerii politice rusești, sub protecția forțelor militare românești, la 6 februarie, Sfatul Țării a proclamat în unanimitate independența Republicii democratice Moldovenești; la 10 decembrie Sfatul Țării a adoptat o hotărâre prin care a proclamat unirea necondiționată a Basarabiei cu România mamă.

Din Bucovina: la 27 octombrie, la Cernăuți se desfășoară o importantă adunare a reprezentanților românilor, în cadrul căreia se constituie un Consiliu Național, având un Comitet Executiv, cu scopul de a apăra interesele românilor în noul context internațional; la 12 noiembrie, la cererea Comitetului Executiv al Consiliului Național al românilor din Bucovina, Divizia 8 Infanterie, comandată de generalul Iacob Zadic, a intrat în Cernăuți; la 28 noiembrie Congresul General al Bucovinei a hotărât în unanimitate „unirea necondiționată și pe vecie a Bucovinei, în vechile ei hotare, până la Ceremuș, Colacin și Nistru, cu Regatul Român.

Din Ucraina: la 9 februarie, Ucraina, care și-a proclamat independența la 20 noiembrie 1917, a încheiat, tot la Brest-Litovsk, pacea cu Puterile Centrale; fiind ademenită de posibilitatea realizării unui Regat al Haliciului, prin înglobarea de teritorii din Galiția, Bucovina și Rusia subcarpatică, Ucraina angajându-se să furnizeze Austriei un milion de tone de grâu; la 29 martie, noua Ucraină a adresat

Puterilor Centrale și prin ele guvernului român o notă prin care făcea cunoscut că Basarabia și Ucraina formează o unitate statală indivizibilă.

Din partea românilor din Transilvania: la 5 iulie, se creează la Washington Liga Națională Română, cu scopul de a desfășura acțiuni de propagandă pentru cauza românească; la 12 octombrie, la Oradea, Comitetul Executiv al Partidului Național Român a adoptat o declarație din care rezulta dorința de independență a națiunii române din Transilvania; la 18 octombrie, Alexandru Vaida Voievod a citit în Parlamentul ungar Declarația de independență a Transilvaniei, care a fost respinsă gâlăgios de majoritatea parlamentarilor unguri; la 30 octombrie la Budapesta s-a constituit Consiliul Național Central, ca organ central de conducere a românilor din Transilvania, ce-și stabilește drept sediu de lucru, din 3 noiembrie, la Arad; între 13-15 noiembrie, la Arad s-au desfășurat discuții între Consiliul Național Român și Consiliul Național Maghiar (ca partid al reprezentanților maghiarilor din Transilvania), fiind refuzată propunerea maghiară de a se constitui o federație de tip elvețiană în Transilvania; la 18 noiembrie Consiliul Național Român Central a lansat un manifest „Către popoarele lumii”⁶⁸ prin care se aducea la cunoștința tuturor popoarelor dorința românilor din Transilvania de a se uni cu România; la 20 noiembrie Marea Sfat Național din Transilvania a convocat pentru 1 decembrie, la Alba Iulia, Marea Adunare Națională; la 22 noiembrie, același Consiliu a cerut guvernului maghiar recunoașterea puterii depline asupra teritoriului Transilvaniei; la 1 decembrie Marea Adunare Națională de la Alba Iulia a hotărât unirea Transilvaniei cu România, hotărârea adunării fiind consemnată documentar astfel: „*Adunarea Națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia în ziua de 18 noiembrie/1 decembrie, decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dânșii cu România.*”⁶⁹ Adunarea Națională proclamă îndeosebi dreptul inalienabil al națiunii române la întreg Banatul, cuprins între râurile Mureș, Tisa și Dunăre; o delegație a românilor din Transilvania a prezentat regelui Ferdinand, în 14 decembrie, actul oficial de unire a Transilvaniei cu România, dar, concomitent, guvernul ungar a anunțat că nu recunoaște actul unirii, iar maghiarii din Transilvania au organizat și ei o mare adunare la Cluj, cerând unirea cu Ungaria.

Pe ansamblu, în anul 1918, contextul internațional a cuprins atât momente nefavorabile, ce au adus România în poziția de stat destructurat și părăsit de aliații săi, care i-au promis ajutor politic și militar dar nu s-au ținut de cuvânt, moment

⁶⁸ Romania's military situation (fall 1917– spring 1918), în George Cipăianu, *La răscruce (toamna anului 1917 - primăvara anului 1918). Marea Britanie și încheierea de către România a unei păci separate*, Oradea, 1993, pp. 9-10; pp. 70-72.

⁶⁹ Constantin Kirițesco, *La Roumanie dans la guerre mondiale 1916-1919*, Paris, 1934, p. 46.

marcat de Pacea de la București, din 7 mai 1918, pentru ca destinul său să se schimbe în bine, pe măsură ce imperiile din vecinătate sa s-au destrămat, iar populațiile naționale s-au constituit în state naționale de sine stătătoare, moment marcat de luna decembrie, în care noile entități statale Basarabia, Bucovina și Transilvania au cerut unirea cu România, astfel că anul 1918 s-a încheiat pentru România cu cereri venite din exterior de rectificare favorabilă de frontiere, într-un context politic internațional favorabil.

Anii 1919-1920, ani de consacrare internațională a noii Români. La 18 ianuarie 1919 s-a deschis la Paris maratonul Convenției de pace, la care au luat parte 32 de state. Delegația română, condusă de I.C.Brătianu, a fost admisă la conferință având statut de aliat. La 25 ianuarie Consiliul Militar Aliat de la Paris, luând act de hotărârea românilor de la 1 decembrie 1918, a cerut Ungariei să se retragă la vest de Munții Apuseni, pe un aliniament format de localitățile Satu mare, Carei, Salonta și Arad, urmând ca spațiul cuprins între acest aliniament și Munții Apuseni să fie ocupat de trupe franceze.⁷⁰ La 21 martie în Ungaria s-a proclamat Republica Ungară a Sfaturilor, iar noile autorități au refuzat să se conformeze deciziei venite de la Paris. Ca atare, cu acordul Consiliului Militar de la Paris, România a desfășurat acțiuni militare împotriva trupelor maghiare, atingând la 1 mai aliniamentul râului Tisa. La aceeași dată, Rusia și Ucraina au adresat note ultimative României prin care s-a solicitat părăsirea, în 24 de ore, a Basarabiei și Bucovinei, Bucovina fiind considerată ca aparținând Ucrainei, iar Basarabia, Rusiei. La 28 iunie, la Versailles s-a parafat Tratatul de pace dintre Puterile Aliate și Asociate și Germania. Din partea română, tratatul a fost semnat de șeful delegației, I.C.Brătianu, care a părăsit imediat lucrările Convenției fiind nemulțumit de poziția aliaților în problema tratatului cu Austria și în ceea ce privește statutul Banatului. Între 20-23 iulie armatele române au oprit o ofensivă puternică desfășurată de trupele maghiare pe direcția Tisa - Oradea,⁷¹ pentru ca până la 4 august trupele române să ocupe Budapesta. Puterile Aliate și Asociate au semnat tratatul de pace cu Austria la 10 septembrie, iar România l-a semnat la 10 decembrie, fiind obligată să semneze și Tratatul minorităților. Tot la aceeași dată, România și-a pus semnătura și pe tratatul cu Bulgaria, în care se recunoștea faptul că regiunea Cadrilaterului revenea la România. Pe fondul reglementărilor europene, trupele române au început să se retragă din Ungaria, operațiune ce s-a încheiat pe 20 martie 1920. La 4 iunie 1920, Puterile Aliate și Asociate și Ungaria au semnat Tratatul de la Trianon, Ungaria recunoscând unirea Slovaciei și Ucrainei subcarpatice cu Cehoslovacia, a Croației, Sloveniei, Voievodinei, a vestului

⁷⁰ Bărbulescu Petre, Ionel Cloșca, *Op. cit.*, p. 115.

⁷¹ George Cipăianu, *Op.cit.*, p. 120.

Banatului și a regiunii Backa cu Serbia. De asemenea, Ungaria a recunoscut unirea Transilvaniei și Banatului cu România.

Concluzii. Anii 1919-1920 au presupus eforturi diplomatice dramatice pentru consacrarea tuturor cererilor statului român în tratate internaționale. Încă o dată, oamenii politici din România au înțeles ce înseamnă interesele marilor puteri și cum se realizează acestea în raporturile cu țările mici. România a acceptat intrarea în război, garantându-i-se vag susținerea drepturilor românilor aflați sub dominație austro-ungară, după obținerea victoriei, dar și angajamente militare imediate, care s-au dovedit a fi mult amânate. România a fost ademenită de un context internațional menit să favorizeze marile puteri, fiind nevoită să suporte pe teritoriul național un război distrugător și să fie destructurată ca stat național prin Pacea de la București din 7 mai 1918. O pace înrobitoare, dar care a menținut ideea de stat român, stat ce a avut un rol imens în coordonarea idealurilor de unitate națională, inclusiv pe cale militară, dirijând unități militare în toate cele trei direcții – Basarabia, Bucovina și Transilvania – pentru a sprijini forțele unioniste în menținerea ordinii sociale. Când situația militară a devenit favorabilă, România a revenit în rândul țărilor aliate, dar acestea s-au făcut că ignoră sacrificiile poporului român la victoria Puterilor Aliate. Oarecum, stă mărturie Tratatul de la Belgrad, semnat în numele Puterilor Aliate și Asociate, de către Franța, fără ca România să fi fost consultată, un tratat care aproape recompensa Ungaria, adversar militar, dar oferea indirect și României, stat aliat, un teritoriu locuit de români din vechiul imperiu ce se întindea peste Carpați, undeva de la izvoarele râurilor Someș și Mureș, urmând cursul Mureșului până la Arad. Se ignora faptul că „*Efortul militar în cei aproape doi ani de război a fost impresionant, cifrându-se la 1 600 000 de persoane mobilizate și la circa 300 000 de morți, dintre care 85 000 pe câmpul de luptă, 155 000 în spitale, 60 000 în prizonierat.*”⁷² Contextul internațional a devenit favorabil României prin intrarea în luptă a SUA, care și-a asumat rolul de apărătoare a popoarelor asuprite de imperiile europene, și prin voința populațiilor majoritar românească din împrejurimile granițelor de a se uni cu Regatul România. Chiar și așa, creioanele ce s-au aflat în mâinile marilor puteri au amputat serios rezultatele voințelor populare. Generațiile următoare au privit cu mândrie la generația de români 1918, pentru care contextul internațional a constituit numai ocazia care a favorizat un ideal milenar, realizarea statului unitar român de atunci constituind cea mai importantă moștenire lăsată generațiilor următoare.

⁷² Colonel Bujac, *Campaigns de l'Armée roumaine 1916-1919*, Paris, 1933, p.89.

BIBLIOGRAFIE

- BĂRBULESCU P., CLOȘCA I., *Repere de cronologie internațională 1914-1945*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983.
- BUJAC E., *Campagnes de l'Armée roumaine 1916-1919*, Paris, 1933.
- CIPĂIANU G., *La răscruce (toamna anului 1917 - primăvara anului 1918). Marea Britanie și încheierea de către România a unei păci separate*, Oradea, 1993.
- KIRIȚESCU C., *La Roumanie dans la guerre mondiale 1916-1919*, Paris, 1934.
- MUȘAT M., ARDELEANU I., *De la statul geto-dac la statul român unitar*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983.
- PREDA D., ALEXANDRESCU V., PRODAN C., *În apărarea României Mari. Campania armatei române din 1918-1919*, București, 1993.

CONTRIBUȚIA SERVICIILOR DE INFORMAȚII ROMÂNEȘTI LA FĂURIREA ROMÂNIEI MARI

THE CONTRIBUTION OF ROMANIAN INTELLIGENCE AGENCIES TO THE BUILDING OF GREAT ROMANIA

General (r.) prof. univ. dr. Anghel ANDREESCU*

Rezumat: *România Mare, un vis început de Mihai Viteazul, continuat de domnitorul Alexandru Ioan Cuza și desăvârșit de Regele Ferdinand.*

Tribut mare de sânge dat de poporul român, peste un milion de morți, civili și militari, țara devastată, înfometată, infrastructura terminată etc., dar această stare de fapt nu a impresionat prea mult Marile Puteri ale lumii.

În loc de despăgubiri, România a rămas să plătească aproape două miliarde de lei aur; plus două clauze anacronice privind protecția exagerată a minorităților față de Austria și Ungaria.

Totuși Marea Unire rămâne o pagină minunată din istoria Românilor.

Cuvinte-cheie: *România Mare; servicii de informații românești; terorism; gărzi maghiare și sovietice; masacre; despăgubiri de război.*

Abstract: *The Great Romania was a dream started by Mihai Viteazul, continued by the ruler Alexandru Ioan Cuza and accomplished by King Ferdinand.*

There was an impressive blood tribute given by the Romanian people, above one million dead, civilians and military, the country was devastated, the infrastructure was destroyed and so on; but this state of being did not impress the great world powers too much.

Instead of being compensated, Romania was left to pay two billion lei in gold; in addition Austrian and Hungarian minorities in Romania were in given exaggerated protection.

Nevertheless, the Great Union („Marea Unire”) remains a bright page the history of Romanian people.

Keywords: *Great Romania; Romanian intelligence services; Conducting Council; National Guard; Intelligence Office; Military Branch; Hungarian and Soviet guards; massacres; war compensation.*

* General (Chestor de Poliție în rezervă), membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România, E-mail: xwx52@yahoo.com

România Mare, un vis început de Mihai Viteazul la 1600, continuat de domnitorul Alexandru Ioan Cuza și desăvârșit de regele Ferdinand, la finalul primului Război Mondial.

România Mare avea o suprafață de 295 049 km², iar cu românii din toate provinciile românești, astăzi ar fi ajuns la 30 de milioane de locuitori, deci ar fi fost pe locul 5 în Europa.

Tributul mare de sânge dat de poporul român, de peste un milion de oameni, militari și civili, țara devastată de lupte, cu infrastructura distrusă și populația înfometată, nu au impresionat prea mult marile puteri ale lumii.

La Conferința de Pace, României i s-a recunoscut mai puțin de jumătate din pierderi, adică 31 de miliarde lei aur, față de 72 miliarde lei aur cât se cuvenea.

Marile Puteri au refuzat să acorde României despăgubiri din partea Germaniei, ba chiar mai mult i s-a impus României preluarea a 500 de milioane coroane aur din datoria externă a Imperiului Austro-Ungar, plata a un miliard de coroane aur pentru bunurile mobile și imobile imperiale rămase în Transilvania și Bucovina, plus plata a 230 de milioane franci drept cotă de eliberare.⁷³

Probabil că acesta a fost tributul intrării în război alături de Marile Puteri și jertfele mari ale poporului român.

La acestea se mai adaugă și pierderea tezaurului României, depus de Banca Națională a României în Rusia țaristă și confiscat de noua putere comunistă din URSS.

Pe lângă aceste mari neplăceri autorul⁷⁴ citat face trimitere și la faptul că „Unirea Transilvaniei cu România, parafat la 4 iunie 1920 la Trianon, conține o clauză specială privind protecția exagerată a minorităților. Aceiași protecție s-a acordat minorităților și prin tratatul de pace cu Austria.

Chiar mai mult, în timpul negocierilor, în anul 1919, trupele ungare au atacat trupele române din Vestul Munților Apuseni, însă în câteva zile, trupe ale Armatei României au trecut la contraofensivă/contralovitură și au ocupat Budapesta, care a recunoscut fără rezerve toate pretențiile teritoriale ale românilor în schimbul încetării ostilităților.

Probleme deosebite au creat și diviziile ruse, în retragerea lor, din Moldova și din Basarabia, care au jefuit și maltratat populația României. La solicitarea repetată a Sfatului Țării din Republica Moldova, regele Ferdinand a fost nevoit să ordone armatei să intervină.

⁷³ Alin Spânu, *Istoria serviciilor de informații/contrainformații românești în perioada 1919-1945*, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2010, p. 41.

⁷⁴ Idem pct. 1, p. 41.

Un rol deosebit de important în făurirea României Mari, l-au jucat serviciile de informații/contrainformații, alături de unii oameni politici ai vremurilor.

La începutul războiului de făurire a României Mari, Armata dispunea la Marele Cartier General de un birou de informații, de numai 14 militari plus alte persoane care ajutau.

Această lipsă de specialiști, în acest domeniu vital în culegerea de informații despre inamici, s-a repercutat negativ la începutul campaniei din anul 1916, când s-a ajuns la înfrângeri nepermise, desigur cauzate și de lipsa de înzestrare și pregătire adecvată pentru Războiul de Reîntregire Națională.

Misiunea militară din Franța a îmbunătățit acest domeniu și astfel la 20.02.1917, generalul Constantin Prezan, șeful Marelui Cartier General a aprobat „Instrucțiunile asupra organizării și funcționării Serviciului de Informații”, similară celei din Armata Franceză.

Tot atunci s-a înființat și structura acoperită denumită „Serviciul Secret”, condusă direct de Marele Cartier General.

Odată cu înființarea Consiliului Dirigent, ca organ de administrare a Transilvaniei, acesta a avut în organizare și Secția Militară, echivalentul Ministerului de Război, care a cumulat activitatea armatei și a siguranței publice sub conducerea lui Ștefan Cicio-Pop.

Aici au funcționat Gărzile Naționale și un birou de informații necesar pentru organizarea apărării împotriva atacurilor organizate, teroriste asupra populației românești, dar și sprijinul dat armatei române aflată în contraofensivă spre Budapesta.

Astfel la 10.12.1918, Secția Militară a transmis către structurile teritoriale, un ordin privind elaborarea și expedierea unui raport care să cuprindă:

- situația gărzilor române, ungare și săsești (număr, dislocare, valoare militară etc.);
- identificarea depozitelor militare și de alimente, situația acestora;
- legăturile cu gărzile vecine, alte evenimente pe domeniu;
- situația trupelor române și aliate;
- situația și dispunerea ofițerilor din gărzile naționale;
- culegerea de știri confidențiale militare, politice etc;
- identificarea persoanelor suspecte și luarea lor în evidență.

Biroul de Informații al Secției Militare a emis și instrucțiunile de funcționare pentru ofițerii de informații care să ofere date despre:

- trupele maghiare; gărzile maghiare; trupele române, aliate și gărzile române;
- mișcări, transporturi, concentrări de trupe etc.;
- situația politică, alte informații necesare pe domeniu.

Subinspectoratul General de Siguranță din Transilvania era în subordinea Consiliului Dirigent, Resortul Interne (Secția a II-a) și cuprindea misiunile de Poliție și Siguranță.

La comandă era Eugen Bianu.

Atribuțiile acestei structuri erau:

- controlul tuturor străinilor din Transilvania;
- problemele cu caracter subversiv (spionaj, uneltiri);
- propuneri de expulzări a străinilor periculoși;
- cercetarea și urmărirea celor suspecți;
- studiul ziarelor românești și străine referitor la siguranța statului;
- rapoarte zilnice sau ori de câte ori este nevoie.

După anul 1922, toate atribuțiile au fost preluate de Ministerul de Interne și totul subordonat direct D.P.S.G. de la București.

Așa cum am menționat la începutul Războiului, în anul 1916, Armata României nu era pregătită din punct de vedere al culegerii de informații și contrainformații.

După ajutorul dat de Franța, prin noua organizare, Structura de Informații a Armatei a identificat toate unitățile militare inamice pe frontul românesc, între Nistru – Marea Neagră, respectiv: corpurile de armată (4, 6, 8, 11, 13, 17, 21, 26, 18 german; D.15 turcă; Armata Tosef (bulgară); D.1, D.12 mixtă (bulgară – germană) și D.1 Cv.

La 29.04.1919 s-au reorganizat structurile de informații ale Armatei, iar la sfârșitul lunii octombrie 1918 s-a înființat Marele Cartier General care va avea în subordine Secția a II-a Informații, cu cele două birouri.

După anul 1918, Ungaria și Bugaria au alocat fonduri mari pentru compartimentele de culegere de informații militare față de România, pe linia: spionajului clasic, defăimarea imaginii României; interese revizioniste; operațiuni de gherilă, teroriste (URSS).

Acțiunile teroriste au fost îndeosebi din partea URSS în Basarabia și Bucovina, cu acțiuni violente în anul 1918 – de forțare a Nistrului în zona Hotin – Soroca și nu numai.

În anul 1919, au fost anihilate 13 nuclee teroriste și arestate 327 de persoane din URSS.

În anul următor alte 22 de nuclee cu 202 persoane au fost arestate.

Pe Nistru au fost capturați 3002 atacatori, pierzându-și viața: sute de jandarmi, peste 800 de grăniceri și soldați și 31 056 de civili.

Grave atacuri teroriste au fost săvârșite și din partea Ungariei în Transilvania.

Chiar în prezența generalului Berthlot la Arad, „Căștile de Oțel” maghiare au masacrat cu mitralierele peste 300 de oameni pașnici.

La 25.09.2018, ofițerii din R.7 Vânători Infanterie au fost împușcați, inclusiv delegații de români în trenurile spre Alba Iulia.

La Beiuș, o echipă de secui, au obligat pe fruntașii români din oraș să-și sape groapa și i-au asasinat.

La 01.01.1919 aceeași nemernici au tras cu armele într-un tren cu militari din R.16.

Cinci prizonieri din război au fost mutilați.

Comandantul Bg. 3V a fost împușcat de maghiari.

În 15.04.1919, 18 soldați români au fost torturați și uciși.

Exemplele de răzbunare din partea gărzilor maghiare mai pot continua...

A se vedea atrocitățile săvârșite de maghiari în lucrarea „*Fapte din umbră*” sau lucrarea „*Acțiunile separatiste care vizează România*”⁷⁵; când în 1989, aceeași maghiari, au batjocorit polițiștii din Harghita și Covasna, apoi tăindu-le capetele și jucând fotbal cu ele.

În Centru de la Solnoca – una din localitățile din Ungaria, s-au pregătit cei care au comis atentatele teroriste din Transilvania.

În 1924, Ungaria și URSS, au încheiat tratate economice, dar și pe linie de informații pentru recâștigarea Transilvaniei.

Mai apoi, în al Doilea Război Mondial, Horthy a obținut de la Hitler, prin Dictatul de la Viena, acea regiune din Transilvania și din nou au curs răzburările specifice popoarelor migratoare din vechime.

Niciodată nu trebuie uitate origiile dezlănțuite în Transilvania de aceștia, în Trăsnea, Ip etc.

Serviciile de informații/contrainformații românești au întâmpinat destule probleme și în Bucovina, intrată în componența României, astfel chiar au formulat propuneri în favoarea românismului din zonă pentru contracararea propagandei subversive precum:

- trimiterea de învățători români cu dragoste de neam și țară în localitățile cu o populație minoritară pentru educarea elevilor, împreună cu preoții români;
- înființarea de grădinițe cu conducători destoinici să le insuflă spiritul național românesc;
- funcționari serioși, pregătiți pentru scopul de mai sus.

⁷⁵ Anghel Andreescu, Colectiv, *Acțiunile separatiste care vizează România*, Editura Rao, București, 2016

Dacă populația din Bucovina, eterogenă, a acceptat noua guvernare românească, considerată temporară, însă la cinci ani de la unirea cu România, orașul Cernăuți nu a acceptat introducerea limbii române ca limbă oficială.

În partea de sud a României, Dobrogea a suferit cel mai mult în timpul Primului Război Mondial, aceasta fiind administrată de armata bulgară, care a forțat bulgarizarea populației prin actele reprobabile săvârșite.

Probleme deosebite pentru structurile de informații au fost create și în Cadrilater, în special în Caliacra și Durostor, unde bande înarmate au terorizat poporul român în scopul forțării României să cedeze această provincie Bulgariei.

Poate și din acest motiv, prim Înalt Decret Regal, Direcțiunea Poliției și Siguranței Generale (D.P.S.G.), a înființat patru Subinspectorate Generale de Siguranță: Chișinău, Cernăuți, Cuj, Constanța, cu rolul de a identifica și anihila acțiunile antiromânești.

Aceste probleme grave sunt menționate în unele lucrări importante din epocă, precum: lucrarea „*Mișcarea subversivă în Basarabia*” – de Zamfir Husărescu, care reliefează trecerile clandestine, spionajul, contrabanda, sabotajul împotriva României mari; lucrarea „*Mișcarea Revoluționară bolșevică de la Tatar – Bunar*”, despre tentativa bolșevică de destabilizare a statului român din anul 1924 și nu în ultimul rând „*Mișcarea revoluționară comunistă din România în cursul anilor 1918 – 1926 și legătura cu Internaționala a II-a*”, unde sunt menționate modalitățile de acțiune, de neutralizare a agenților sovietici.

Academicianul Buzatu aprecia importanța activității desfășurate de serviciile de informații românești.

„Acest lucru s-a petrecut în primul rând, pentru că România nu a avut ambiții de expansiune și dominație mondială, continentală sau regională, iar în al doilea rând s-a dorit doar obținerea unor date care să contribuie la prevenirea unor agresiuni militare intempestive și să neutralizeze acțiunile subversive interne care puneau în pericol sistemul de guvernământ și ordinea de stat.”⁷⁶

Un rol important în făurirea României Mari l-au avut geograful francezi, conduși de Robert Fischeaux, care s-au deplasat în România și au inventariat localitățile muntoase cu români din Transilvania, omise intenționat de către Ungaria și, astfel, s-a schimbat radical ponderea populației românești care era majoritară în Transilvania.

Aceasta a determinat schimbarea radicală a propunerilor avansate de Ungaria către Marile Puteri de la Paris.

„Românii s-au încadrat în 1918 în ordinea de drept mondială de atunci, ceea ce a determinat Conferința de Pace de la Paris, din 1919 – 1920, să nu facă

⁷⁶ Idem pct. 1, p. 110

altceva decât să valideze hotărârea Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, ca și deciziile similare luate la Chișinău și Cernauți.

*Prin urmare Transilvania este parte integrată a României, iar acesta este un dat care nu suportă discuții.*⁷⁷

*„Marea Unire din 1918 a fost și rămâne pagina cea mai de preț a istoriei românești.”*⁷⁸

BIBLIOGRAFIE

- Colectiv, *România după marea Unire*, Vol. II (1918 – 1933), Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986.
- CONSTANTINIU F., *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2008, Ediția a IV-a revăzută și adăugită.
- PETRESCU S., *Contraspionajul militar – sistem interferent în cadrul celoralte structuri informative în domeniu, care concură la realizarea siguranței naționale*, Editura AISM, București, 1997.
- PETRESCU S., *Informațiile – a patra armă*, Editura Militară, București, 1999.
- POP I.A., *Transilvania. Starea noastră de veghe*, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2016.
- SPÂNU A., *Istoria serviciilor de informații/contrainformații românești în perioada 1919 – 1945*, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2015.

⁷⁷ Ioan-Aurel Pop, *Transilvania. Starea noastră de veghe*, Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2016, p. 12.

⁷⁸ Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2008, p. 300.

MAREA UNIRE ȘI GĂRZILE NAȚIONALE ROMÂNE

GREAT UNION AND ROMANIAN NATIONAL GUARDS

Colonel (r.) Mihai HODOROGEA

Rezumat:

Anul sărbătoririi Marii Uniri de la 1918 reprezintă un important moment de comemorare a evenimentelor tumultuoase ce au urmat Primului Război Mondial, care a generat schimbări profunde în istoria Europei începutului de secol XX, și au avut ca rezultat major reconfigurarea spațiului central și est-european în granițele naționale pentru majoritatea celor care, de secole, fuseseră asupriți de cele două imperii, austro-ungar și țarist.

Pentru națiunea română, consecințele majore ale destrămării imperiului austro-ungar și a revoluției bolșevice au fost momentul istoric astral al împlinirii idealului eliberării naționale al generației pașoptiste și sfârșitul unei lungi perioade istorice de asuprire și umilințe pentru neamul românesc.

Cuvinte-cheie: *realitate istorică; evenimente astrale; Marea Unire; românii ardeleni; redeșteptare națională.*

Abstract:

The year of celebrating Great Union in 1918 represents an important moment of commemorating the tumultuous events in the aftermath of World War I, that generated profound changes in European history at the beginning of 20th century and resulted in a major reconfiguration of Central and Eastern-European region within their national boundaries for most of those who had been for centuries oppressed by the two empires, Austro-Hungarian and Tsarist.

As for Romanian nation, the major consequences of the dismantling of Austro-Hungarian Empire and of the Bolshevik revolution were the great historical moment of fulfilling our national desiderate of national freedom set by the '48 generation and the end of a long historic period of oppression and humiliations for the Romanian population.

Keywords: *historical reality; tremendous events; Great Union; Transylvanian Romanians; national reawakening.*

În mass-media ultimului an au apărut idei referitoare la faptul că românii ardeleni ar fi manifestat o atitudine pasivă, neangajată în efortul militar național al Marii Uniri, sau că unirea ar fi în mare măsură rezultatul efortului politic, economic și militar al românilor din regat și ardelenii au fost beneficiarii nemeritorii ai evenimentelor. Aceste idei nu au nimic în comun cu realitatea istorică: românii ardeleni, cei care au suferit o prea lungă și nedreaptă asuprire au fost supuși unui

îndelung proces de deznaționalizare și asimilare forțată, ei au generat amplul proces al redeșteptării naționale, ei au fost focul viu al dorinței de unire și, în vâltoarea evenimentelor, au avut o contribuție meritorie la înfăptuire României Mari.

Un exemplu de patriotism este generalul Moise Groza (n. 2.02.1844, - d. 9.04.1919, *Brăila*). Acesta părăsește armata austro-ungară și se încadrează în armata română, participă la războiul de independență unde se remarcă prin eroism, fapt pentru care este avansat de două ori la excepțional.

În cadrul imperiului austro-ungar componenta românească a regimentelor de infanterie din Ardeal și Bucovina reflectă în bună măsură componența etnică a populației și era semnificativă în raport cu reprezentarea politică.

Regimentele cu pondere românească însemnată din Transilvania și Banat erau cuprinse în Corpul XII de Armată (Sibiu) și Corpul VII de Armată (Timișoara),⁷⁹ astfel:

- IR 2 Brașov (27%);
- IR 5 Sătmăr (39%);
- IR 33 Arad (54%);
- IR 37 Oradea Mare (49%);
- IR 43 Caransebeș (78%);
- IR 50 Alba Iulia (71%);
- IR 51 Cluj (72%);
- IR 61 Timișoara (38%);
- IR 62 Târgu Mureș (46%);
- IR 63 Bistrița (73%);
- IR 64 Orăștie (86%).

În Bucovina regimentul majoritar românesc IR 41 Cernăuți, avea o pondere de 54% români.⁸⁰

După cum remarca I. I. Șerban în articolul său *Românii în armata Austro-Ungară în anii primului Război mondial*⁸¹, ponderea ofițerilor proveniți din rândul minorităților etnice ale imperiului era de doar 10%, în timp ce ponderea soldaților era de 50%. Această disproporție era efectul politicii imperiale a controlului minorităților prin conducerea structurilor militare aproape în totalitate de către reprezentanții austrieci și ungari.

Cu toate acestea au existat ofițeri din rândul românilor ardeleni care s-au remarcat în armata austro-ungară, la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX, după cum urmează:

- *General Traian Băcilă* (n. 23.12.1867, Caransebeș - d. 10.06.1931);

⁷⁹ https://ro.wikipedia.org/wiki/Armata_Austro-Ungar%C4%83 - cite_note-2

⁸⁰ https://ro.wikipedia.org/wiki/Armata_Austro-Ungara

⁸¹ https://diam.uab.ro/istorie.uab.ro/publicatii/colectia_aush/annales_2_3/21.pdf

- *Locotenent Ioan Sava*, pilot, prizonier în Rusia (n. 7.02.1889, Ghijasa de Sus – d. 7.05.1924, Arad);
- *General Nicolae Cena* (n. 3.12.1844, Mehadia, comitatul Caraș-Severin – d. 14.03.1922, Mehadia) a fost un Feldmarschalleutnant al Armatei Imperiale și Regale Austro-Ungare, apoi general de divizie în România;
- *General Traian Doda* (n. 14.07.1822, satul Prilipeț, județul Caraș-Severin – d. 16.07.1895, Caransebeș);
- *General Gheorghe Domășnean* (n. 20.10.1868, Mehadia, Austro-Ungaria – d. 18.09.1940, Timișoara, general de divizie);
- *General Dionisie Florianu* (n. 3.05.1856, Racovița – d. 13.07.1921, Viena);
- *General Teodor de Gabriel* (n. 17.12.1861, Brünn – d. 21.11.1944, Innsbruck);
- *General Alexandru Guran* (n. 15.05.1824, Borlovenii Vechi, comitatul Caraș-Severin – d. 18.05.1888, Viena), comanda Școlii de Război și a Școlii de Administrație;
- *General Alexandru Hanzu* (n. 17.10.1871, loc. Cacova, jud. Sibiu – d. 1949);
- *General Ion Iovescu* (n. 1851, Bozovici – d. 1915, Budapesta);
- *General Alexandru Lupu* (n. 18.10.1838, Lugoj – d. 1.08.1925, Viena);
- *General Nicolae Lugojanu* (n. 16.12.1854, Caransebeș – d. 27.03.1927), reîncadrându-se în armata română în ianuarie 1919, a fost înălțat la gradul de general de divizie;
- *General Dănilă Papp* (n. 20.05.1868, Avram Iancu, județul Bihor – d. 1950, Sibiu, județul Sibiu, România) a fost un general român, fost colonel în armata austro-ungară;
- *Medic militar Pompiliu Nistor* (n. 16.10.1883 în comuna Arpătac din Comitatul Trei Scaune, Austro-Ungaria - astăzi Araci, comuna Vâlcele din județul Covasna – d. 19.07.1961);
- *General Leonida baron de Pop* (n. 15.10.1831, Năsăud – d. 1.12.1908, Baden, Austria) a fost un Feldzeugmeister imperial austriac și adjutant general al cancelariei militare a împăratului Franz Joseph al Austriei;
- *General Mihail Șandru* (n. 10.03.1852, comuna Mehadica, județul Caraș-Severin – d. 9.04.1930, Viena) a fost un general de origine română în Armata Comună a Austro-Ungariei, comandant al brigăzii nr. 31, care a avansat până la gradul Feldmarschalleutnant;
- *General Theodor Seracin* (n. 5.02.1836, Caransebeș – d. 12.03.1901, Caransebeș);

- *Colonel David Urs* (n. 1.04.1816, Mărgineni, comitatul Făgăraș – d. 10.09.1897, Sibiu) Ordinul Maria Terezia;

- *Locotenent-colonel Alexandru conte Wassilko de Serecki* (n. 2.02.1871, Castelul Berhomet – d. 21.07.1920, Bârlad).

Din această galerie a personalităților militare românești din Ardeal, se detașează generalul **Ioan Boeriu**, baron de Polichna (n. 10.10.1859, Vaida-Recea, Comitatul Făgăraș, azi Recea, județul Brașov – d. 2.04.1949, Sibiu) a fost un Feldmarschalleutnant în Armata Comună a Austro-Ungariei, ridicat la rangul de baron, comandant al Regimentului de Infanterie 76, decorat cu Ordinul Maria Terezia, apoi general de corp de armată în România Mare. Aproape uitat de istorie, acest mare român, într-un moment de răscruce pentru unitatea neamului românesc, a avut o contribuție esențială în realizarea structurilor militare, create *ad hoc*, **Gărzile Naționale Române**.

În a doua parte a anului 1918, imperiul austro-ungar intra în soluție. Eșafodajul politico-militar al Puterilor Centrale se ruinase pe fondul înfrângerilor suferite pe majoritatea fronturilor din Europa. Falimentul politic al imperiului habsburgic, cel care dominase autoritar și asuprise popoarele din centrul și sud-estul Europei, era o realitate care, în noile condiții trebuia să-și găsească rezolvarea cu toată rezistența și încercarea monarhiei de a păstra, măcar formal, tutela asupra popoarelor din fostul imperiu.

Spiritul libertății naționale era mult mai puternic decât cel imperial și toate naționalitățile, mai mari sau mai mici, au ales invariabil separarea de imperiu și alegerea unui destin liber. Ungaria a încerca, să se despartă de Austria dar, în același timp, să-și păstreze hegemonia asupra minorităților din partea ungară a dublei monarhii.

La 3/16 octombrie 1918, Carol I al Austriei proclamă federalizarea Imperiului, ceea ce reprezintă destrămarea *de facto* și sfârșitul statului austro-ungar, în noul format politic drepturile românilor erau ignorate.

Referindu-se la maghiarizare forțată, Milton G. Lehrer în lucrarea sa *Ardealul pământ românesc*, ne spune următoarele: „*Cu un număr mic de conaționali ei au vrut să stăpânească un maximum de teritorii, fiind obsedați de o iluzie, de un quasimit: împărăția Sfântului Ștefan. Mai mult încă, unii dintre regii Ungariei au nutrit la un moment dat speranța unei dominații universale, vrând să reînvie sub egida lor Imperiul Roman de odinioară*”.⁸² Această discrepanță între realitatea istorică și idealurile iluzorii ale maghiarilor a produs suferință și dezbinare în spațiul central și est european ale căror reverberații le percepem și astăzi.

⁸² Milton G. Lehrer, *Ardealul pământ românesc*, Editura științifică și enciclopedică București, 1989, p 75.

Politica agresivă de maghiarizare promovată de guvernul de la Budapesta la sfârșitul veacului al-XIX-lea și începutul secolului XX, prin limitarea drastică sau interzicerea învățământului în limba română, deznaționalizarea prin religie, maghiarizarea prin administrație și armată, a amplificat dorința de libertate națională a românilor din Ardeal, a creat neliniște și îngrijorare în întreg spațiul românesc. Oamenii politici, intelectualitatea românească au urmărit cu atenție și îngrijorare desfășurarea evenimentelor din Ardeal și au căutat soluții de rezolvare. Aceste preocupări s-au regăsit în scopul politic al intrării României în Primul Război Mondial.

Milton G. Lehrer, în aceeași lucrare, referindu-se la deznaționalizarea românilor din secuime ne spune următoarele: „*Ultimul secol a cunoscut mijloacele violente ale deznaționalizării forțate pe care autoritatea ungurească a exercitat-o în regiunea secuiască, cu mai multă vigoare încă decât pe restul teritoriului. De unde, însă, în restul Transilvaniei, românismul a putut - grație superiorității sale numerice - să reziste cu mai multă eficacitate atacurilor dezlănțuite împotriva lui, în secuime deznaționalizarea a avut efectele cele mai dezastruoase pentru elementul românesc. Ea a îmbrăcat caracterul unei veritabile exterminări.*”⁸³

Toate naționalitățile au constituit consilii naționale care să le reprezinte interesele în noul context social politic. **Consiliul Național Român** se constituie la Budapesta, la 30 octombrie 1918, având ca fondatori Partidul Național Român și reprezentanți ai mișcării social-democrate din care făceau parte personalități ale vieții politice ardeleno-ardelene astfel: Vasile Goldiș, Ștefan Cicio Pop, Aurel Lazăr, Alexandru Vaida-Voievod, Aurel Vlad, Ion Flueraș, Iosif Renoiu, Iosif Jumanca și Baziliu Surdu.⁸⁴ Pentru a fi în contact cu populația românească și pentru a conduce din interior activitatea de emancipare națională consiliul se mută la Arad unde își începe activitatea pe 2 noiembrie 1918, Președinte al consiliului este numit Ștefan Cicio Pop, în casa căruia își începe activitatea consiliul.

Sarcina principală a Consiliului a fost organizarea teritorială până la nivel comunelor pentru a putea conduce eficient activitatea de independență față de imperiul austro-ungar și apoi realizarea unirii cu România. A început o febrilă activitate de formarea a organizațiilor teritoriale până la nivelul comunelor, pentru a realiza dezideratul de a conduce efectiv viața politică din Transilvania.

Sarcinile Consiliului Național Român nu se puteau realiza fără un climat de ordine publică și de siguranță într-o vreme în care dezordinea datorată destrămării imperiului, lipsa autorității, numărul mare de militari reveniți de pe front și abuzurile autorităților maghiare erau frecvente. Consiliul ia decizia de a constitui

⁸³ Ibidem, p 62.

⁸⁴ https://ro.wikipedia.org/wiki/Consiliul_Na%C8%9Bional_Rom%C3%A2n_Central - cite_note-2

Gărzile Naționale Române care aveau ca sarcină: „... asigurare a ordinii publice și de apărare a drepturilor naționale rezultate din principiul autodeterminării, al libertății și unității naționale, constituite în cursul lunilor noiembrie - decembrie 1918 în ținuturile locuite de români dintre Carpați, Tisa și Dunăre. Ele au fost organizate de către Consiliul Național Român Central și subordonate acestuia și, alături de Consiliul Dirigent au avut calitatea de organisme executive.”⁸⁵

Această structură s-a constituit pe bază de voluntariat și a ființat ca o structură militară. În componența Gărzii au intrat militarii de origine română ai fostei armate austro-ungare, veniți de pe front. Dotarea cu armament și tehnică de luptă a fost asigurată prin preluarea de la vechile structuri militare. Prestigiul de care se bucura în rândul populației din Ardeal fosta armată imperială, din care s-au format Gărzile Naționale Române, a contribuit la încrederea populației în acțiunea de dobândire a independenței naționale a românilor din Ardeal. Gărzile Naționale au adoptat o atitudine activă față de acțiunile administrative și militare ostile promovate de guvernul de la Budapesta, asigurând independența și libertatea de acțiune a Consiliului Național Român.

Desfășurarea evenimentelor

Consiliul ia decizia de separare politică și administrativă de guvernul de la Budapesta. Astfel la data de 9 noiembrie 1918 printr-o notă diplomatică, redactată de către Vasile Goldiș, solicită imperativ guvernului maghiar preluarea „puterii depline de guvernare asupra teritoriilor locuite de români în Ardeal și Țara Ungurească,”⁸⁶ termenul fiind fixat la 12 noiembrie 1918, la ora 18.

Partea maghiară, în răspunsul său, solicită o amânare de 12 ore, și trimite o delegație pentru tratative care nu duc la nici un rezultat. Consiliul Național Român Central, după două zile de negocieri la 14 noiembrie 1918 transmite poporului român din Transilvania decizia de *Desfacerea totală*.

Consiliul Național Român Central declară la 15 noiembrie 1918, unirea românilor transilvăneni, crișeni, bănățeni și maramureșeni cu Regatul României printr-o Mare Adunare Națională. În acest scop editează *Regulamentul* pentru alegerea deputaților în vederea votului pentru Unirea cea Mare.

Alegerea deputaților urma să se facă în următoarele 10 zile în conformitate cu *Legea electorală din 1910*, pe circumscripții, în toate localitățile desemnate a fi centre electorale. Numărul deputaților aleși, s-a decis a fi cinci pe circumscripție electorală, aleși prin vot universal deschis. Este pentru prima dată când bărbații și femeile aveau dreptul de a-și exprima votul direct.

⁸⁵ https://ro.wikipedia.org/wiki/Gărzile_Naționale_Române

⁸⁶ https://ro.wikipedia.org/wiki/Consiliul_Na%C8%9Bional_Rom%C3%A2n_Central - cite_note-3

La 18 noiembrie 1918, Consiliul Național Român Central redactează, prin același Vasile Goldiș, manifestul *Către popoarele lumii*, semnat în numele Marelui Sfat al Națiunii Române de Ștefan Cicio Pop, prin care se făcea cunoscut refuzul autorităților maghiare de a ține seama de revendicările juste ale populației românești. (*Conținutul Manifestului este prezentat integral în Anexa 1. fiind preluat din Revista Biserica și Școala, a diecezei greco-orientale române din Arad, numărul 46, din 11/24 noiembrie 1918.*)

Se vorbește foarte puțin despre contribuția deosebită a bisericii române din Ardeal la Marea Unire prin participarea directă la pregătirea actului unirii, prin publicarea documentelor Consiliul Național Român Central, prin păstrarea limbii române și a tradițiilor românești. Trebuie remarcată preocuparea bisericii de a informa prin publicațiile despre realitățile și reformele ce aveau loc în Regatul României. Prezentăm în continuare Manifestul Regelui Ferdinand al României.

Manifest

Regele *Ferdinand* al României a adresat țării, în interesul reformelor interne, manifestul de mai jos:

Români!

Împrejurările ne dau din nou puțința să îndeplinim ceea ce V'am făgăduit și ceea ce în sufletul Meu n'am încetat să voiesc.

Reformele constituționale, care asigură tuturor cetățenilor votul obștesc și țăranilor proprietatea a 2 milioane de hectare din proprietatea mare particulară, precum și moșiile Domeniului Coroanei, Statului, așezămintelor de binefacere, guvernul Meu le va înfăptui.

Pe temeiul lor vom asigura viața socială și economică cu mai multă dreptate și mai mult spor pentru cei ce muncesc.

Guvernul Meu va lua fără întârziere măsurile cuvenite pentru ca aceste reforme' să ia ființă.

În vechiul Regat, ca și în Basarabia, voim ca cuvântul dat să se îndeplinească.

Români!

Mai mult decât ori când azi țara are nevoie de unirea tuturor. Orice ațâțare la ură și desbinare e vătămătoare și vinovată.

Numai prin concordie și prin ordine vom putea îndeplini înaltele datorii obștești.

Mă îndreptez către voi cu dragoste și credință, sigur că la voi găsesc aceleași sentimente de iubire și încredere în Regele vostru, care prin unirea noastră va da scumpei noastre Români putere și propășire.

(ss) *Ferdinand*.

Președintele consiliului de miniștri:

(ss) *C. Coandă*,

General de corp de armată, adjutant

Unul dintre cei mai activi politicieni implicați în procesul de unificare a Ardealului cu România este fără îndoială Iuliu Maniu. Din însărcinarea Comitetului Național Român acesta urma să reprezinte Ardealul cu portofoliul afacerilor externe și militare.

În acest scop încearcă să adune sub comandă unică regimentele românești din Viena și Praga. Convoacă ofițerii români din cele două garnizoane și constituie Sfatul soldaților români din Viena. Cu Regimentul 64 Orăștie, staționat la Viena, reușește să ocupe cazărmile din capitala austriacă.

Iuliu Maniu împreună cu generalul Ioan Boeriu se implică în eliminarea bandelor bolșevice din Viena și Praga după care revin, cu destule peripeții, în Ardeal pentru a asigura înfăptuirea Marii Uniri.

Anexa 1

Manifestul

*Către popoarele lumii*⁸⁷

Națiunea română din Ungaria și Transilvania, ținută de veacuri în robie trupească și sufletească de către clasa stăpânitoare a poporului maghiar, eliberată acum din sclavie prin strălucita învingere a armelor, cari s'au luptat pentru drepturile civilizației umane împotriva principiului barbar al opresiunii naționale și de clasă, înaintea guvernului opresorilor de până aci a declarat voința sa de a se constitui în stat liber și independent spre a-și putea valida nelimitat forțele sale în serviciul culturii și al libertății omenesci.

Guvernul opresorilor de până aci a denegat adeziunea sa la această hotărîre a națiunii române și în fața dreptului firesc al fiecărei națiuni de a fi stăpână, asupra sa și a teritoriului locuit de dânsa, guvernul opresorilor opune forța brutală a statului oprimator.

De veacuri clasa oprimătoare a poporului maghiar a sfâșiat trupul națiunii noastre prin icuri străine, iar dela înfăptuirea constituționalismului fals din 1867 scopul mărturisit al politicei de guvernament în statul ungar a fost desființarea noastră națională. Prin colonizări fără rost pe pământul strămoșilor noștri, prin maghiarizarea necruțătoare a tuturor acelor Români, cari au fost nevoiți să aibă

⁸⁷ Revista *Biserica și Școala*, tiparul și editura diecezane greco-orientale române din Arad, numărul 46, 11/24 noiembrie 1918.

raporturi mai nemijlocite cu stăpânirea maghiară, prin invadarea pe teritoriul românesc a sutelor de mii de slujbași publici maghiari, prin împiedecarea poporului nostru de a-și mulțumi însuș trebuințele sale industriale, s'au maghiarizat orașele și s'a împetrișat etnicește teritoriul locuit de națiunea română prin mijloace artificiale și în scopul barbar al nimicirii noastre.

Această stare de lucruri, produsă prin opresiune și fărădelege, acum guvernul maghiar o invoacă de justificare a opunerii sale la hotărîrea națiunii române de a-și întemeia pe pământul său strămoșesc statul său liber și independent. Starea produsă prin crimă săvârșită până aci împotriva libertății noastre naționale acum se prezintă ca o justificare a noului atentat, ce se intenționează împotriva existenței noastre.

Ar trebui să ne luăm dreptul nostru cu forța, dar oricât de hotărîți suntem să jertfim viața pentru libertatea națională, în ziua, când sărbătorim învingerea civilizațiunii asupra barbariei, și așteptăm legiferarea internațională, care va înlocui forța brutală prin dreptate și va înlătura pretutindeni urmările stăpînirilor neomenești, națiunea română se abține de la mijloacele barbare la regularea raporturilor dintre popoare, ci iată protestează înaintea lumii întregi împotriva fărădelegii guvernului maghiar, care și acum încearcă a supune națiunea română dominațiunii străine și o împiedecă dela constituirea sa în stat liber și independent.

Națiunea română din Ungaria și Ardeal nu dorește să stăpânească asupra altor neamuri. Lipsită cu desăvârșire de orice clasă istorică stăpânitoare națiunea română prin ființa sa însaș este întruparea democrației celei mai desăvârșite. Pe teritoriul său strămoșesc națiunea română este gata a asigura fiecărui popor deplină libertate națională și organizarea sa în stat liber și independent o va întocmi pe temeiurile democrației, care va asigura tuturor, indivizilor aflători pe teritoriul său egalitatea condițiunilor de viață, unicul mijloc ai desăvârșirii omenești.

Națiunea română din Ungaria și Transilvania însă nu admite mistificarea îndreptățirii pretenziunilor sale prin stările produse de încercările seculare pentru nimicirea ei, protestează împotriva revendicărilor maghiare asupra teritoriului românesc, care dela descălicarea împăratului Traian și până astăzi a fost muncit cu brațele noastre și îngrășat cu sângele nostru și sub nici o condițiune nu mai voiește să trăiască în legătură de stat cu națiunea maghiară, ci este hotărîță a-și înființa pe teritoriul locuit de dânsa statul său liber și independent. Anunțând popoarelor lumii aceasta voință și hotărîre a sa națiunea română din Ungaria și Transilvania invoacă pe seama sa sprijinul lumii civilizate și geniul libertății omenești declarând sărbătorește, că din ceasul acesta, oricum ar decide puterile lumii, este hotărîță a peri mai bine, decât a suferi mai departe sclăvia și atârnairea.

Națiunea română din Ungaria și Transilvania speră și așteaptă, că în niziunța ei pentru libertate o va ajuta întreg neamul românesc, cu care una voim a fi de aici înainte în veci.

MARELE SFAT AL NAȚIUNII ROMÂNE DIN UNGARIA ȘI TRANSILVANIA.

Secretar: DR. GH. CRIȘAN

Președinte DR. ȘTEFAN C. POP.

Anexa 2

Anunț de participare la Marea Adunare Națională

INFORMAȚIUNI⁸⁸ Adunare națională. *Marele sfat al Națiunii române din Ungaria și Transilvania convoacă Adunarea națională la Alba-Iulia, cetatea istorică a neamului nostru, pe ziua de Duminecă în 18 Noemvrie (1 Decemvrie) a. c. la orele 10 a. m.*

La adunare vor lua parte: Episcopii români, toți protopopii în funcțiune ai celor două confesiuni românești, câte un exmis al fiecărui Consistor și Capitlu, câte 2 exmiși ai societăților culturale, câte 2 exmiși din partea fiecărei reuniuni femeiești, dela fiecare școală secundară, institut teologic, pedagogic și școală civilă câte 1 reprezentant, câte 2 delegați dela fiecare reuniune învățătorească, garda națională va fi reprezentată prin câte un ofițer și un soldat din fiecare secțiune comitatensă, câte 2 delegați dela fiecare reuniune de meseriași, delegații partidului social-democrat român, tinerimea universitară prin câte 2 exmiși, fiecare cerc electoral român va trimite 5 reprezentanți.

BIBLIOGRAFIE

MILTON G. L., *Ardealul pământ românesc*, Editura științifică și enciclopedică București, 1989.

Revista *Biserica și Școala*, tiparul și editura diecezane greco-orientale române din Arad, numărul 46, 11/24 noiembrie 1918.

https://ro.wikipedia.org/wiki/Armata_Austro-Ungar%C4%83 - cite_note-2.

https://ro.wikipedia.org/wiki/Armata_Austro-Ungara.

https://diam.uab.ro/istorie.uab.ro/publicatii/colectia_aush/annales_2_3/21.pdf.

https://ro.wikipedia.org/wiki/Consiliul_Na%C8%9Bional_Rom%C3%A2n_Central - cite_note-2.

⁸⁸ Idem.

https://ro.wikipedia.org/wiki/Gărzile_Naționale_Române.
https://ro.wikipedia.org/wiki/Consiliul_Național_Român_Central
- cite_note-3.

CONSPIRAȚII ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI ÎN PERIOADA MARELUI RĂZBOI

CONSPIRACIES AGAINST ROMANIA DURING THE GREAT WAR

General-locotenent (ret.) dr. Grigore STAMATE

Rezumat: Autorul articolului analizează situația internațională din primăvara anului 1917, modul cum era privită România în cancelariile occidentale și eforturile personalităților politicii românești pentru promovarea intereselor naționale.

Sunt supuse atenției cititorului principalele documente, ce au apărut pe plan internațional, privitoare la statutul ce urma să fie rezervat României după încheierea Primului Război Mondial, precum și a eforturilor diplomației românești pentru a fi recunoscute aspirațiile legitime ale poporului român.

Cuvinte-cheie: documentele vremii și prevederile acestora; conspirații împotriva României; eforturile diplomației românești; aspirațiile legitime ale poporului român.

Abstract: The author of the article analyses the international situation in the spring of 1917, the way Romania was regarded in Western administrations and the efforts made by the remarkable personalities of Romanian politics for promoting national interests.

Moreover, the author presents the main documents that were issued internationally, regarding the statute that Romania was going to have in the aftermath of World War I and the efforts made by Romanian diplomats for the Western acknowledgement of Romanian people's rightful aspirations.

Keywords: documents of the time and their provisions; conspiracies against Romania; efforts made by Romanian diplomacy; rightful aspirations of the Romanian people

Lăsând deoparte cazurile izolate, războaiele niciodată nu s-au declanșat odată cu slobozirea primei lovituri de tun, după cum nu s-au încheiat nici când ultimul soldat a părăsit tranșeea. Sorgintea, ca și finalul oricărei conflagrații s-a hotărât, s-a amplificat sau chiar s-a deturnat dincolo de teatrul de operații, în culisele oculte ale puterilor mondiale.

Primăvara anului 1917 – denumită și „*epoca pipăirii terenului în vederea încheierii păcii*” a debutat cu două mari episoade în ansamblul conspirațiilor împotriva României. Primul, avându-l ca protagonist pe cumnatul împăratului Carol I al Austriei, respectiv Carol al IV-lea al Ungariei, prințul Sixt de Bourbon.

Acesta, un personaj cu trecere în rândurile protipendadei franceze, a fost însărcinat special de către monarhul Imperiului Austro-ungar să intervină pe lângă autoritățile de la Paris pentru încheierea unei păci separate cu Puterile Antantei. La o adică, chiar și fără știința aliatului principal, Germania.

Din noianul aranjamentelor, doresc să prezint doar pe cele care vizau nemijlocit soarta Regatului român. La acea dată, un stat greu încercat de eșecul bătăliilor din toamna anului 1916, cu administrația și casa regală în retragere, cu Oltenia, Muntenia și Dobrogea sub ocupație, cu armata diminuată și încă nerefăcută, cu o populație greu încercată de efectele războiului, de gerurile unei ierni năprasnice, de sărăcie și de boli.

Concret, ce le propunea Sixt de Bourbon Aliaților: România să revină la *statut quo-ul ante bellum*, fără de nici-o compensație în plus. Mai mult, la nevoie, aceasta să fie dezmembrată și împărțită, potrivit unei scheme arbitrar stabilită; avantajoasă, desigur, Austriei. În schimb, pentru o așa-zisă „echilibrare”, Sixt de Bourbon dădea asigurări privitoare la realipirea Alsaciei și Lorenei la Franța, refacerea teritorială a Belgiei, potrivit interesului francez, dar și anumite binefaceri pentru Serbia, aflată în tabăra Antantei.

Chestiunea aceasta - mă refer, îndeosebi la România - nu s-a rezumat doar la nivel de aspirație ci, profitând de relațiile apropiate cu elita politică franceză, s-a dezvoltat până la cel mai înalt nivel de reprezentare, astfel încât, primul-ministru Ribot a fost nevoit să intervină cu fermitate și să le spună tuturor că: „*Obligațiile noastre față de România sunt mai mari decât față de Serbia, fiindcă România nu a intrat în război decât pentru noi*”. La care s-au raliat și alți înalți demnitari, cu deosebire militari, care au înțeles foarte bine substratul propunerilor austriece.

Al doilea episod, și mai întunecat decât primul, a fost reprezentat de către fostul ministru plenipotențiar al Austro-Ungariei, la București, contele Ottokar Czernin - la acea dată, ministru de externe al Imperiului. Un diplomat persuasiv, răuvoitor în privința României, care nu-i putea ierta afrontul la propunerile sale de aderare la Puterile Centrale și deconspirarea rețelei de spionaj, pe care, împreună cu serviciile germane ajunsese să o extindă până la nivelul politic și militar românesc de vârf. Evidențiez, în acest sens, doar pe Alexandru Marghiloman, om politic de bază, fost ministru de externe și viitor prim-ministru - cu toate încercările sale și ale unor adepți, de disculpare ulterioară - precum și pe Vasile Zottu - Șeful Statului Major General, care a fost nevoit să se sinucidă, pentru a nu se prezenta în fața Curții Marțiale; deși motivația acestui gest a fost, de asemenea, denaturată. Dar, să vedem cu ce variante opera - în defavoarea României - contele Czernin, care, în felul său duplicitar, urmărea distrugerea completă a României: fie prin alipire, fie prin spargere. Astfel, în prima variantă, propunea împărțirea României între Rusia, care să preia, în întregime, Moldova; Austro-Ungaria care să preia

Oltenia și Muntenia, iar Bulgariei i se rezerva Dobrogea. În a doua variantă, ca pentru a preveni temerea că apropierea dintre Rusia și Bulgaria ar putea fi periculoasă, propunea ca România să rămână - chipurile - ca tampon între cele două țări, prin reducerea dimensiunii sale teritoriale la un stat micuț, după modelul Monaco, care să fie plasat la Gurile Dunării. Adică, în Deltă. Surprinzător, în cea mai josnică și dușmănoasă tentativă de dispariție a unui stat european multimilenar, cu o istorie atât de îndelungată și zbuciumată, plină de învățăminte. Toate acestea nu se limitau la stadiul de simplă intenție ci, asemenea variante au constituit baza întocmirii așa-zisului „*document de la Viena*”, care a fost prezentat inclusiv Germaniei și a fost analizat, în amănunțime și la Berlin, dar și în alte cancelarii, inclusiv de peste Ocean. Și astfel „*Memoriul lui Czernin*”, după însușirea sa - cu rezerve, ce-i drept - și de către nemți, a devenit „*Documentul de la Berlin*”, ale cărui prevederi, în parte, au fost incluse și în Acordul de la Kreuznach încheiat la 18 mai între Germania și Austria. Iată și conținutul respectivului paragraf: „*În cazul când Germania își anexează Curlanda și Lituania și își alipește Polonia, atunci ea consimte că România ocupată - exclusiv Dobrogea bulgărească (până la granița de la 1913) și o fâșie teritorială până la sud de linia ferată Cernavodă-Constanța - să cadă, ca stat deosebit, în sfera de interese a Austro-Ungariei, cu garantarea participării economice a Germaniei în România*”.

Față de asemenea aberații, apare fireasca întrebare: Ce se spunea în tabăra Alianților, din care și Regatul român făcea parte. Majoritatea a fost siderată, dar au fost și unii - nu mulți - care s-au manifestat cu interes față de propunerile susmenționate. Între aceștia, îl avem în vedere pe contele francez Armand, care a prezentat contelui Revertera, un alt acolit al împăratului Austro-Ungariei un alineat, care s-ar fi vrut să fie introdus în propunerile de pace, în referire la viitorul României. Adică: „*România va fi restabilită în frontierele sale anterioare Tratatului de pace de la București din 1913*”. După cum observați, tocmai varianta prințului Sixt de Bourbon.

Poate că veți avea în intenție să credeți că acesta era doar unul dintre cei care acționau, în nume propriu, fiind - probabil - un simplu adept convertit de către Bourbon. Din nefericire însă, Armand avea abilitatea să vorbească în numele Antantei. Chiar dacă nu s-a ajuns și la o finalizare în sensul celor dorite de austro-ungari. Să reținem totuși că din partea Puterilor Centrale, cei care s-au manifestat cu rezervă față de variantele de mai sus au fost germanii. Nu pentru că ar fi fost preocupați cumva de soarta României ci, pur și simplu, pentru că, la acea dată, ei nu concepeau defel să piardă războiul, iar variantele lor aveau o cu totul altă perspectivă, pe care nu înțelegeau să o facă cunoscută și altora.

Dar, oare, ce făceau în acest timp reprezentanții Ungariei? - dintotdeauna ostilă, revanșardă și dornică să obțină cât mai mult, pe seama României. Se

rezumau ei doar la demersurile de la nivelul comun!? Nicidecum. Pe acest fond destabilizator, Ungaria desfășura o propagandă vehementă, falsă și denigratoare împotriva României, la toate eșaloanele și pe toate planurile. Cu deosebire, pentru influențarea statelor cu putere de decizie, la acea vreme. Cu deosebire, în Anglia - chiar și în Rusia - dar, mai ales, în S.U.A., unde populația era mai puțin avizată asupra realităților din această parte de Sud - Est a Europei.

În timp ce România nu dispunea de nici un fel de reprezentanță diplomatică, Ungaria își avea propriile sale organisme de presă și de propagandă în cadrul ambasadei din Statele Unite, care acționau intens pentru dezinformare, escamotare a adevărului istoric și promovarea interesului național, ca și a aspirațiilor de secole ale fostului imperiu.

Un punct extrem de nevralgic pentru România, care avea să se convingă, dureros, de aceste mașinațiuni, chiar pe timpul tratativelor Conferinței de Pace de la Paris. Căci, influența ungară asupra cercurilor reprezentative americane a fost colosală, încât mai-marii acestora declarau că „*recunoaștem aspirațiile legitime ale poporului român dar nu subscriem la propunerile sale concrete*”. Mai grav de atât, nici că se putea.

Ar fi multe de spus și despre Italia, care, ne-a trădat așteptările încă din primăvara lui 1915, ca și ulterior, la Conferința de Pace. Ca și despre Serbia, ale cărei autorități nu se mai dădeau plecate din Banat. Ca și despre Aliați, pe ansamblu, care *in corpore* au eludat Tratatul de Alianță cu România, în privința frontierei de vest. Dar, toate aceste fac parte din mersul sinuos și plin de surprize al istoriei și ne oferă atâtea și atâtea învățăminte, pe care ar fi bine să le avem permanent în atenție, De dragul acestui pământ strămoșesc, dumnezeiesc de sfânt și de frumos, ca și al acestui popor atât de minunat.

**O URARE DE ACUM 100 DE ANI
„VIVE LA GRANDE ROUMANIE”
(TRĂIASCĂ ROMÂNIA MARE)**

Elogiu României Mari făcut de către generalul francez Henri Berthelot

**A WISH MADE ONE HUNDRED YEARS AGO
„VIVE LA GRANDE ROUMANIE”
(LONG LIVE GREAT ROMANIA!)**

**Words Written by French General Henri Berthelot in Praise of Great
Romania**

General (r) dr. Florian TUCĂ*

***Rezumat:** Autorul articolului analizează evenimentele ce au avut loc în perioada anilor 1916 – 1918, în Războiului de Reîntregire Națională și a rolului avut de Misiunea Militare Franceză în reorganizarea Armatei României, fiind totodată un elogiu adus generalului francez Henri Matias Berthelot, referitor la participarea activă a acestuia la făurirea actului istoric al Marii Uniri.*

***Cuvinte-cheie:** delegația franceză; Războiului de Reîntregire Națională; act istoric; Marea Unire.*

***Abstract:** The author of the present article analyses the events occurring between 1916-1918, within the War of National Reunification and the role played by the French Mission in the reorganization of Romanian Army, being at the same time an eulogy made to French General Henri Matias Berthelot, regarding his active participation in performing the historical act of Great Union.*

***Keywords:** French delegation; War of National Reunification; historical act; Great Union*

Citind titlul acestui articol, orice român iubitor de istorie se întreabă în sinea sa: „Ce l-a determinat pe generalul francez să facă această urare și în ce împrejurare?” răspunsul la întrebare îl vom da noi imediat și pe scurt!

Pentru că el, generalul Berthelot (Figura nr. 1⁸⁹), a iubit România, al cărei cetățean va fi fost începând din 1917, s-a aflat în miezul evenimentelor care au pus temelie Marii noastre Uniri de la 1 decembrie 1918, și în mod direct și îndreptățit,

* Membru corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România
89 http://www.primariaberthelot.ro/?p=galerie_foto

poate fi socotit a fi fost participant activ la făurirea actului istoric de acum 100 de ani.

Figura nr. 1. Generalul Henri Matias Berthelot

În mod concret, în toamna anului 1916, la solicitarea conducerii noastre statale, generalul Henri Matias Berthelot a sosit în România, țara noastră, fiind numit în înalta și onoranta funcție de șef al Misiunii Militare Franceze din România. El va ajunge în România în ziua de 15 octombrie 1916, fiind însoțit de circa 400 de ofițeri, subofițeri și civili francezi.

Cum în urma înfrângerilor suferite de oștirea română pe front, la finele anului 1916, oficialitățile statale și guvernamentale românești și militarii noștri care scăpaseră cu viață din groaznicele încleștări ale aceluiași an s-au retras la Iași, oraș care a devenit pentru scurt timp capitala României, acolo s-a deplasat și Șeful Misiunii Militare Franceze.

El și colaboratorii săi se vor ocupa în mod activ timp de șase luni, de reorganizarea, de întărirea și de instruirea armatei noastre, ca și de dotarea ei cu armament și cu tehnică de luptă moderne importată din Franța și din Regatul Unit al Marii Britanii. Noua armată română, reorganizată, întărită, bine dotată și instruită, se va acoperi de glorie în aprigele încleștări de la Mărăști, Mărășești și Oituz din vara anului 1917.

Apreciind, după cum se cuvenea, aportul și eforturile făcute de generalul Berthelot în întărirea armatei române care se încărcase de glorie, în principal în timpul bătăliilor la care ne-am referit, printr-o decizie promulgată de către Parla-

mentul Românesc în ziua de 18 iulie 1917, generalul Henri Matias Merthelot a primit cetățenia română.

În perioada care a urmat, el a fost cu trup și cu suflet, alături de suveranul și de guvernarea României și de armata țării.

După mai bine de un an și jumătate, când familia regală a revenit în București, de la Iași, generalul Berthelot a fost invitat de către cei în drept să-l însoțească pe parcurs, până la sosirea ei în capitala țării. Aici, la București, în ziua istorică de 1 decembrie 1918, zi în care la Alba Iulia s-a înfăptuit Marea Unire, s-a organizat în Piața Universității, în fața splendidei statui ecvestre a lui Mihai Viteazul, un impresionant miting. În cadrul acestei întruniri populare, mai mulți oameni politici, de cultură și de stat români au rostit calde și emoționante cuvinte de elogiare a Marii Uniri și de salut a familiei regale și a guvernărilor revenite acasă, la București.

Printre cei invitați ca în acele împrejurări să rostească cuvinte de elogiare a actului istoric din ziua de 1 decembrie 1918 și să-i ureze Regelui urarea de bunvenit în capitala țării, s-a numărat, datorită respectului de care se bucura în țară, și generalul Henri Matias Berthelot. În cuvinte puține, dar bine alese și rostite cu glas puternic, ca de tunet, de militarul de carieră, el a spus printre altele, următoarele: „Sângele eroilor căzuți în luptele Marelui Război să fie pentru tine, o, frumoasă Românie, sămânță de noi virtuți, în așa fel încât copiii tăi să fie mereu demni de părinții lor și gata să-ți apere pământul sacru, atât de des invadat, dar în cele din urmă întregit prin efortul ultimelor generații”⁹⁰.

Ultimele patru cuvinte spuse de general și pe care le-a rostit atât în limba franceză, cât și în cea română, au fost acestea: „*Viva la Grande Roumanie*” și „*Trăiască România Mare*”. La auzul acestor cuvinte de încheiere a discursului generalului Berthelot, cei din suita regală și guvernamentală și cu precădere cei mulți, din popor, au aplaudat secunde și minute în șir, iar din piepturile multimei s-au făcut auzite astfel de urări: „*Trăiască România Mare*”, „*Trăiască, Trăiască România Mare să-nflorească*”, „*Ura, ura, Românie, fericire, Ție*”.

Cu caldă și sincera urare de „*Vive la Grande Roumanie*” și de „*Trăiască România Mare*” s-a adresat generalul Berthelot multămintor în nenumărate rânduri, când a călătorit prin Transilvania, ca, de pildă, cetățenilor din localitatea ardelenescă Fărcădin, unde primise, drept recunoștință pentru faptele și meritele sale, 70 de ha de pământ; în Ibașfălău, tot din Ardeal; în Copșa Mică; la Alba Iulia și la Cluj și în alte locuri.

⁹⁰ <http://www.cunoastelumea.ro/generalul-francez-berthelot-in-ziua-marii-uniri-sangele-eroilor-cazuti-in-luptele-marelui-razboi-sa-fie-pentru-tine-frumoasa-romanie-samanta-de-noi-virtuti/>

Cetățeanul francez și român Berthelot avea să fie apreciat în România, în mod elogios și frumos. Printre altele, lui i se va ridica, pe platoul din fața mausoleului de la Mărășești un bust, în cadrul suitei de însemne memoriale dedicate unor eroi reprezentativi români din timpul Războiului de Reîntregire Națională. Numele și secvențe din biografia generalului Henri Matias Berthelot au fost consacrate în cărți românești și dicționare și chiar în unele manuale școlare.

BIBLIOGRAFIE

- *** *Dicționarul enciclopedic român*, Vol. I, București, 1962.
- POPA G., *Generalul Berthelot: „Vive la Grande Roumanie”*, în Revista „Glasul Iubirii”, nr. 2, februarie 2018.
- TUCĂ F., IONESCU N., RAICU R., *Epopoea anilor 1916-1918. Războiul pentru făurirea României Mari*, București, 1998.
- www.cunoastelumea.ro/generalul-francez-berthelot-in-ziua-marii-uniri-sangele-eroilor-cazuti-in-luptele-marelui-razboi-sa-fie-pentru-tine-frumoasa-romanie-samanta-de-noi-virtuti/.
- http://www.primariaberthelot.ro/?p=galerie_foto.

EVOLUȚIA RELAȚIILOR POLITICO-MILITARE ROMÂNŌ-RUSE POST – 1989

EVOLUTION OF POLITICAL-MILITARY ROMANIAN-RUSSIAN RELATIONS AFTER 1989

CS II dr. Mirela ATANASIU*

Rezumat: Momentul 1989 a declanșat eliberarea României din comunism. Astfel, situația a început să se schimbe în relațiile româno-ruse atunci când Rusia s-a micșorat, iar România a avut șansa de a lua altă cale orientându-se, pas cu pas, către democrația și valorile occidentale. Între timp, până în prezent, multe schimbări s-au produs în relațiile lor bilaterale care au oscilat între cooperare și confruntare, multe dintre aceste schimbări fiind, în principal, rezultatul a doi factori: trecerea României la structurile, politicile și modus vivendi euroatlantice și politica externă agresivă a Rusiei în vecinătatea sa. Ca o consecință directă, în ultimii douăzeci de ani de la prăbușirea URSS, relațiile româno-ruse au constat în ansamblu într-o oscilație între tensiune și pasivitate negativă pe baza moștenirii istorice dificile.

În articolul nostru vom prezenta câteva momente cheie și consecințele acestora asupra relațiilor politico-militare româno-ruse.

Cuvinte-cheie: tensiuni, cooperare; România-Rusia; relații politico-militare; pasivitate; agresivitate.

Abstract: The year 1989 triggered Romania's absolution from communism. Thus, the situation started to change regarding Romanian-Russian relations when Russia became smaller and Romania had the chance to take another path following, step by step, the Western values and democracy. Meanwhile, up to the present moment, there have been a lot of changes in their bilateral relations that oscillated between cooperation and confrontation, a lot of these changes mainly resulting from two factors: Romania's embracing Euro-Atlantic structures, policies, and modus vivendi and Russia's aggressive policy in its neighborhood. As a direct consequence, twenty years after USSR's dissolution, Romanian-Russian relations have generally consisted of a sort of oscillation between tension and negative passiveness based on the difficult historic heritage.

This article will present a few key moments and their consequences upon the political military Romanian-Russian relations.

Keywords: tensions; cooperation; Romania-Russia; political-military relations; passiveness; aggression.

* Dr. Mirela Atanasiu este cercetător științific gr. II la Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate din cadrul Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, România. E-mail: atanasiu.mirela@unap.ro.

Introducere

România și Rusia au rădăcini istorice religioase comune în Ortodoxie și similarități etno-culturale care le apropie, dar între ele există o istorie comună complicată a diplomației și războiului, care prin natura sa a creat anxietate în relația româno-rusă ca urmare a existenței unor chestiuni nerezolvate: problema tezaurului României depus la Moscova în 1916-1917 și nerecuperat în totalitate sau disputa teritorială, consecință a Pactului Molotov-Ribbentrop (1939), când teritoriile Basarabiei și nordului Bucovinei au fost transmise URSS, precum și efectele încă resimțite de către națiunea română a celor 45 de ani de comunism bolșevic.

Sub imperiul condițiilor istorice create, momentul 1989 care a declanșat eliberarea din comunism a statelor din Europa de Est găsea România poziționată ca satelit al URSS. După desființarea URSS, Rusia a devenit mai mică, iar situația a început să se schimbe în relațiile bilaterale, în special când România a intrat în epoca postcomunistă și a avansat către democrația și valorile occidentale. Ca o consecință directă a drumului euroatlantic al statului român, dar și a evoluției sinuoase a politicii externe a Rusiei în perioada post-comunistă, în ultimele două decenii, relațiile diplomatice româno-ruse au oscilat între neglijență și pasivitate negativă pe fundalul moștenirii istorice dificile.

1. Cadrul bilateral de cooperare politică 1989-2014

La sfârșitul anilor 1980 și începutul anilor 1990, dezintegrarea Uniunii Sovietice era deja semnalizată de schimbările politice din fostele state comuniste, care mai târziu în 1991 au determinat dizolvarea „imperului” sovietic, poziția României fiind destul de sensibilă în acest context. Deși existau acele semnale care preconizau prăbușirea „marelui urs”, era, de asemenea, clar că Rusia, succesorul Uniunii Sovietice, urma să rămână o mare putere în cadrul sistemului internațional în vecinătatea noastră apropiată.

Această stare a lucrurilor a făcut ca, între 1989-1991, românii să rămână captați de aura sovietică, politica românească fiind, în mod clar, încă subordonată ideologiei comuniste. Această afirmație este susținută de cel dintâi Comunicat emis de Consiliul Frontului Salvării Naționale (noua putere de la București după eliminarea regimului comunist), care a făcut cunoscute, la 22 decembrie 1989, principiile care urmau să călăuzească politica românească postcomunistă. Printre acestea, elocvente pentru starea de derută în care se aflau politicienii români ai timpului, erau obiectivele și prioritățile declarate ale politicii externe a noului stat democratic român: *„Întreaga politică externă a țării trebuie să servească promovării bunei vecinătăți, integrându-se în procesul de construire a unei Europe unite, o casă comună a tuturor popoarelor continentului. Vom respecta*

angajamentele internaționale ale României și, mai presus de toate, cele referitoare la Tratatul de la Varșovia”⁹¹. Aparent, obiectivele politicii externe românești erau divergente, Uniunea Europeană și Tratatul de la Varșovia fiind două organizații care promovau principii opuse. Din punct de vedere geopolitic, menționarea în același document a Europei Unite și a Tratatului de la Varșovia surprinde situația exactă în care România a fost prinsă în acea perioadă - într-o zonă de securitate „gri”, adică, la interferența dintre Est și Vest și în incertitudine geopolitică.

În aprilie 1991, România a semnat un Tratat de bună vecinătate, cooperare și prietenie cu URSS, al cărui articol 4 stipula că „România și Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice nu vor participa la nicio alianță îndreptată împotriva celuilalt”⁹², în timp ce URSS s-a prăbușit doar câteva luni mai târziu. Cu toate acestea, actul nu a fost ratificat de Parlamentul României, dar intenția de a valida un astfel de act a fost un semn inertial al fostei influențe sovietice de lungă durată asupra politicienilor români ai vremii, uluiți de prăbușirea iminentă a marelui colos rus și temători de noutatea adusă de democrație. Desigur, dacă tratatul ar fi fost ratificat de parlamentul românesc, statul nostru nu ar fi putut fi acum stat membru al NATO.

În cea de-a doua parte a anului 1991, aspecte mai urgente de natură practică au influențat evoluția relațiilor româno-ruse, respectiv declarația de independență a Republicii Moldova în august 1991 și conflictul din fosta Iugoslavie. România a fost prima țară care a recunoscut oficial independența Republicii Moldova și susținea, de asemenea, idealurile europene ale țărilor balcanice. Cu toate acestea, imediat după dizolvarea URSS, relațiile bilaterale politico-diplomatice au fost reluate în noul format, reprezentanțele diplomatice și consulare ale URSS din România fiind considerate organisme diplomatice și consulare ale Federației Ruse, iar misiunea diplomatică a țării noastre de la Moscova fiind considerată Ambasada României în Federația Rusă.

Fără îndoială, succesoarea Uniunii Sovietice, rămânea o mare putere în cadrul sistemului internațional, însă nu se știa exact ce cale va lua noua Rusia. Poziția României a fost destul de incertă în acest context. De altfel, relațiile dintre Rusia și entitățile occidentale (în special SUA și NATO) păreau să se relaxeze în anii 1990, când statul rus adera la Consiliul de Cooperare Nord-Atlantic (1991) și la Parteneriatul pentru Pace (1994) și participa la Consiliul NATO - Rusia (2002), majoritatea geopoliticienilor și strategilor militari considerând că Rusia își decisese

⁹¹ Comunicatul către țară al Consiliului Frontului Salvării Naționale, publicat în Monitorul Oficial al României nr.1 din 22 decembrie 1989, Partea I.

⁹² Mioara Anton, *Documente Diplomatice Române, România și Tratatul de la Varșovia. Conferințele miniștrilor Afacerilor de Externe și ale adjuncților lor (1966-1991)*, Seria a III-a, Editura Alpha Mdn, București, 2009, pp. 1218-1221.

ralierea la structurile vestice. Dar istoria recentă a arătat că această orientare s-a demonstrat a fi doar un mit, deoarece fosta republică sovietică a început să-și reinstrumenteze tehnicile de intimidare politică înspre vecinii săi mai mici și mai slabi.⁹³

La începutul anilor '90, România a acționat conform gândirii inerțiale a unei foste țări comuniste, guvernată de o teamă geopolitică, încercând astfel să creeze relații bune cu vecinul mai puternic prin semnarea unui tratat politic de bază cu Rusia. Semnarea acestei înțelegeri a fost întârziată de refuzul Rusiei de a menționa în actul diplomatic că este de acord cu condamnarea Pactului Ribbentrop-Molotov și cu soluționarea problemei tezaurului român. În plus, în 1992-1993, relațiile dintre cele două state au devenit tensionate, atunci când au sprijinit părți opuse în conflictul din Transnistria, ca urmare a intereselor naționale diferite în relație cu problematica respectivă. De fapt, considerăm că momentul autoproclemării republicii Transnistria în 1992, când Rusia a sprijinit deschis forțele separatiste, a fost prima demonstrație a viitoarelor intenții hegemonice postcomuniste ale Kremlinului.

La 4 iulie 2003, la Moscova, a fost semnat *Tratatul privind relațiile de prietenie și cooperare dintre România și Federația Rusă* având anexat o *Declarație comună* „condamnând Pactul Ribbentrop-Molotov, participarea României la cel de-al Doilea Război Mondial alături de Germania Hitleristă” și care anunța „constituirea unei comisii comune ... pentru a rezolva problemele de studiu care decurg din istoria relațiilor bilaterale, inclusiv problema tezaurului românesc”⁹⁴. Acest eveniment major a schimbat tendința relațiilor bilaterale româno-ruse fiind considerat ca o oportunitate „de reluare a dialogului politic și diplomatic și de creare a condițiilor favorabile cooperării economice și culturale”⁹⁵. După semnarea respectivului acord, contactele economice și politice au devenit mai active.

Situația a devenit mai clară în relațiile bilaterale dintre București și Moscova, când România a avut șansa de a face o turnură politică, ca rezultat al diplomației române a vremii, prin aderarea la Programul NATO PfP în 1994 și, de asemenea, prin semnarea unui parteneriat strategic cu SUA în 1997. Aderarea la NATO în 2004 și alte acțiuni de cooperare bilaterală România - SUA care au urmat, au consolidat poziția românească în afara influențelor Rusiei (*Acordul privind activitățile forțelor americane desfășurate pe teritoriul României* a intrat în

⁹³ Gheorghe Calopăreanu, *Regionalizarea securității în Europa Centrală*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2011, pp. 24-44.

⁹⁴ *Legea nr. 24/2004 pentru ratificarea Tratatului privind relațiile prietenești și de cooperare dintre România și Federația Rusă*, semnat la Moscova la 4 iulie 2003 publicată în Monitorul Oficial nr. 194 din 4 martie 2004.

⁹⁵ Nadezda Feyt, „Russian-Romanian relations in the 21st century”, în *Political Science and International Relations*, Romanian Academy, Ed. XI, No. 2, Bucharest, 2014, p. 54.

vigoare la 21 iulie 2006, *Acordul dintre România și SUA privind amplasarea sistemului de apărare antirachetă american în România* a intrat în vigoare la 23 decembrie 2011, *Declarația comună privind Parteneriatul strategic pentru secolul XXI adoptată între România și Statele Unite ale Americii* la 13 septembrie 2011 la Washington, urmând ulterior 5 reuniuni bilaterale dintre care ultima a avut loc la 26 septembrie 2016, în cadrul căreia se menționa punerea în aplicare a declarației comune privind parteneriatul menționat mai sus). Astfel, odată cu participarea la blocul militar euroatlantic, securitatea națională românească nu mai era amenințată convențional de un stat ostil/mare putere, deoarece intra sub protecția articolului 5 al Tratatului de la Washington. Desigur, aderarea la UE în 2007 a fost, de asemenea, o garanție pentru căile noastre occidentale și pentru a scăpa de influența Rusiei. Astfel, odată cu participarea României la NATO și UE, a fost clar că interesul nostru politic, de securitate și economic este legat de interesele generale ale acestor organizații.

În 2005, președintele României a avut două vizite (în februarie și mai) la Moscova și acest fapt ar fi trebuit să aibă un impact pozitiv asupra relațiilor bilaterale, dar după un discurs ținut în același an în septembrie de președintele Băsescu în SUA⁹⁶, s-au declanșat tensiuni diplomatice între România și Federația Rusă. Un alt subiect fierbinte a fost nemulțumirea Rusiei față de amplasarea bazelor militare americane pe teritoriul României, pe care președintele Putin le-a considerat un semn evident al înclinației euro-atlantice românești. Datorită acestor fricțiuni diplomatice, interesele țărilor noastre în domeniul relațiilor economice au suferit în următorii ani.

Vladimir Putin declara în discursul său de la cea de-a 43-a Conferință de la München din 12 februarie 2007 „*Astăzi suntem martorii unei utilizări exagerate a forței – a forței militare – în relațiile internaționale, forță care împinge lumea într-un abis al conflictelor permanente*”⁹⁷. De asemenea, acesta s-a arătat nemulțumit de faptul că, după adoptarea *Tratatului privind forțele armate convenționale în Europa (CFE)*, semnat în 1999, „*doar patru state au ratificat acest document, inclusiv Federația Rusă*”⁹⁸. România, la momentul discursului era deja stat

⁹⁶ În septembrie 2005, în SUA, președintele Traian Băsescu a ținut un discurs la Universitatea Stanford, unde a declarat că Federația Rusă tratează Marea Neagră ca pe un „lac rusesc”, deoarece nu dorește să internaționalizeze problemele din zonă. A se vedea: „Retrospectiva declarațiilor lui Traian Băsescu despre Rusia”, în *Jurnalul*, 30 iunie 2011, disponibil online la: <http://jurnalul.ro/stiri/-politica/retrospectiva-declaratiilor-lui-traian-basescu-despre-rusia-583299.html>, accesat la 19.05.2018.

⁹⁷ „Putin’s Prepared Remarks at 43rd Munich Conference on Security Policy”, transcript, *Washington Post*, February 12, 2007, disponibil online la: <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2007/02/12/AR2007021200555.html>, accesat la 13.05.2018.

⁹⁸ Idem.

membru al NATO, astfel că se număra printre țările care nu au ratificat CFE, deoarece Alianța „refuza să ratifice tratatul atâta timp cât Rusia refuza să-și retragă complet trupele din teritoriile moldovenesc și georgian”⁹⁹. După semnarea unui Decret federal în 14 iulie¹⁰⁰, în decembrie același an, Rusia a suspendat aplicarea tratatului. Astfel, după aderarea la NATO și la politica euroatlantică, relațiile româno-ruse au fost marcate de abordarea reciprocă generală dintre Bruxelles și conducătorii Moscovei.

Un moment de scurtă confluență politică a intereselor româno-ruse a fost refuzul ambelor state de a recunoaște independența Kosovo față de Serbia în 17 februarie 2007, ceea ce a contribuit la îmbunătățirea cooperării bilaterale a momentului. România își susține încă poziția cu privire la acest aspect deși au existat și presiuni diplomatice împotriva acesteia, inițiate de celelalte țări membre ale NATO și UE.

De asemenea, în 2008, în aprilie, înainte de incursiunea militară rusă în Georgia, primul și singurul moment până în prezent, când un președinte rus a vizitat România după căderea comunismului, a fost acela în care Vladimir Putin a participat la întrunirea Consiliului Rusia – NATO, organizată cu ocazia desfășurării Summit-ului de la București¹⁰¹. Întâlnirea dintre Vladimir Putin și fostul președinte al României Traian Băsescu în 2008, a influențat pozitiv relațiile bilaterale prin intensificarea contactelor dintre cele două țări. Președintele Putin a declarat în cadrul întâlnirii bilaterale cu omologul său român că „după vizita de la Moscova în 2005, relațiile s-au dezvoltat foarte mult, în special în sfera economică, iar schimburile economice au atins aproape cinci miliarde de dolari”¹⁰². Cu aceeași ocazie, Traian Băsescu a fost invitat să viziteze din nou Rusia. Chiar și acest lucru

⁹⁹ *CFE Treaty's Contribution to Euro-Atlantic Security*, North Atlantic Treaty Organization, March 29, 2006, disponibil online la: https://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_54709.htm, accesat la 12.05.2018.

¹⁰⁰ Circumstanțele invocate de Putin pentru decizia sa au fost „eșecul fostelor state ale Pactului de la Varșovia de a se adapta cadrului Tratatului pentru a ține cont de aderarea la NATO, existența prea multor părți NATO în Tratatul CFE, impactul negativ al mentalității grupului exclusiv al NATO, desfășurarea forțelor americane în Bulgaria și România, eșecul părților din Tratatul CFE de a-și respecta angajamentele politice din 1999 de la Istanbul, cum ar fi ratificarea anticipată a Acordului Adaptat și absența Estoniei, Letoniei și Lituaniiei din Tratatul CFE”. Vezi detalii la: Duncan B. Hollis, „Russia Suspends CFE Treaty Participation”, în *Insights*. American Society of International Law, Volume 11, Issue 19, July 23, 2007, disponibil online la: <https://www.asil.org/insights/volume/11/issue/19/russia-suspends-cfe-treaty-participation>, accesat la 05.05.2018.

¹⁰¹ Vizitele prezidențiale române postcomuniste la Moscova au fost 4 (1991, 2003, februarie și martie 2005). A se vedea: <http://www.mae.ro/bilateral-relations/4506#78>, accesat la 14.04.2018.

¹⁰² „Putin catre Basescu: Relațiile romano-ruse s-au dezvoltat mult de la vizita dvs. la Moscova”, Bucharest Summit 2-4 November 2008, April 3, 2008, disponibil online la: http://www.summit-bucharest.ro/ro/doc_212.html, accesat la 14.04.2018.

părea un semn bun pentru cooperarea bilaterală la nivel înalt, dar următoarea mișcare politico-militară a Rusiei în Georgia le-a pus din nou în poziții opuse în ceea ce privește problema nou creată.

Intrând cu forțele militare în Georgia, Putin a făcut exact opusul a ceea ce a predicat cu diferite ocazii, inclusiv la Conferința de la München și la Summit-ul NATO de la București, privind păstrarea securității și cooperării și respectarea dreptului internațional. Ca răspuns, specialiștii occidentali au considerat că „*interesul lui Putin în revigorarea unei Rusii Mari – o unitate a popoarelor din Belarus, Ucraina și Rusia – pare să fi luat forma după războiul georgian din 2008*”¹⁰³. De fapt, invazia Georgiei de către forțele terestre, aeriene și navale ale Rusiei la 8 august 2008 și proclamarea independenței provinciilor separatiste georgiene din Osetia de Sud și Abhazia au avut consecințe politice, economice și de securitate drastice pentru țările din vecinătatea Federației Ruse, deteriorând relațiile regimului de la Moscova cu democrațiile occidentale și conducând la condamnări grave în străinătate. Desigur, România se afla în aceeași poziție. Astfel, relațiile globale cu Moscova s-au deteriorat din nou.

Unele dintre problemele sensibile care au deteriorat relațiile româno-ruse au fost consemnate în *Doctrina militară a Rusiei din anul 2010* drept principalele pericole militare externe¹⁰⁴, iar România era subiect al unora dintre ele, și anume, plasarea pe teritoriul României a unor baze militare ale NATO și discuțiile despre găzduirea elementelor scutului antirachetă american, ca parte a facilităților NATO.

În 2013, discuțiile bilaterale au fost redirecționate spre ale niveluri de cooperare. Astfel, au fost semnate două documente juridice interguvernamentale – *Acordul între Guvernul României și Guvernul Federației Ruse privind stabilirea și condițiile de funcționare a Institutului Cultural Român de la Moscova și Centrului Rus pentru Știință și Cultură din București* și *Programul de cooperarea în domeniile culturii, educației, media, tineretului, sportului și turismului*, precum și un document de cooperare la nivelul ministerelor afacerilor externe ale României și Federației Ruse. În același an, a fost semnat și un *Memorandum de încredere reciprocă între Consiliul de Securitate al Rusiei și Departamentul de Securitate Națională al Administrației Președintelui României*. Aceste inițiative păreau intenții reale ale ambelor părți de a-și relansa relațiile politice. Dar, din păcate, unele intenții, deși par reale, nu sunt pentru că 2014 criza ucraineană a intervenit și Rusia a schimbat din nou regulile jocului în plan regional.

¹⁰³ Shaun Kenney, *Russian Identitarian Philosophy and its Influence upon Putin's Russian Federation*, University of Virginia, January 2, 2018, p. 71.

¹⁰⁴ *The Military Doctrine of the Russian Federation*, approved by Russian Federation presidential edict on 5 February 2010, Carnegie Endowment, disponibil online la: https://carnegieendowment.org/files/2010russia_military_doctrine.pdf, accesat la 15.04.2018.

2. Relațiile româno-ruse post-Crimeea

În urma intervenției militare ilegale a Rusiei în Ucraina și a încălcării suveranității și integrității teritoriale a acesteia, în aprilie 2014, Alianța a suspendat întreaga cooperare practică dintre NATO și Rusia, inclusiv în Consiliul NATO – Rusia. Cu toate acestea, Alianța a convenit să mențină deschise canalele de comunicare în NRC și în Consiliul Parteneriatului Euroatlantic de la nivel de ambasadori în sus, pentru a permite schimbul de opinii, în primul rând, în legătură cu această criză¹⁰⁵. Și autoritățile române au condamnat anexarea Crimeei și agresiunea Rusiei în estul Ucrainei, românii împărtășind temerile din rândul altor țări est-europene că, și ei, ar putea fi țintele viitoarei agresiuni rusești.

De fapt, acest lucru este exprimat și în *Strategia Națională de Apărare a României pentru perioada 2015-201*, referitoare la preocupările legate de politica Rusiei: „Astăzi, regiunea este marcată de conflicte active și deteriorarea relațiilor dintre NATO și Federația Rusă ... Acțiunile Rusiei în Regiunea Mării Negre, care încalcă legea internațională, punând la îndoială ordinea internațională, menținând conflictele înghețate și anexând Crimeea, au reaprins în conștiința NATO îndeplinirea misiunii sale fundamentale de apărare colectivă, precum și valabilitatea arhitecturii de securitate convenită cu Rusia la sfârșitul secolului al XX-lea. ... Federația Rusă încearcă să-și consolideze statutul de superputere regională, iar acțiunile sale afectează stabilitatea regională și calea europeană a Ucrainei, a Republicii Moldova și a Georgiei”¹⁰⁶.

Această percepție a fricii ar putea fi o consecință directă a faptului că între țările din flancul estic, România este în proximitatea geografică a Peninsulei Crimeei, anexată de Putin, și a Ucrainei de est, destabilizată de Rusia. Prin urmare, ca răspuns la agresiunea Rusiei din Ucraina, „România a sprijinit o linie robustă în cadrul UE față de Rusia”¹⁰⁷, susținând sancțiunile deoarece, apariția crizelor curente în urma intervenției ruse „nu au făcut altceva decât să confirme o astfel de percepție asupra sa”¹⁰⁸. Nu numai liderii și politicienii români au această percepție, dar și opinia publică românească pe ansamblu. De fapt, un sondaj al INSCOP arăta în 2015 că 66,2% dintre români declarau că au sentimente mai degrabă negative față de Rusia. Numărul românilor care declarau sentimente

¹⁰⁵ NATO-Russia Council, North Atlantic Treaty Organization, actualizat în 16 iunie 2017, disponibil online la: https://www.nato.int/cps/ic/natohq/topics_50091.htm, accesat la 25.03.2018.

¹⁰⁶ *Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2015 - 2019 - O Românie puternică în Europa și în lume* - , Administrația Prezidențială, București, 2015, pp. 5, 12-13.

¹⁰⁷ Cristian Ghinea, *Romania. EU-28 Watch*, Issue No. 11, Romanian Center for European Policies, 2015, disponibil online la: <http://eu-28watch.org/issues/issue-no-11/romania/>, accesat la 24.02.2018.

¹⁰⁸ *Ibidem*.

pozitive față de Rusia a scăzut cu 11,6 puncte de la preluarea Crimeei de către Rusia¹⁰⁹. De asemenea, în același sondaj, s-a arătat că „64,4% dintre români considerau că situația conflictuală din Ucraina este periculoasă pentru România. Proximitatea geografică a acestui conflict, precum și o reflectare puternică în mass media română și internațională a scenelor dure de război, sunt un factor care contribuie puternic la nivelul de îngrijorare al românilor față de această problemă. Doar 17,9% dintre cei chestionați consideră că acest conflict nu este pericolul pentru România, în timp ce alții 17,7% nu știu sau nu răspund la această întrebare”¹¹⁰. În același context, „decizia politică ... privind majorarea alocațiilor bugetare pentru armată este salutăată de 69,7% din populație în contextul îngrijorărilor ridicate de situația din Ucraina”¹¹¹. Ideea principală a sondajului este aceea că românii preferă mai mult țările occidentale, probabil ca urmare a cel puțin două realități factuale: atitudinea agresivă a Rusiei față de fostele țări comuniste, care au parcurs calea europeană și mentalitatea colectivă românească care a înmagazinat ideea că țările occidentale furnizează prosperitate atât cetățenilor proprii, cât și multor români, care își găsesc în vest locuri de muncă bine plătite, ceea ce îi ajută să-și sprijine familiile din țara de origine.

Totuși, un sondaj al *Eurobarometrului* realizat în 2016 a arătat că 53% dintre români au opinii pozitive despre Rusia¹¹². Deci, putem considera că românii se tem că Rusia ar putea acționa la fel pe teritoriul lor, dar populația nu are o problemă deosebită cu vecinii lor atâta timp cât se dovedesc a fi pașnici. Percepția negativă a sondajelor ar putea fi, de asemenea, datorată în mare parte știrilor din mass-media care promovează în mod negativ toate acțiunile rusești.

În aceeași cheie, în mai 2014, tensiunile diplomatice directe au intervenit în relațiile bilaterale atunci când România a decis să nu permită vicepremierului rus Dmitri Rogozin să traverseze cu o aeronavă teritoriul său național pe drumul spre Republica Moldova și, ca urmare, Moscova a trimis o notă de protest față de București. România a acționat în baza articolului 1 alineatul (1) din Decizia 2014/145/PESC privind măsurile restrictive adoptate împotriva persoanelor în legătură cu actele care subminează sau amenință integritatea teritorială și suveranitatea Ucrainei.

Începând din martie 2014, UE, SUA și alte țări occidentale au impus o serie de sancțiuni care vizează economia rusă, înghețarea bunurilor aparținând anumitor

¹⁰⁹ February 2015 - Evaluation of the Ukraine conflict. The Romanian attitude of other countries, INSCOP Research, 2015, disponibil online la: <http://www.inscop.ro/februarie-2015-atitudinea-romanilor-fata-de-alte-tari-evaluarea-conflictului-din-ucraina/>, accesat la 24.03.2018.

¹¹⁰ Idem.

¹¹¹ Idem.

¹¹² *Future of Europe, Special Eurobarometer 451*, European Commission, October 2016, p. 16.

persoane și interzicerea anumitor tranzacții comerciale. După cum se arată în buletinul de știri al Uniunii Europene, UE a impus¹¹³:

a) *măsuri restrictive pentru Rusia*: în martie 2014 - interdicții de călătorie și înghețări de active împotriva persoanelor implicate în acțiuni împotriva integrității teritoriale a Ucrainei - și în iulie 2014 - sancțiuni economice în ceea ce privește cooperarea sectorială și schimburile cu Rusia și în domeniul cooperării economice;

b) *măsuri diplomatice*: suspendarea participării Rusiei la G7, suspendarea negocierilor privind aderarea Rusiei la OCDE și Agenția Internațională pentru Energie și anularea reuniunii bilaterale UE – Rusia;

c) *Măsuri restrictive privind schimburile economice cu Crimeea și Sevastopol*.

În ceea ce privește sancțiunile SUA asupra Rusiei, nu le menționez aici, deoarece România nu este subiect al acțiunii sau efectelor lor.

La 10 martie 2015, citând încălcarea de facto a Tratatului CFE de către NATO, Rusia a anunțat în mod oficial că a oprit „complet” participarea la acesta¹¹⁴. Cu toate acestea, întâlnirile Consiliului NATO – Rusia au fost reluate în 2016, iar prima reuniune a avut loc la 30 martie 2017.

Astăzi vedem o militarizare sporită a actorilor ce interacționează în sistemul relațiilor internaționale începând cu procentul din PIB alocat cheltuielilor de apărare, amplasarea unor baze militare ale marilor puteri militare în întreaga lume, o nouă cursă a înarmărilor și instalarea de scuturi antirachetă avansate.

În noul context geopolitic mai agresiv, România acordă prioritate sporită apărării naționale, acțiune exprimată în: creșterea cheltuielilor militare naționale, modernizarea facilităților militare și pregătirea resurselor umane, investiții în industria de apărare și cooperarea mai activă cu NATO și partenerul său strategic SUA.

Însă, angajamentul activ față de SUA și NATO prin găzduirea unui element critic al arhitecturii NATO de apărare antirachetă – site-ul *Aegis Ashore* de la Deveselu – a făcut ca Rusia să numească România o „*amenințare clară*” și un „*avanpost*” al NATO¹¹⁵. În acest context, orice asigurare a securității trebuie să fie

¹¹³ *EU sanctions against Russia over Ukraine crisis*, European Union Newsroom, disponibil online la: https://europa.eu/newsroom/highlights/special-coverage/eu-sanctions-against-russia-over-ukraine-crisis_en, accesat la 25.03.2018.

¹¹⁴ „The Trump Effect? Germany Urges Europe for New 'Peace Treaty' With Russia”, *Sputnik News*, 26.11.2016, disponibil online la: <https://sputniknews.com/world/201611261047864471-europe-russia-peace-treaty/>, accesat la 13.05.2018.

¹¹⁵ „Russia calls Romania a 'clear threat' and NATO outpost for hosting US missile shield”, în ziarul *Independent*, February 9, 2017, disponibil online la: <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/russia-romania-clear-threat-nato-outpost-us-anti-missile-shield-putin-tensions-a7571031.html>, accesat la 23.02.2018.

luată în considerare de către România, deoarece ea singură nu se poate confrunta cu vecinul mai mare.

NATO a reacționat prompt la amenințările Rusiei prin vocea Secretarului General în discursul susținut cu ocazia celei de-a 63-a sesiuni anuale a Adunării Parlamentare a NATO din București, în septembrie 2017, Jens Stoltenberg, spunând că Alianța va crește prezența terestră, aeriană și navală în România, iar brigada staționată acolo (Divizia Multinațională Sediul de Sud-Est din Craiova, nota autorului) face parte din răspunsul NATO la sporirea prezenței Rusiei în Marea Neagră¹¹⁶. Aceste acțiuni sunt previzionate a se desfășura în contextul inițiativei Prezență Înaintată Personalizată (*Tailored Forward Presence*) în Marea Neagră, componenta sa terestră fiind amplasată în România, structura aeriană este constituită de navele de luptă britanice Typhoon, iar componenta maritimă implică folosirea porturilor bulgare și române pentru vizitele componentelor de forțe navale aliate¹¹⁷. De asemenea, printre acțiunile naționale întreprinse în vederea îmbunătățirii capacităților de apărare ale României se află multe alte investiții în bazele militare românești, de exemplu, o investiție masivă de 50 de milioane de euro este realizată la baza militară „Mihail Kogălniceanu”, lângă portul Constanța, unde câteva sute de trupe americane cu tancuri și echipamentele militare sunt în prezent staționate, iar numărul este stabilit să crească. Armata americană a folosit de asemenea această bază pentru a-și susține operațiunile militare în Irak. Astfel, în prezent, România găzduiește câteva importante facilități strategice ale NATO: scutul antirachetă, o brigadă multinațională și Unitatea de Integrare a forțelor NATO România.

De asemenea, în august 2017, România a început o altă etapă de dotare a forțelor sale armate pentru perioada 2017-2026, lansând fonduri multianuale în valoare de 9,8 miliarde de euro¹¹⁸. În 2017, achiziționarea a șapte sisteme de rachete „Patriot” sol-aer a fost aprobată de Senatul României, iar primul sistem a fost deja plătit către firmele furnizoare din SUA. Toate sistemele vor fi livrate până în 2019, iar primele vor deveni operaționale în 2020¹¹⁹. În aceeași idee, ministrul

¹¹⁶ *Speech by NATO Secretary General Jens Stoltenberg at the Plenary session at the NATO Parliamentary Assembly in Bucharest*, October 9, 2017, disponibil online la: https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_147635.htm, accesat la 12.02.2018.

¹¹⁷ Ulla Schmidt (raportor special), *Special Report. Advancing stability in the Black Sea region*, NATO Parliamentary Assembly, Committee on the Civil Dimension of Security, October 7, 2017, p. 5.

¹¹⁸ Cosmin Pam Matei, „Cum au marcat francezii în lupta pentru înzestrarea armatei române”, în *Cotidianul*, 25 august 2017, disponibil online la: <https://www.cotidianul.ro/cum-au-marcet-francezii-in-lupta-pentru-inzestrarea-armatei-romane/>, accesat la 12.12.2017.

¹¹⁹ Concret, România va cumpăra șapte unități modernizate Patriot constând în șapte seturi de radare AN/MPQ-65, șapte stații de control AN/MSQ-132, 13 grupuri de antenă, 28 de stații lansatoare

român al apărării a prezentat că în 2018, campania de dotare a Armatei României cu arme și echipamente moderne continuă. De exemplu, achiziționarea a 227 transportoare legate de platforma PIRANHA 5 și a 45 de elicoptere de atac AH-1Z Viper¹²⁰. În aceeași idee există și inițiative precum fabricarea elicopterului Sikorsky UH-60 Black Hawk în România, înlocuirea elicopterelor Puma cu altele mai noi, achiziționarea de rachete HIMARS sau corvete multifuncționale.

În martie 2018, măsurile restrictive privind acțiunile Rusiei care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei, au fost prelungite până la 15 septembrie 2018, iar alte măsuri UE aplicate ca răspuns la același subiect sunt sancțiuni economice în vigoare până la 31 iulie 2018, care vizează sectoare specifice ale economiei Rusiei, precum și măsurile restrictive ca răspuns la anexarea ilegală a Crimeei și Sevastopolului, limitate la teritoriul Crimeei și Sevastopolului, în prezent în vigoare până la 23 iunie 2018¹²¹. Desigur, România – stat membru al UE – respectă sancțiunile impuse Rusiei. Cu toate acestea, noile acțiuni întreprinse în 26 martie 2018 de majoritatea țărilor europene de expulzare a diplomaților ruși din țările lor, nu duc la îmbunătățirea relațiilor acestora cu Rusia. Printre aceste state se află și România care anunță expulzarea unui diplomat rus.

După victoria lui Vladimir Putin în alegerile din 18 martie, este puțin probabil ca Rusia să se îndepărteze de modelul guvernării din ce în ce mai autoritare. Cu toate acestea, președintele longeviv (al patrulea mandat) se confruntă

M903, 56 de rachete Patriot MIM-104E, 168 de rachete Patriot Advanced Capability-3 (PAC-3) și șapte generatoare de energie electrică EPP III. Conform Defense Security Cooperation Agency (Agenția de Cooperare pentru Apărare și Securitate) din SUA, România va mai achiziționa echipamente de comunicații, instrumente și echipamente de testare, echipament de suport, documentație tehnică, echipament de instrucție, piese de schimb, dar și servicii de instruirea personalului, de suport tehnic și logistic și elemente aferente acestuia. Astfel, valoarea totală a programului se ridică la 3,9 miliarde de dolari. Principalii contractori sunt Raytheon Corporation din Andover, Massachusetts și Lockheed Martin din Dallas, Texas. Vezi detalii la: Radu Eremia, Valentin Bolocan, „Cum funcționează sistemul de rachete Patriot, pentru care Camera Deputaților urmează să dea votul decisiv”, în ziarul *Adevărul*, 21 noiembrie 2017, disponibil online la: http://adevarul.ro/news/eveniment/cum-funcioneaza-sistemul-rachete-patriot-camera-deputatilor-urmeaza-dea-votul-decisiv-1_5a13168b5ab6550cb85b41ba/index.html, accesat la 04.01.2018.

¹²⁰ Valentin Bolocan, „În 2018, MApN are programe masive de înarmare pentru toate categoriile de forțe: blindate, rachete, corvete, camioane, arme de asalt și elicoptere”, în ziarul *Adevărul*, 10 ianuarie 2018, disponibil online la: http://adevarul.ro/news/eveniment/In-2018-mapn-programe-masive-inarmare-categoriile-forțe-blindate-rachete-corfete-camioane-arme-asalt-elicoptere-1_5a55fda7df52022f755d70b4/index.html, accesat la 12.02.2018.

¹²¹ „EU prolongs sanctions over actions against Ukraine's territorial integrity until 15 September 2018”, Council of the EU Press Release, 12.03.2018, disponibil online la: <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/03/12/eu-prolongs-sanctions-over-actions-against-ukraine-s-territorial-integrity-until-15-september-2018/pdf>, accesat la 24.03.2018.

cu un act delicat de echilibrare a acțiunilor între sporirea influenței Rusiei pe arena internațională concomitent cu evitarea unei escaladări mai proeminente a tensiunilor cu Occidentul. Este evident că ambiția președintelui rus este de a conferi Rusiei importanța URSS în timpul Războiului Rece și pentru aceasta recurge la mijloace militare, de propagandă și economice. Această idee a fost susținută de discursul președintelui Vladimir Putin cu privire la starea națiunii la 1 martie 2018, când a prezentat noi arme rusești „inestimabile”, în curs de dezvoltare sau testare, asigurând că aceste arme (lasere, submarine, nou sistem de arme hipersonice) ar da Rusiei capacitatea de a lansa atacuri nucleare „de neoprit” asupra SUA.

În 2018, relațiile diplomatice dintre Rusia și România au întrunit 140 de ani de existență. În viitor, România și Rusia trebuie să aibă o relație mai pragmatică decât au avut până acum, bazate mai mult pe respect, încredere și mai ales pe colaborări reușite. Nici una dintre țări nu este imună la erori, dar în momente importante trebuie să știe să concluzeze eficient.

Concluzii

Relațiile ruso-române au rădăcini istorice profunde. În mentalul colectiv românesc, Rusia este cel mai adesea asociată cu ocupația Basarabiei și cu regimul comunist. În schimb, românii ar trebui să se uite și la elementele pozitive precum rolul jucat de Rusia în obținerea independenței române față de regimul otoman sau în modernizarea țării în secolul al XIX-lea.

Principalele puncte nevralgice identificate în relațiile româno-ruse sunt următoarele:

- elementele scutului anti-rachetă al SUA amplasate pe teritoriul României și participarea noastră la comunitatea de securitate occidentală;
- Republica Moldova unde atât românii cât și rușii au comunități etnice și interese istorice;
- disputa confesională - ecumenică între Mitropolia Moldovei atașată la Patriarhia Moscovei și Mitropolia Basarabiei atașată la patriarhia Bucureștiului¹²²;
- Revizionismul istoric și Pactul Molotov-Ribbentrop, inclusiv scenariul geopolitic „Moldova Mare”;
- problema tezaurului românesc;
- Marea Neagră - un spațiu plin de „conflicte înghețate” și o zonă de contradicții geo-economice și geopolitice.

Rusia a avut întotdeauna avantajul dimensiunilor sale geopolitice largi (întinderea teritoriului, resursele bogate, numărul populației, puterea militară,

¹²² *Judgement of the Case of Metropolitan Church of Bessarabia and Others v. Moldova*, Application no. 45701/99, Strasbourg, December 13, 2001, p. 6.

impactul cultural, impactul ideologiei etc.) comparativ cu vecinii săi, în timp ce România, nu avea altă opțiune decât să se supună sau să evite postura imperialistă rusă în vecinătatea sa. Astfel, România a condus o politică prudentă și chiar pasivă negativă față de vecinul ei puternic și, de fiecare dată când liderii politici români au încercat să obțină unele drepturi sau avantaje, era foarte greu să obțină ceva prin mijloace diplomatice. Fricțiunile dintre București și Moscova au fost moștenite din istoria trecută, de exemplu intențiile de recunoaștere a Republicii Moldova ca fost teritoriu al României, pe care rușii le-au considerat drept o acțiune teritorială împotriva lor¹²³.

Revoluțiile din 1989-1991 împotriva ordinii sovietice au schimbat dramatic harta politică, economică, axiologică și culturală a lumii. Astfel, după prăbușirea comunismului și dispariția ecuației bipolare a vieții internaționale, România s-a aflat într-un spațiu geopolitic schimbat care a permis participarea democratică de tip occidental în societate. Dar lucrurile nu au mers ușor pentru România. A trebuit să se lupte extrem de mult pentru a câștiga un loc în Occident și un rol important între țările din zona Mării Negre, dar, în schimb, și-a pierdut accentul pe construirea încrederii și relațiilor în vecinătatea sa. Pe parcurs, procesele care au loc în tranziția politică internă a României pentru a se adapta la noul scenariu democratic s-au caracterizat prin căutări de identitate și crize. Același fenomen s-a întâmplat și în politica externă generală a României, dar și în relațiile bilaterale cu Rusia. România trebuia să gestioneze relația cu Moscova rațional și să nu se îndepărteze de ea.

Primii ani după prăbușirea URSS ar fi putut fi în beneficiul ambelor state, dar startul a fost pierdut în relațiile reciproce, rezultând doar stagnarea și regresia. Relațiile dintre cele două părți au fost fundamentate, după încheierea Războiului Rece, pe principiile cooperării în anumite domenii de interes comun, însă nu au avut o cale uniformă din acest punct de vedere, datorită faptului că momentele de dezacord și tensiune nu au fost excepționale din cauza problemelor lor cu rădăcini adânci în trecut. De altfel, după ce URSS s-a prăbușit, în agenda bilaterală româno-rusă au apărut noi probleme, deoarece politicile lor externe au avut direcții diferite, iar elementele comune împărtășite au devenit tot mai puține. În acest context, ele au început să manifeste interese politice diferite: România a ieșit din comunism și Rusia își căuta postura nouă, ambele lucruri petrecându-se în noua lume unipolară pe care SUA o conduceau. Între timp, lucrurile s-au schimbat, Rusia și-a recăpătat o mare parte din putere și, odată cu ea, din vechile obiceiuri și a început să se implice în destinele fostelor state comuniste (Georgia, Republica Moldova,

¹²³ *Conspect of Conversations with V. I. Potapov, Chief of Romanian Sector of CPSU CC Section, Wilson Center, October 27, 1978, p. 5, disponibil online la: <http://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/114158>, accesat la 06.01.2018.*

Ucraina) și chiar mai larg (Siria) folosind instrumentele mai puțin „ortodoxe” pe care încă le deține: diplomație, propagandă, chiar și instrumentul militar în forma sa brută, fapt ce a declanșat nemulțumiri și îngrijorări în rândurile comunității occidentale și nu numai.

În prezent, România ar trebui să construiască relații bilaterale cu Rusia considerând următoarele premise:

- Rusia este o țară vecină, cu decizie militară centralizată, situată mai aproape geografic decât NATO care reprezintă o coaliție de voință a 29 de state membre;

- deși Rusia nu este la fel de puternică ca în era comunistă, a arătat că este capabilă să folosească toate mijloacele de care dispune – brațul militar, instrumentele financiare, serviciile de securitate, legăturile culturale, propaganda, conexiunile politice și capacitățile cibernetice – asupra ceea ce vede ca o invazie occidentală în zonele sale de graniță și o amenințare a intereselor sale în întreaga lume;

- Rusia vede astăzi România ca fiind o prelungire a puterii Statelor Unite și a membrilor principalului său dușman declarat, și anume NATO;

- sprijinul militar al NATO depinde de disponibilitatea continuă a României de a respecta toate condițiile Alianței, în special cele bugetare;

- În cazul în care România ar fi „găsită” vinovată pentru inițierea unei acțiuni militare ilegale împotriva Rusiei, NATO ar avea dreptul să nu intervină;

- Diplomația înseamnă putere soft, România ar trebui să o folosească în favoarea sa.

Chestiunea relațiilor ruso-române, moștenită istoric, trebuie rezolvată într-o cheie care nu implică câștigători și perdanti, astfel încât ambele părți să fie în situația câștigătoare. Considerăm că, cooperarea în numele elementelor reciproc împărtășite (contextul istoric comun, geografia și religia) este un domeniu care până acum a fost neglijat, interpretat greșit sau instrumentalizat geopolitic în mod inechitabil de ambele părți implicate. De asemenea, potențialul economic și complementaritatea (chiar dacă se află în proporții asimetrice), proximitatea geografică relativă, prezența ambelor state în vecinătatea Mării Negre și conexiunile maritime-fluviale, ar trebui să constituie motive pentru legăturile puternice dintre cele două țări. Cu toate acestea, poate în viitor, România și Rusia vor avea o parte semnificativă în comerțul lor reciproc, de care vor beneficia ambii parteneri chiar și în contextul unor probleme bilaterale nesoluționate, extinderea contactelor de afaceri și creșterea activității partenerilor comerciali trebuind să devină principala forță motrice pentru dezvoltarea relațiilor dintre România și Federația Rusă.

BIBLIOGRAFIE

- ****Comunicatul către țară al Consiliului Frontului Salvării Naționale*, publicat în Monitorul Oficial al României nr.1 din 22 decembrie 1989, Partea I.
- ****Conspect of Conversations with V. I. Potapov, Chief of Romanian Sector of CPSU CC Section*, Wilson Center, October 27, 1978.
- ****Future of Europe, Special Eurobarometer 451*, European Commission, October 2016.
- ****Judgement of the Case of Metropolitan Church of Bessarabia and Others v. Moldova*, Application no. 45701/99, Strasbourg, December 13, 2001.
- ****Legea nr. 24/2004 pentru ratificarea Tratatului privind relațiile prietenești și de cooperare dintre România și Federația Rusă*, semnat la Moscova la 4 iulie 2003 publicată în Monitorul Oficial nr. 194 din 4 martie 2004.
- ****Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2015 – 2019 – O Românie puternică în Europa și în lume –*, Administrația Prezidențială, București, 2015.
- ****The Military Doctrine of the Russian Federation*, approved by Russian Federation presidential edict on 5 February 2010.
- ANTON M., *Documente Diplomatice Române, România și Tratatul de la Varșovia. Conferințele miniștrilor Afacerilor de Externe și ale adjuncților lor (1966-1991)*, Seria a III-a, Editura Alpha Mdn, București, 2009.
- CALOPĂREANU G., *Regionalizarea securității în Europa Centrală*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2011.
- FEYT N., „*Russian-Romanian relations in the 21st century*”, în *Political Science and International Relations*, Romanian Academy, Ed. XI, No. 2, Bucharest, 2014.
- GHINEA C., *Romania. EU-28 Watch*, Issue No. 11, Romanian Center for European Policies, 2015.
- HOLLIS D.B., „*Russia Suspends CFE Treaty Participation*”, în *Insights. American Society of International Law*, Volume 11, Issue 19, July 23, 2007.
- KENNEY S., *Russian Identitarian Philosophy and its Influence upon Putin's Russian Federation*, University of Virginia, January 2, 2018.

SCHMIDT U., (raportor special), *Special Report. Advancing stability in the Black Sea region*, NATO Parliamentary Assembly, Committee on the Civil Dimension of Security, October 7, 2017.

Site-ul oficial al agenției de știri ruse „Sputnik News”, <https://sputniknews.com>.

Site-ul oficial al Consiliului Uniunii Europene, <http://www.consilium.europa.eu>.

Site-ul oficial al INSCOP Research, www.inscop.ro.

Site-ul oficial al Ministerului Afacerilor Externe al României, www.mae.ro.

Site-ul oficial al North Atlantic Treaty Organization, www.nato.int.

Site-ul oficial al Summit-ului NATO de la București, 2-4 noiembrie 2008, <http://www.summitbucharest.ro>.

Site-ul oficial al Uniunii Europene: <https://europa.eu>.

Site-ul oficial al ziarului „Adevărul”, <http://adevarul.ro>.

Site-ul oficial al ziarului „Cotidianul”, www.cotidianul.ro.

Site-ul oficial al ziarului „Independent”, www.independent.co.uk.

Site-ul oficial al ziarului „Jurnalul”, <http://jurnalul.ro>.

Site-ul oficial al ziarului „Washington Post”, www.washingtonpost.com.

EVOLUȚIA ȘI TENDINȚELE FENOMENULUI DE CRIMINALITATE ORGANIZATĂ LA NIVEL GLOBAL

EVOLUTION AND TRENDS OF ORGANIZED CRIME PHENOMENON AT GLOBAL LEVEL

George Aurelian IONESCU*

Rezumat: : Percepută, până nu demult, ca o amenințare locală, criminalitatea organizată s-a transformat în secolul XXI într-un fenomen internațional și deosebit de periculos din cauza urmărilor negative pe care le produce, pe toate planurile vieții politice, economice, sociale, militare și culturale. Criminalitatea organizată amenință direct securitatea internă a statelor, pe cea regională și globală, contribuind în mare măsură la compromiterea statului de drept și a integrității instituțiilor democratice. Pentru a putea face față acestei provocări de nivel mondial, este importantă cunoașterea evoluției precum și tendințele fenomenului de criminalitate organizată, în beneficiul ocrotirii statului de drept, a democrației și a valorilor sale.

Cuvinte-cheie: criminalitate organizată; globalizare; evoluție; tendințe.

Abstract: Perceived, until not long ago, as a local threat, organized crime turned, in the 21st century, into a very dangerous international phenomenon because of the negative effects it produces on all the aspects of political, economic, social, military and cultural life. Organized crime represents a direct threat to the internal, regional and global security of the states, contributing to compromising the rule of law and the integrity of democratic institutions. In order to be able to cope with this global challenge it is important to know the evolution and the trends of the organized crime phenomenon, to the benefit of the rule of law and its values.

Keywords: organized crime; globalization; evolution; trends.

Intrducere

În prezent, criminalitatea organizată reprezintă una dintre amenințările non – militare majore la adresa securității și stabilității globale. „*Criminalitatea organi-*

* Doctorand în domeniul Științe Militare al Universității Naționale de Apărare „Carol I” din București. E-mail: personalgeorgeionescu@yahoo.ro

zată iese în evidență între noile amenințări la adresa păcii și securității. Ea subminează eforturile de dezvoltare susținută și respectul pentru domnia legii”¹²⁴.

În raportul lansat în iunie 2010, intitulat „Globalizarea criminalității: Evaluarea pericolului crimei organizate transnaționale”, Antonio Maria Costa, directorul executiv al Biroului Națiunilor Unite de luptă împotriva drogurilor și a criminalității (UNODC) afirma: „Crima organizată s-a globalizat și a devenit una dintre principalele puteri economice și armate ale lumii”¹²⁵.

În continuare, demersul nostru Științific analizează evoluția fenomenului de criminalitate organizată și estimează posibilele tendințe ale acestuia în condițiile accentuării globalizării.

1. Evoluția fenomenului de criminalitate organizată

Criminalitatea organizată nu este un fenomen nou, noutatea este reprezentată de mediul fertil pentru o dezvoltare rapidă pe care lumea globalizată l-a creat. Globalizarea a creat oportunitățile pentru ca aceasta să se dezvolte și să opereze mult mai eficient și mult mai rapid, să își extindă activitățile și să eludeze prevederile legale. Există numeroase cauze, multe dintre ele interconectate cu procesul de globalizare, care au creat acest mediu fertil. Creșterea volumului schimburilor economice între state a adus beneficii semnificative activităților economice legale, dar a și generat oportunități pe care grupurile criminale să le exploateze. Înlăturarea restricțiilor vamale și a restricțiilor legale cu privire la circulația internațională și comerțul internațional au avut efectul neintenționat de a ajuta grupurile criminale. Proliferarea transporturilor și reducerea restricțiilor privind imigrarea și circulația persoanelor din multe țări au facilitat activitățile criminale și mobilitatea grupurilor criminale de-a lungul granițelor, comunicațiile avansate și dezvoltarea sistemului informațional care sunt utile activității economice licite și pot fi folosite și de rețelele criminale, pentru îmbunătățirea comunicării și pentru eficientizarea tranzacțiilor criminale, în special în domeniul financiar. Profitând de beneficiile globalizării, crima organizată a evoluat, distincția tradițională între activitățile licite și cele ilicite devenind tot mai neclară în acest „modus operandi” al grupurilor criminale, fapt ce face detectarea și controlarea fenomenului mult mai dificilă. Evoluția de la activitățile criminale tradiționale, datorită îmbunătățirii metodelor grupurilor criminale de deghizare a activităților lor, necesită noi răspunsuri din partea actorilor internaționali. Dezvoltările sociale,

¹²⁴ The United Nations in Vienna, Press Release, Secretarul general îndeamnă la implementarea Convenției Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, UNIS/CP/494, 28 iunie 2004, disponibilă pe www.unis.vienna.org, accesat la 28 mai 2018.

¹²⁵ Cășuneanu Florin Daniel, *Măsuri de combatere a grupului criminal organizat adoptate la nivelul Uniunii Europene*, în Revista Dreptul, nr. 3, 2012, București, p. 196.

politice și economice au fost urmate îndeaproape de evoluții ale rețelelor criminale, fapt dovedit de diversitatea de structuri și de compoziția grupurilor criminale care operează la nivel global. Avantajele globalizării (liberalizarea granițelor, volumul crescut al comerțului internațional, dezvoltări în domeniul tehnologiei și al informației), au contribuit la creșterea dramatică a criminalității internaționale, care amenință siguranța, securitatea și prosperitatea pretutindeni, subminând securitatea și stabilitatea globală. Trăsăturile crimei organizate includ, dar nu se limitează la următoarele: utilizarea mijloacelor violente (o parte a activității criminale este comisă sau amenințată să fie comisă prin utilizarea violenței sau a unor acte care sunt în măsură să intimideze); caracterul conspirativ (pentru a eluda reglementările legale); încercarea de a obține influență asupra factorilor de decizie politică, asupra factorilor economici, prin corupție sau mijloace legale; obținerea de profit, ca principal scop, nu numai din afaceri ilegale, din activități precum spălarea de bani, dar și din investiții în afaceri legale. Pe lângă aceste trăsături clasice ale crimei organizate, principala ei trăsătură actuală este caracterul transnațional în ceea ce privește formele de manifestare, în tipurile de rețele criminale și cuprinderea geografică. La începutul secolului XXI, combinația dintre sfârșitul Războiului Rece, evenimentele din 11 septembrie, evoluțiile economice, sociale, politice la nivel european și global au creat oportunitatea pentru crima organizată de a se infiltra în diverse domenii ale vieții sociale, cuprinzând o gamă largă de activități: traficul de droguri, imigrația ilegală, traficul de ființe umane, traficul de diverse bunuri, fraudă și, nu în ultimul rând, fapte săvârșite prin intermediul sistemelor și rețelelor informatice. Într-o epocă a globalizării, pentru a asigura profitul ilicit obținut din activitățile lor, a crescut nivelul de cooperare dintre rețelele criminale. Din acest punct de vedere, rețelele criminale cu o componentă variată au devenit regula, înlocuind grupurile omogene din punct de vedere etnic, centrate pe domenii criminale specifice. Internaționalizarea crimei organizate face ca aceasta să fie mult mai greu de detectat și de controlat. Confruntată cu o evoluție atât de rapidă și cu efectul disruptiv al crimei organizate, comunitatea internațională a acționat în direcția creșterii nivelului de cooperare atât la nivel național, regional, cât și la nivel global. Datorită faptului că, în ultimele decenii, crima organizată transnațională a devenit o problemă practică, statele și-au dat seama de insuficiența eforturilor interne și unilaterale în combaterea acesteia. În același timp, crima organizată s-a impus ca o problemă pe agenda politică, determinând statele să reconsidere modul în care ea trebuie abordată. Dat fiind caracterul transnațional al rețelelor criminale, un răspuns eficient pentru combaterea crimei organizate solicită

cooperarea internațională, precum și crearea de instrumente juridice internaționale capabile să legifereze multiplele aspecte ale criminalității organizate.¹²⁶

2. Tendințele fenomenului de criminalitate organizată

Noțiunea de tendințe ale criminalității organizate se compune, în principiu, din două elemente distincte, care însă, se amestecă, deseori, în fapte. Primul este legat de evoluția modului de organizare a infractorilor și ale raporturilor pe care le au, iar cel de-al doilea se referă la evoluția diferitelor forme de criminalitate, a importanței cantitative și ale repercusiunilor pe care le au asupra societății. Criminalitatea organizată, în forma sa clasică, se referă la delicturile de prădare (traficul de ființe umane, furtul de obiecte de artă, șantajul, fraudă, tâlhăria etc.), precum și la delicturile consensuale și activitățile infracționale de tranzit (corupția, trecerea clandestinilor, traficul de droguri, spălarea banilor etc.). În ultimul timp, criminalitatea organizată a evoluat atât în ceea ce privește felul ei de a fi, cât și sub aspectul dimensiunii sale. Activitățile infracționale au un caracter transnațional și un aspect organizațional. Caracterul transnațional se bazează pe trei factori fundamentali și anume: mobilitatea bunurilor și a persoanelor care fac obiectul traficului ilicit (dacă mai demult infractorii erau interesați de bunuri imobile, astăzi sunt mai atrași de bunurile mobile cum ar fi: armele, drogurile, metalele, deșeurile periculoase precum și de traficul de persoane și traficul ilicit de migranți); evoluțiile instituționale și politice, în special, dispariția hotarelor în anumite spații sau regiuni (dispariția frontierelor interne în Uniunea Europeană facilitează libera circulație a persoanelor, bunurilor, capitalurilor și serviciilor, dar, concomitent și pe aceea a infractorilor, mărfurilor, capitalurilor și serviciilor ilicite); evoluțiile tehnologice (care permit tranzacțiile rapide, dar și transferul rapid al capitalurilor ilicite generate de activitatea infracțională pentru spălarea cărora este indispensabilă găsirea de plasamente sigure). Sub aspect organizațional, se constată o întărire a legăturilor între infractori, care sunt din ce în ce mai conștienți de interesul pe care îl are cooperarea lor pentru realizarea de activități ilicite.¹²⁷

În afara domeniilor „clasice” de preocupare, se constată existența unor noi forme de criminalitate organizată, respectiv: imigrația clandestină, traficul de persoane, traficul de droguri de sinteză și de droguri multiple, fraudele intracomunitare de tip carusel, producerea și distribuirea de produse de contrafacere, criminalitatea informatică, spălarea banilor, fraudă bancară pe internet, atacurile împotriva

¹²⁶ Papuc Ana-Maria, *Combaterea crimei organizate – viziunea O.N.U.*, în Revista Impact Strategic, nr. 1/2005, București, p. 132.

¹²⁷ Consiliul European, *Cartea Albă a criminalității organizate transnaționale*, decembrie 2014, pp. 14, disponibilă pe <https://rm.coe.int/cartea-alba-a-criminalitatii-organizate-transnationale/168070ab40>, accesată la 30 mai 2018.

sistemelor informatice, a bazelor de date și al calculatoarelor. În același timp, se constată evoluția constantă a unei forme aparent noi a grupurilor de criminalitate organizată constituite în rețele care se definesc mai puțin prin apartenența lor etnică sau națională decât până acum și care se caracterizează mai mult prin capacitatea lor de a acționa pe plan internațional. Structurile piramidale au evoluat în rețele de celule ale căror parteneri se schimbă în mod constant. Se pot evidenția anumite tendințe sub aspectul criminalității organizate și anume: capacitatea de a se insinua în țesutul economic și social al societății, amenințând grav drepturile și libertățile individuale, statul de drept și fiabilitatea sistemului financiar; au o dimensiune internațională atât sub aspectul componenței și a modului de organizare, cât și a activităților desfășurate și a consecințelor acestora; specializarea pe anumite servicii deosebite chiar și atunci când își exercită activitatea în rețea (de exemplu, importul, disimularea și distribuția drogurilor, întocmirea de documente false etc.); infractorii nu mai acordă o importanță deosebită bunurilor care fac obiectul activității lor ilicite, ceea ce contează pentru ei fiind doar ca aceste activități să prezinte un risc minim, dar care să genereze, în același timp, profituri maxime; grupurile de criminalitate organizată beneficiază de aportul unei palete largi de profesioniști (avocați, contabili, judecători, polițiști, consilieri financiari, chimiști etc.) fără de care acțiunile lor nu ar avea șanse de reușită sau s-ar desfășura mult mai anevoios; tocmai din această cauză, una dintre modalitățile intens utilizate este reprezentată de coruperea puterii publice, metoda permițându-le să se strecoare în economia legală sau le asigură lipsa pedepsei.¹²⁸

Cu toate că, anumite infracțiuni prezintă un anumit grad de noutate având un impact variabil de la o țară la alta, analiza criminalității organizate transnaționale nu evidențiază nicio tendință aparte, proprie. Amenințările vechi sunt cele mai numeroase, iar măsurile de combatere a acestora nu sunt extrem de satisfăcătoare.

Concluzii

Evoluția și expansiunea criminalității organizate la nivel global a fost facilitată de trei factori importanți și anume: mobilitatea bunurilor și a persoanelor care fac obiectul traficului ilicit; evoluția instituțiilor și al politicilor; evoluția tehnologică. Pentru a putea lupta cu succes împotriva acestui flagel mondial este indispensabil să se dispună de statistici infracționale fiabile și să se identifice tendințele care se conturează. Domeniile de activitate clasică ale criminalității organizate (traficul internațional de droguri, traficul de ființe umane în vederea exploatarea acestora, criminalitatea financiară) rămân principalele surse de preocupare în continuare.

¹²⁸ Ibidem, p. 18.

BIBLIOGRAFIE

- ***Consiliul Europei, *Cartea Albă a criminalității organizate transnaționale*, decembrie 2014, disponibilă pe <https://rm.coe.int/cartea-alba-a-criminalitatii-organizate-transnationale/168070ab40>
- ***The United Nations in Vienna, Press Release, Secretarul general îndeamnă la implementarea Convenției Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, UNIS/CP/494, 28 iunie 2004, disponibilă pe www.unis.vienna.org
- CĂȘUNEANU F. D., *Măsuri de combatere a grupului criminal organizat adoptate la nivelul Uniunii Europene*, în *Revista Dreptul*, nr. 3, București, 2012;
- PAPUC A.-M., *Combaterea crimei organizate – viziunea O.N.U.*, în *Revista Impact Strategic*, nr. 1, București, 2005.

ETICĂ, INTEGRITATE ȘI LUPTĂ ANTI-CORUPȚIE

ETHICS, INTEGRITY AND ANTI-CORRUPTION STRUGGLE

Colonel prof. univ. dr. Daniel DUMITRU*

Subcomisar de poliție drd. Alexandru Laurențiu ANGHEL**

Rezumat: Autorii articolului abordează o tematică de actualitate, ce suscită o amplă dezbateră în literatura de specialitate, referindu-se la modul cum ar trebui privită și exprimată etica, integritatea și lupta anti-corupție, precum și modul în care ar putea fi înțeleasă educația anti-corupție a tinerei generații.

Cuvinte-cheie: corupție, anticorupție, transparență, educație, responsabilitate

Abstract: The authors of the paper address a current topic that raises a wide-ranging debate in literature, referring to the way in which ethics, integrity and the fight against corruption should be viewed and expressed, as well as how anti-corruption education could be understood of the younger generation.

Keywords: corruption, anti-corruption, transparency, education, accountability

„Ce este un sistem de management anticorupție?”¹²⁹

Combaterea corupției sau lupta împotriva acesteia nu numai pe plan național, ci și în cadrul Uniunii Europene, impune o viziune strategică integrată astfel încât această abordare să îndeplinească rolul de prevenție, dar și de represiune fiind sprijinită de coaliția unor părți interesate care aparțin Statului și unor instituții ale Guvernului sau celor care vin din mediul de afaceri (oamenilor de afaceri), precum și tot mai mult din partea cetățenilor sau organizațiilor din societatea civilă, ca de exemplu ONG-uri, organizații de cercetare din mediul academic și alte grupuri (advocacy) ce pun pe agenda politică nevoile lor, precum protecția mediului, punerea în aplicare a politicilor economice de mediu, apărarea drepturilor omului – libertatea individului, pacea, dezarmarea, egalitatea de șanse, integritatea și lupta împotriva corupției.

Pentru a implementa un sistem pentru managementul anticorupție se impune apelul la leadership și participarea activă a managerilor de vârf, și a factorului

* Prof. univ. dr. la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, email: daniel_dumitru64@yahoo.com.

** Doctorand la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, email: laurentiuanghel@yahoo.com.

¹²⁹ <http://www.srac.ro/ro/stiri/iso-37001-sistem-de-management-anticoruptie>

politic, programul respectiv trebuind comunicat întregului personal și altor părți externe implicate (contractori, furnizori și parteneri de fuziuni de societăți). Astfel, factorul politic și managerii implicați ajută în micșorarea riscului de corupție și apariției mitei și permit managementului, angajaților, proprietarilor, fondatorilor, clienților și altor asociați de afaceri să pună în aplicare măsuri de siguranță împotriva corupției și o bună comportare recunoscută pe plan internațional. Totodată, în situația investigațiilor de urmărire penală, se pot aduce dovezi că s-au întreprins măsurile necesare pentru prevenirea corupției.

Managementul anticorupție (sistemul respectiv), se bazează pe o mulțime de măsuri și de mijloace de control, inclusiv pe măsuri directe de luptă anticorupție, și impune cerințe privind aspectele din figura nr. 1.

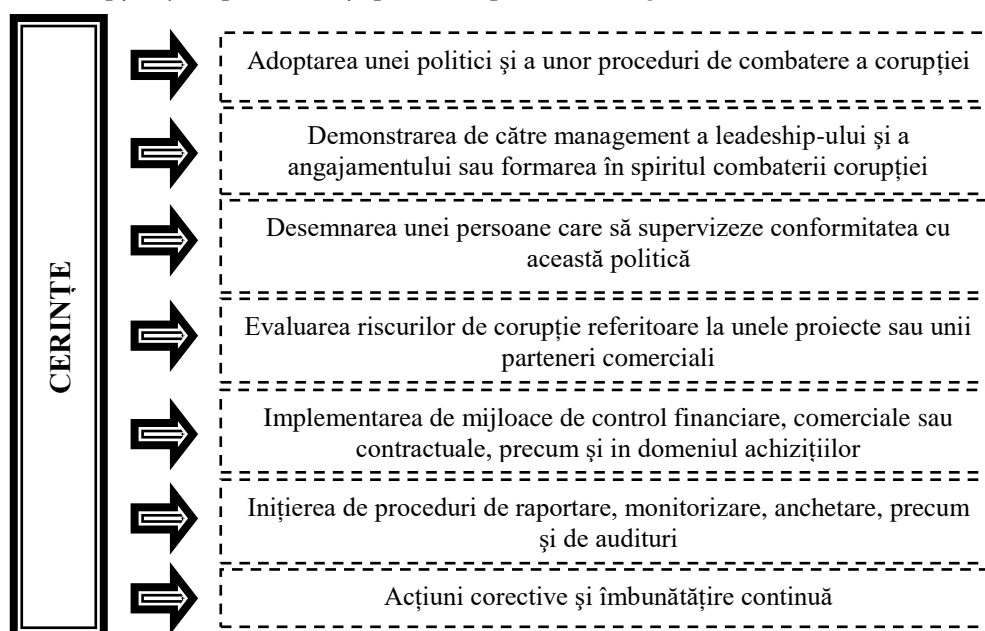

Figura nr. 1. Cerințele specifice sistemului de management anticorupție

Corupția și anticorupția în România

Unii consideră că fenomenul corupției aparține în parte regimului comunist, iar anticorupția ar fi un efort care s-a realizat mai ales cu sprijinul și sub presiunea externă. Primirea României în UE și NATO a fost un prim pas pe care l-a făcut Guvernul României pentru construcția cadrului legal și instituțional al statului de drept aparținând democrațiilor lumii secolului XXI. Deși procesul acesta a fost dificil din cauza presiunilor politice (având în vedere faptul că vechea

nomenclatură comunistă a reprezentat lupta anticorupție, dusă de Direcția Națională Anticorupție și Agenția Națională de Integritate, a început să aducă schimbări după anii 2000. Însă indicatorii globali privind percepția corupției (dar și Comisia Europeană, care a impus Mecanismul de Cooperare și Verificare) demonstrează faptul că România are nevoie nu numai de cadrul legislativ sau instituțional mai eficient și mai performant, ci și de eforturi mai coerente și de voința politică de a lupta împotriva corupției.¹³⁰

Prima organizație internațională din sfera combaterii fenomenului corupției, cu personalitate juridică internațională este Academia Internațională Anticorupție (IACA)¹³¹. IACA s-a constituit și pe baza unui acord de înființare care a fost deschis spre semnare în luna septembrie a anului 2010 și s-a transformat oficial în organizație internațională în martie 2011 pentru a contribui la combaterea corupției și la lupta împotriva corupției.

*„IACA a fost inițiată prin eforturile comune ale Biroului ONU pentru Droguri și Criminalitate (UNODC), Austriei și Biroului European Anti-Fraudă (OLAF). IACA funcționează ca un centru de excelență în domeniul cooperării internaționale în lupta împotriva corupției, dar și pentru promovarea educației, pregătirii profesionale și studiului academic și are o contribuție importantă la implementarea eficientă a Convenției ONU împotriva Corupției (UNCAC)”*¹³².

Academia Internațională Anticorupție are scopul de a îmbunătăți cunoștințele, deprinderile și aptitudinile persoanelor, dar și transparența, cât și responsabilitatea unor instituții și organizații.

IACA își desfășoară activitatea pe baza contribuțiilor voluntare ale tuturor Părților la această Convenție, contribuții care provin din sectorul privat și alți donatori, taxe de participare și pentru organizarea atelierelor de lucru și asistență tehnică, venituri care provin din asemenea contribuții etc.

Toate programele de pregătire emise de IACA, inclusiv Programul de Master în privința anticorupției cuprind unele tradiții culturale și se focalizează asupra cerințelor statelor. Aceste programe cuprind o paletă largă de prelegeri și seminarii, dar și evenimente specifice, conferințe și activități de pregătire. Academia Internațională Anticorupție oferă diverse cursuri la distanță și câteva instrumente *on-line*.

La programele menționate sunt de regulă invitați reprezentanții unor agenții guvernamentale, organizații internaționale, agenții anticorupție, autorități care aplică legea și autorități judiciare, organizații non-guvernamentale, societăți civile

¹³⁰ Implicarea organizațiilor societății civile în dezvoltarea, implementarea și evaluarea politicilor anticorupție în România raport de evaluare DOOM 2, București, 2005;

¹³¹ IACA - *International Anti-Corruption Academy*

¹³² <http://www.iaca.int/>

și reprezentanți ai sectorului privat. În acest mod, Academia acționează pentru stabilirea și menținerea unei rețele globale de profesioniști.

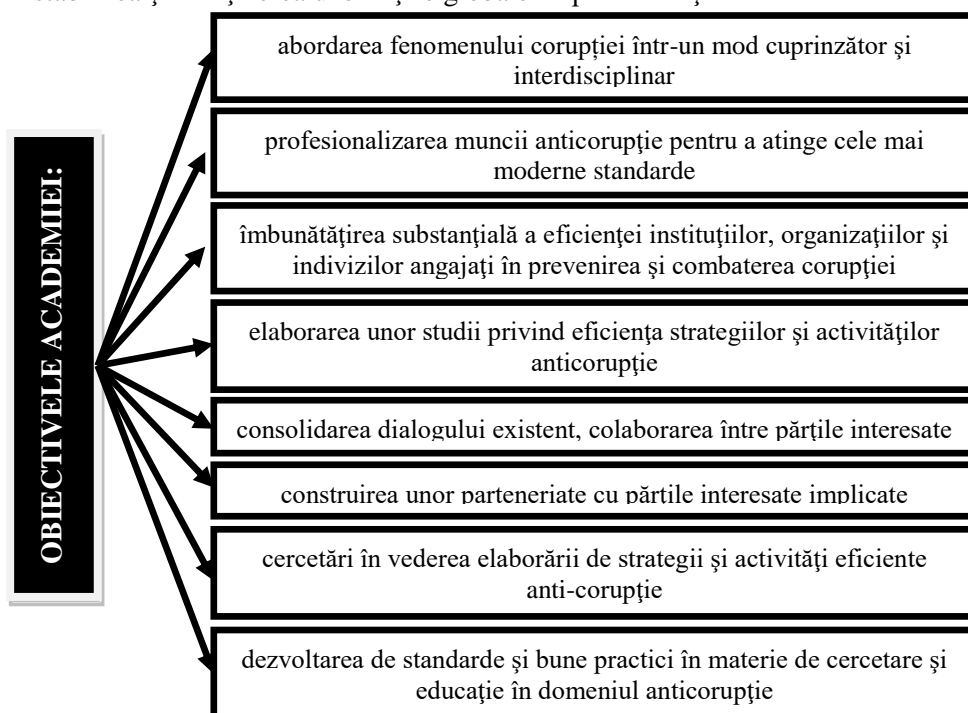

Figura nr. 2. Obiectivele Academiei Internaționale Anticorupție (International Anti-Corruption Academy)

IACA angajează academicieni, specialiști și alți experți de nivel internațional, care vor elabora studii, cercetări și instrucțiuni în domeniul anti-corupție, și vor acorda asistență în investigații. Academia promovează schimbul între academicienii, studenții, funcționarii publici și practicienii din sectorul public și privat, precum și între experții și reprezentanții unor organizații ai societăților civile de pe mapamond.

Educația anticorupție este o altă componentă a Strategiei Naționale anticorupție 2016-2020, menită să dezvolte competențe atât tinerei generații cât și societății civile atitudini și comportamente integre, morale, etice.

Pornind de la tânăra generație, integritatea ar trebui dezvoltată din copilărie, dezvoltarea sentimentelor etice, o cultură civică și morală fiind necesară oricărei societăți normale. Lupta împotriva faptelor de corupție trebuie să pornească de la

vârstele primare și să continue până la maturitate, în toate mediile sociale, instituții de învățământ, mediul de afaceri, instituții publice.

Atitudinea fiecăruia dintre noi în fața faptelor de corupție, trebuie să fie fermă, puterea exemplului personal prin contagiune nu poate eradică fenomenul, dar îl poate diminua, astfel încât integritatea să devină virtute. O societate naște comportamente, pervertește sau nu caractere, oferă modele, iar modelele trebuie construite, bazate pe atitudini etice, pe integritate și competență, fie că vorbim de instituții de formare, fie că ne referim la societatea civilă.

BIBLIOGRAFIE

Implicarea organizațiilor societății civile în dezvoltarea, implementarea și evaluarea politicilor anticorupție în România raport de evaluare DOOM 2, București, 2005;

<http://www.srac.ro/ro/stiri/iso-37001-sistem-de-management-anticoruptie>

<http://www.iaca.int/>

ÎN ATENȚIA COLABORATORILOR !

Pentru o mai bună procesare a articolelor și pentru introducerea revistei în baza de date internațională CEEOL, dorim respectarea următoarelor cerințe **obligatorii**:

- ✓ **titlul articolului – română și engleză;**
- ✓ **abstractul – română și engleză;**
- ✓ **cuvinte-cheie (5-6) – română și engleză;**
- ✓ **instituția din care provine autorul;**
- ✓ **e-mail, telefon, fax (o adresă de contact);**
- ✓ **bibliografie.**

1. *Textul.* Se introduce în Microsoft Word, folosind fontul Times New Roman și tastatura standard românească. Nu sunt acceptate fonturile care au mapări neobișnuite (în care caracterele diacritice – ș, ț, ă, î, â și Ș, Ț, Ă, Î, Â – înlocuiesc alte caractere - [,], @, ~, \ ș.a.m.d.). Textul în limba română trebuie să aibă în mod obligatoriu diacritice. Articolul trebuie cules, pur și simplu, fără nicio altă formatare în afara sublinierilor, acolo unde este cazul folosind bold și italic. Paragrafele vor fi delimitate de un Enter, părțile articolului fiind separate între ele prin două-trei paragrafe goale.

2. *Ecuatiile.* Indiferent de locul pe care îl ocupă în cadrul articolului, ecuațiile se introduc numai în Microsoft Equation Editor. La limită, se acceptă ecuații scrise de mână, numerotate și trimise separat de restul articolului).

3. *Figurile.* Sunt acceptate formatele vectoriale standard. În cazul figurilor produse cu o altă aplicație decât Microsoft Word (de exemplu, Corel Draw sau AutoCAD), fișierele respectivelor aplicații vor fi trimise împreună cu restul articolului. Figurile trimise în format electronic vor fi desenate la dimensiunile la care pot fi tipărite, iar dimensiunea textului trebuie să fie între 8 și 12 puncte tipografice. Sunt acceptate și figuri desenate de mână, pe foi separate de restul articolului, cu condiția ca desenele să fie clare și să poată fi ușor identificat locul din cadrul articolului în care trebuie să se regăsească.

4. *Imaginile.* Imaginile scanate trebuie incluse atât în documentul Microsoft Word, cât și trimise separat. Nu se recomandă folosirea imaginilor preluate de pe Internet, deoarece acestea nu satisfac cerințele necesare pentru tipărirea lor (având o rezoluție mult inferioară celei necesare pentru un tipar de calitate). Imaginile de calitate au o rezoluție de minimum 200 dpi. Pentru formatele JPEG și GIF aveți în vedere ca, în urma compresiei, calitatea imaginii să devină rezonabilă.

5. *Numerotarea.* Ecuatiile, figurile, tabelele, titlurile din bibliografie vor fi numerotate cu cifre arabe, astfel:

- între paranteze pătrate pentru bibliografie;
- între paranteze rotunde pentru formule;
- prin exponent, în cazul notelor de subsol;
- precedate de denumire, în cazul observațiilor, figurilor, tabelor etc.

Rugăm autorii să redacteze articolele atât în limba română, cât și în limba engleză.
Mulțumim sponsorilor acestui număr al revistei.

Vă mulțumim!
Colegiul de Redacție